VANDAAG

MARADONA ...ciao...

106E JAARGANG — NO.: 262 ZATERDAG 11 NOVEMBER 1989

AMIGOE

Berlijnse muur verder gesloopt

■ *BERLIJN — Inwoners van Berlijn hebben de ganse nacht met hamers en andere attributen stukken uit de Berlijnse muur gehaald. Hiermee wilden zij benadrukken, dat de muur ook zichtbaar dient te verdwijnen. Bovendien wilden de Berlijners een souvenir...*

OOST-BERLIJN - Om de stroom bezoekers te kunnen verwerken opende de DDR gisteravond naast de bestaande acht doorlaatposten in de Berlijnse muur vier andere nieuwe grensopeningen. Het is de bedoeling dat er voor maandag in totaal acht nieuwe openingen bijkomen. De communistische partij heeft intussen verklaard dat de opening van de grens blijvend is. Ook heeft de partij officieel aangekondigd dat er 'vrije, democratissche, algemene en geheime verkiezingen zullen worden gehouden.

De Oostduitse leider Egon Krenz heeft vandaag telefonisch met de Westduitse Bondskanselier Helmut Kohl de dramatische ontwikkelingen aan de Berlijnse muur en in de DDR besproken, meldde ADN. De uitbreiding van de reis-mogelijkheden tussen beide landen en de toekomst van de economische betrekkingen en stonden centraal tijdens het telefoongesprek. ADN heeft niets vermeld van een mogelijke persoonlijke ontmoeting. Eerder heeft zowel Krenz als Kohl laten weten dit te wensen.

Communistische partij: Opening grens permanent

De Sovjet-minister van Buitenlandse zaken, Edoeard Sjevardnadze, heeft zich gisteren in gunstige zin uitgelaten over de Oostduitse beslissing de grenzen met de Bondsrepubliek open te stellen. Hij noemde de Oostduitse veranderingen in het belang van de bevolking en in dat van de Sovjetunie. Sjevardnadze zei tegen Scandinavische verslaggevers in Moskou dat de Sovjetunie geen enkele druk had uitgeoefend op Oost-Berlijn om de grenzen open te stellen. "Dat hebben onze Oostduitse vrienden zelf besloten", aldus Sjevardnadze.

ONTMANTELEN

Aan de grens tussen West-en Oost-Berlijn zijn Oostduitse grenswachten op verscheidene plaatsen aan de muur begonnen versperringen te ontmantelen en delen uit het bouwwerk weg te halen om grensovergangen te maken naar West-Berlijn. De Oostduitse minister van Binnenlandse zaken, Friedrich Dickel, deelde mee dat de DDR van plan is diverse nieuwe grensovergangen te openen aan de muur in Berlijn, die honderdzestig kilometer rond West-Berlijn loopt, en langs de gehele grens tussen Oost- en West-Duitsland. De DDR wil voor maandag acht nieuwe grensovergangen openstellen in Berlijn. Over de maatregel is overlegd met de Senaat van West-Berlijn.

Volgens het Westduitse ministerie van Binnenlandse zaken zijn sinds de grenzen donderdagavond opengingen 40.407 Oostduitsers naar de Bondsrepubliek gegaan. Het merendeel keerde na een bezoekje terug, ruim vijfentwintigduizend mensen bleven achter. De gehele nacht wachtten honderden Oostduitsers aan de grote boulevards in West-Berlijn in de nachtelijke koude tot het opengaan van de bankfilialen, waar zij hun door de Westduitse regering ter beschikking gestelde honderd mark "begroetingsgeld" kunnen ophalen. De meeste DDR-burgers hadden niet eens de vijftien mark meegebracht die zij officieel uit de DDR mogen meenemen voor een bezoek aan het westen.

ZITTING

Aan het eind van een driedaagse zitting met verbazingwekkende resultaten heeft het Centraal comite van de Oostduitse communistische partij (SED) gisteren een gedetailleerd actieprogramma uitgebracht. De ontevreden bevolking worden vrije verkiezingen, economische hervormingen en een parlementair onderzoek van de gevreesde veiligheidsdienst in het vooruitzicht gesteld, zo berichtte het Oostduitse persbureau ADN. Het actieprogramma vormt de basis voor een buitengewoon congres van de SED dat van 15 tot 17 december gehouden wordt en waar de samenstelling van het centraal comite ingrijpende veranderingen te wachten staan.

Verheugend nieuws voor de Oostduitsers is ongetwijfeld de aankondiging in het actieprogramma van een nieuwe kieswet voor "vrije" verkiezingen. Verder komt er nieuwe wetgeving die vrijheid van samenscholing, vrijheid van vereniging en een grotere persvrijheid zal introduceren. Ook wordt het strafrecht veranderd, waardoor de strikte onafhankelijkheid van rechters gegarandeerd wordt, advocaten ruimere mogelijkheden krijgen en het Openbaar Ministerie meer wettelijke armslag.

■ *BERLIJN — Duizenden West- en Oost-Berlijners hebben de muur in beslag genomen. Vele honderden brachten de nacht door op de muur, die Oost- en West-Berlijn scheidde.*

SCHOON SCHIP

De nieuwe Oostduitse regering, die de oude vervangt die dinsdag aftrad, zal zich moeten werpen op de economische hervormingen, aldus het actieprogramma. Er zal voorrang worden verleend aan de produktie van consumptiegoederen en er moet een nieuw investeringsbeleid komen. Het Centraal comite gebruikte zijn laatste vergaderdag om schoon schip te maken onder de leden en kandidaat-leden van het Politburo, hoewel er pas twee dagen geleden een nieuw Politburo benoemd was. Een lid en drie kandidaat-leden werden ontslagen, officieel op eigen verzoek. Het politburo zal een nieuwe commissie in het leven roepen die de oorzaken van de huidige economische malaise zal analyseren en moet bekijken welke personen daarvoor verantwoordelijk kunnen worden gesteld.

Na afloop van de zitting van het Centraal comite richtte partijleider Egon Krenz zich tot tienduizenden mensen die zich voor het partijgebouw hadden verzameld. Hij hield hen voor dat het openstellen van de grenzen met de Bondsrepubliek betekent dat het de Oostduitse regering ernst is met de hervormingen en "dat wij de hand reiken aan iedereen die met ons wil oplopen".

Belastingverdrag NA en Noorwegen

WILLEMSTAD — Maandag zullen de Nederlandse Antillen en Noorwegen een belastingverdrag ondertekenen. Van Antilliaanse zijde zal dat geschieden door minister van Financiën Gilbert de Paula.

Over de inhoud van het verdrag konden vandaag geen inlichtingen worden verkregen, maar vast staat wel 'dat het financieel verkeer er veel profijt van zal hebben', zo deelde een bron de Amigoe mee.

Zoals bekend, heeft Groot-Brittannië het concept voor het nieuwe belastingverdrag met de Nederlandse Antillen niet aanvaard. Offshore-kringen verwachten, dat het verdrag met Noorwegen veel van de schade die wordt geleden door de houding van Noorwegen zal 'goed maken'.

Paus bezoekt wellicht in mei 1990 Curaçao

WILLEMSTAD — Het is zo goed als zeker, dat paus Johannes Paulus II volgend jaar mei Curaçao zal bezoeken. De regering van de Nederlandse Antillen verwacht volgende week definitief uitsluitsel te krijgen over zijn komst, wanneer de pauselijke nuntius uit Trinidad op Curaçao zal arriveren voor overleg met de regering, met het Bestuurscollege van Curaçao en met de commissie die voorbereidingen treft voor een bezoek van de paus.

Minister-president Maria Liberia-Peters verklaarde vanmorgen, dat de paus Curaçao zal aandoen op de heenreis naar Mexico of op diens terugreis. 'Het gaat momenteel nog om een 'strijd' tussen Jamaica en Curaçao. Ik heb er echter alle vertrouwen in, dat paus Johannes Paulus ons zal bezoeken', zo zei de premier, 'omdat hij al eerder op de Engelstalige eilanden is geweest'.

HISTORISCHE GEBEURTENIS

Mocht de paus Curaçao in mei bezoeken, aldus de minister-president, dan is dat voor ons een 'historische gebeurtenis van de eerste orde'.

Een bezoek van de paus zal grote investeringen vergen. Daarover berichtte de Amigoe al eerder uitvoerig. Maar alom is men van mening - zelfs de gezaghebber van Curaçao, drs Elmer Wilsoe - dat 'kosten noch moeite mogen worden gespaard'.

Geen condooms

BALTIMORE - De Rooms-Katholieke bisschoppen in de Verenigde Staten zijn tegen het gebruik van condooms in de strijd tegen de ongeneeslijke ziekte AIDS. Ook wijzen zij het af dat in de strijd tegen de ziekte aan drugsverslaafden gratis injectienaalden ter beschikking worden gesteld.

NAPA

AMIGOE-abonnees ontvangen vandaag zoals elke zaterdag de weekend-bijlage NAPA met reportages en interviews over aktuele gebeurtenissen zowel in binnen- als buitenland. Daarnaast een aantal interessante rubrieken voor jong en oud. Degenen die zich nog niet op de AMIGOE hebben geabonneerd, kunnen de **zaterdag-editie** van de AMIGOE inclusief NAPA ver-krijgen voor de prijs van **één gulden** bij de diverse verkooppunten.

'Triomfdag Westen na WOII glipt Bush uit handen'

Ergernis over Bush' schuchtere houding

WASHINGTON - Terwijl heel Oost-Europa in rep en roer is, lijkt de geschiedenis George Bush tussen de vingers te glippen. Na de voorzichtige reacties van de Amerikaanse president op het openbreken van de Berlijnse muur klinken dergelijke kritische geluiden steeds luider. "Hij weet gewoon niet goed hoe hij moet reageren", meent Marcus Raskin van het Institute for Policy Studies, een liberale think-tank. "Volgens mij is hij doodsbenauwd om wat voor stap dan ook te ondernemen."

Al sinds de dag van zijn ambtsaanvaarding in januari kreeg Bush het verwijt naar zijn hoofd geslingerd dat hij te voorzichtig is. Daardoor zou hij al een aantal kansen voor een politieke doorbraak hebben gemist, met name op het gebied van de Oost-West-betrekkingen. Ook had Bush "daadkrachtige maatregelen" toegezegd om de Poolse economie uit het slop te helpen. Maar het Congres is nu nog in de weer om zijn te mager geachte hulppakket van vierhonderd miljoen dollar wat op te krikken.

SCHUCHTER

De kritiek op Bush' schuchtere houding komt vooral van zijn democratische opponenten. Maar ook onder zijn aanhangers en onzijdige commentatoren is de ergernis te bespeuren. Donderdag fronsde menigeen weer de wenkbrauwen na Bush' bedeesde antwoord op het neerhalen van de Berlijnse Muur. "We proberen de zaak zodanig te behandelen dat het niemand moeilijk wordt gemaakt", zo rechtvaardigde Bush zich later.

Maar voor miljoenen televisiekijkers komt Bush' reactie na de beelden van extatische Berlijners tamelijk kleurloos over, en de kritiek klinkt nu ook door in de commentaren van het televisiejournaal. "Dit zou de triomfdag van het Westen na de Tweede Wereldoorlog kunnen zijn, en onze president houdt zich zo op de vlakte", aldus de politiek verslaggever van ABC-news - een nog zeer mild oordeel, vergeleken met de snerende uithalen van sommige van zijn collega's.

PIKA

Stappen ?

'DE STAPPEN welke in de toekomst zullen worden gedaan zouden eventueel een actieplan kunnen inhouden dat door de PDVSA/ISLA ter hand genomen wordt teneinde zekerheid te krijgen dat de door de adviseur aanbevolen verbeteringen welke op korte termijn nodig zijn, ook inderdaad worden doorgevoerd'.
Uit een persbericht.

Volgens onze gegevens (1)

EEN LEZER schreef ons het volgende:
Heeft u ook al zo'n brief gekregen?
'Volgens onze gegevens verloopt binnenkort de keuringskaart van uw auto..... en tegen een geringe vergoeding wil ons bedrijf u alle trammelant bij het Keuringslokaal en het urenlang in de zon staan, besparen. Wij halen uw auto op, laten hem keuren en brengen hem weer bij u thuis.'

Waarschijnlijk heeft het hoofd van het Keuringslokaal gedacht, dat hij door middel van verkoop van adressenbestanden de hem opgelegde bezuinigingen teniet kon doen, zonder dat het de overheid ook maar één cent kost. Gedeputeerde Isebia zal deze man zeker voordragen voor een beloning door het eilandsbestuur. Waren er maar meer van dit soort ambtenaren.

Ik verwacht binnenkort meer van dit soort brieven.

Zoals: 'Volgens onze gegevens wordt u binnenkort 80 jaar. Wij willen u erop wijzen, dat wij tegen een geringe vergoeding uw aanstaande afscheid van deze wereld kunnen regelen. Dus geen uren meer in de zon of regen staan. Terwijl u thuis blijft maken wij alles klaar. Getekend: Begrafenisonderneming 'Wij halen u op'.'

Of: 'Volgens onze gegevens moet u elke maand voor drie buitenechtelijke kinderen alimentatie betalen. Tegen een geringe vergoeding is onze bank bereid deze maandelijkse betalingen te regelen, zodat u niet meer elke maand naar de voogdijraad hoeft te gaan, wat u ongetwijfeld veel tijd kost. Terwijl wij uw zaken regelen, kunt u zich met leukere dingen bezighouden. Getekend: Nos Banko di Amistad.'

Of: 'Volgens onze gegevens gaat u binnenkort voor een half jaar verhuizen naar Koraal Specht. Tegen een geringe vergoeding is ons bedrijf bereid om tijdens uw afwezigheid uw huis te bewaken, de brievenbus te lichten en uw hond te verzorgen, zodat u ongestoord van uw verblijf in Hotel Mira Cielo kunt genieten. Getekend: Algemene Curaçaose Bewakingsdienst.'

Of: 'Volgens onze gegevens betaalde u over het belastingjaar 1987 een bedrag van Nafl 20.000 aan inkomstenbelasting. Vindt u dat ook niet erg veel? Tegen een geringe vergoeding is ons bedrijf bereid tegen deze schandalige aanslag een bezwaarschrift voor u in te dienen. U hoeft dan niet door weer en wind naar het kantoor van de belastingen en daar uren in de rij te staan. Terwijl u verder slaapt op uw werk regelen wij alles voor u. Getekend: Algemene Curaçaose Anti-Belasting Service.'

Of misschien krijg ik dadelijk ook nog een brief van de Eerste Curaçaose Condoomfabriek, met de mededeling: 'Volgens onze gegevens...'

Volgens onze gegevens (2)

MIJNHEER DORAN is hoofd van het Keuringslokaal. Volgens hem hebben de Eilandsontvanger, het Keuringslokaal en de politie alle drie een bestand waarover de Amigoe-lezer rept. Het is hem bekend dat er mensen zijn die automobilisten benaderen als ze in de rij staan bij het keuringsgebouw. Zij drukken hen een visitekaartje in handen en nemen kennelijk hun adres op als blijkt dat de automobilist nog eens een andere dag vrij moet maken om terug te komen. Doran antwoordt dat officieel geen bestanden aan anderen worden overgedragen. Er wordt geen inzage gegeven. DOW-voorlichter Penso ... herhaalt het: 'Van ons mag zo'n bemiddelaar geen gegevens hebben.'

Volgens onze gegevens (3)

ONZE LEZER verklaarde zonder door wie dan ook benaderd te zijn, een week voordat zijn kaart haar geldigheid verliest, een witte envelop ontvangen te hebben. De brief bevatte een naam en een telefoonnummer. Die brief was vanochtend niet te achterhalen.

Hij zegt: 'Het gevaar van de computer is dat één druk op de knop voldoende is en er rolt een lijst met gegevens uit'. Hij denkt dat dat bij het Keuringslokaal is gebeurd, hoewel dat vooralsnog niet aantoonbaar is. De keerzijde van de automatiseringsmedaille van de overheidsdiensten.

Negentig minuten

DE PERS had donderdag een kleine discussie met minister Franklin Crestian. Waarom zijn persconferentie anderhalf uur moest duren. En of een overzicht van alle projecten waarover een akkoord was bereikt met Nederland en de EEG niet overzichtelijk op A-4 formaat onder de media verspreid had kunnen worden.

Amsterdam St. Maarten Curaçao en vv

WILLEMSTAD — De KLM vliegt op Sint Maarten. Dat is bekend. Maar wat zijn de vertrek- en aankomsttijden op route naar de 142-ste destinatie?

Vertrek van Amsterdam op vrijdag om 11.00 uur.

Aank... ten om 15.00 uur.

Vertrek van St Maarten om 16.10 uur

Aankomst op Curaçao om 17.45 uur.

Vertrek van Curaçao om 19.05 uur.

Aankomst in Amsterdam zaterdag om 09.15 uur.

Internationale stripverhalen

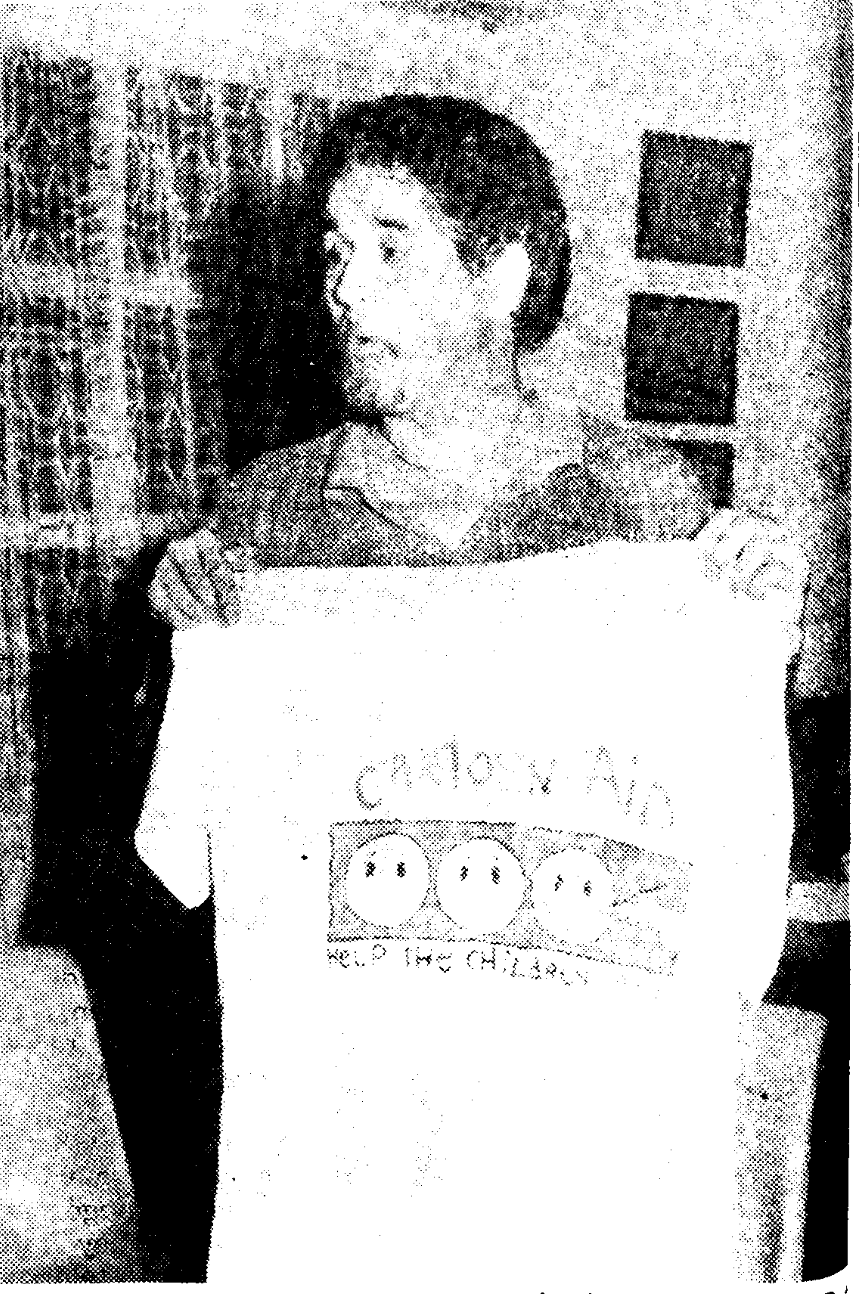
Curaçao en Aruba nu ook in cartoon aid contest

WILLEMSTAD — In navolging van kinderen uit 202 landen, zullen ook Curaçaose en Arubaanse jongeren kunnen deelnemen aan de internationale stripverhalen-wedstrijd Cartoon aid. De winnaars -één van elk eilandzullen september volgend jaar in Londen kunnen deelnemen aan het eerste internationale wereldkindercongres. 'Je kan het vergelijken met een soort Verenigde Naties voor en van kinderen,' verklaarde gisteren Robby Schouten, die de Cartoon aid-organisatoren in Londen benaderde, met het verzoek ook Curaçao en Aruba te laten deelnemen. De bedoeling is dat strip-ideeën en figuren van kinderen door professionele (strip)tekenaars in stripvorm worden 'vertaald.' Alle winnaars krijgen drie volle bladzijden in een groot strippenboek dat volgend jaar gepubliceerd wordt. De opbrengsten van het boek en T-shirts met daarop leuke Cartoon aid tekeningen en teksten ('Help the children smile') gaan naar het Rode Kruis hoofdkantoor in Zwitserland, dat de middelen ter beschikking stelt aan minder bevoorrechte kinderen in Derde Wereld landen. De opbrengsten van het boek in Groot Brittannie zijn bestemd voor het Wad Sherifay vluchtelingenkamp in de Sudan.

Schouten erkende dat de Antillen en Aruba wat aan de late kant zijn: de voorbereidingen voor deze internationale caritatieve wedstrijd gingen immers zeker een jaar geleden van start en de winnende strips van heel wat landen zijn al binnen.

Op Curaçao is het Overlegorgaan Kulturele Samenwerking Nederlandse Antillen (OKSNA) met de coördinatie van de wedstrijd belast. Robby Schouten, bekend om zijn 'Leu fo'i kas tv -programma over Antillianen en Arubanen in het buitenland- had gisteren een bespreking met Pacheco Domacasse (hoofd van de dienst Cultuur) die alle medewerking heeft toegezegd. Schoolkinderen tussen 4 en 15 jaar kunnen meedoen. Ze moeten zelf een stripfiguur bedenken en er een verhaaltje omheen verzinnen. Het verhaaltje ('een soort opstelletje', volgens Schouten) moet zich uiteraad wel lenen voor een strip. 'Het verhaal moet visueel tot uitdrukking komen,' aldus Schouten, die meldde dat er een deadline is, waaraan men zich te houden heeft: die is bepaald op 15 december. Dan moeten de strips kant en klaar zijn. Kan op de eilanden zelf niemand worden gevonden om de strip-ideeën van de kinderen om te zetten in 'echte stripverhalen' dan zullen de organisatoten in Londen zelf een professional aanwijzen.

Deelname van Curaçao en Aruba betekent voor deze eilanden een niet te onderschatten dosis publiciteit meldde Schouten. In het ruim 800 bladzijden tellende stripboek verschijnt immers niet alleen de strips van de winnaars, maar ook een korte biografie van de kinderen en de striptekenaars. Daarnaast is het voor de kinderen uiteraard een geweldige ervaring om (met een van de ouders of hun leerkracht) het wereldcongres in Londen bij te wonen. Dat duurt een volle week en de kinderen zullen er aan allerlei activiteiten kunnen deelnemen. Tijdens de wereldkampienschappen voetbal volgende zomer in Italië zal ook veel aandacht worden besteed aan Cartoon aid, die in Nederland en vele andere landen al razend populair is. Voor meer informatie kan men terecht bij de heer Domacasse van de dienst Cultuur.

■*WILLEMSTAD —Robby Schouten, de in Duitsland wonende Arubaanse impressario en zakenman bekend om zijn 'Leu fo'i kas' tv-programma, heeft er voor gezorgd dat ook Curaçaose en Arubaanse kinderen kunnen deelnemen aan de internationale caritatieve stripverhalen-wedstrijd Cartoon aid. De kinderen moeten een stripidee en verhaal bedenken, die door professionals in stripvorm moet worden gezet. Dat moet voor 15 december gebeuren. De twee winnaars -een van elk eiland- komen in een groot stripverhalen boek en kunnen volgend jaar deelnemen aan het internationale kindercongres in Londen. De Londense organisatoren hebben ook T-shirts op de markt gebracht die ingaande januari ook op de Antillen en Aruba verkrijgbaar zullen zijn. Schouten liet er gisteren één zien.*

Galardon Vitrola onderscheidingen '89

WILLEMSTAD —Het is weer bijna zover: op 26 november worden de genomineerden bekend gemaakt voor de Galardon Vitrola muziekonderscheidingen: artiesten, groepen, nummers en platen die het tussen november '88 en november dit jaar 'gemaakt' hebben, krijgen de galardon met daarop het vogeltje. Dezer dagen gingen de in te vullen lijsten de deur uit: die hebben onder andere betrekking op het meest populaire lied, de beste liedjeschrijver, de mooiste platenhoes, het meest opvallende arrangement, de meest populaire tumba, showzangers, jazzgroep, gospel-formatie en kinderlied.

Concert in Maranathakerk

WILLEMSTAD — Zondagavond 12 november vindt er in de Maranathakerk van de Evangelische Broeder Gemeente te Mundo Nobo een concert plaats. Aan dit concert verlenen medewerking: het gemengd koor Comenia onder leiding van A.R. Deekman, een blaaskwartet onder leiding van Rike Mardjo en dr Karel Zeefuik (orgel).

Alle medewerkenden zijn uit Suriname afkomstig en zullen hier een week verblijven. Tijdens dit concert zullen onder meer werken uitgevoerd worden van: Pieter Stolk, Frans Schubert, Johann Gotlieb Braun, W.A. Mozart, Ludwig van Beethoven. Uiteraard komen ook werken/arrangementen van Surinaamse componisten/arrangeurs aan de orde, onder wie John Nelom en Eddy Snijders.

Ter bestrijding van de kosten zal van de aanwezigen een vrijwillige bijdrage gevraagd worden. De aanvangstijd is half acht.

WILLEMSTAD — De Servisio di Asuntunan Kultural is bezig met de organisatie van de traditionele Plaza di Arte in Punda. Inschrijving voor deelname aan de kunstmarkt is mogelijk tot en met zaterdag 18 november. Inschrijving is mogelijk tijdens kantooruren via Ingrid Louis of Aysjel Maria, werkzaam bij de dienst voor culturele zaken, telefoon 613900.

Voor deelname komt iedereen in aanmerking die een of andere vorm van handvaardigheid beheerst.

Freewinds maakt promo-video Curaçao

Page: Korte metten maken met toeristen-overvallers

WILLEMSTAD — De bevolking moet de politie een handje helpen, om korte metten te maken met de 'a-sociale individuen' die toeristen op ons eiland beroven. Hun afkeurenswaardige handelingen hebben namelijk een zeer negatief effect op de vele pogingen die gedaan worden om het toerisme nieuw leven in te blazen. Het is daarom zaak, dat de overvallers zo snel mogelijk worden opgepakt en dat kan vaak pas nadat ooggetuigen of anderen de politie informatie geven. Deze boodschap had gisteren gedeputeerde van Toerisme, Ruben Page, tijdens een receptie aan boord van het schip Freewinds. Hij ontving kort daarvoor een promotie-video, die op initiatief van Freewinds vervaardigd werd en waarin Curaçao wordt geprezen als de 'the friendly and unique island in the Caribbean.'

In het circa 5 minuten durend filmpje, waarin de havenfaciliteiten van Curaçao, het eiland en haar bewoners volop worden geprezen, wordt gemeld dat de Freewinds zeer bewust besloot Curaçao als haar thuishaven aan te wijzen. Het zeer luxueuze schip, waar 300 passagiers terecht kunnen, vertrekt iedere maandag vanuit Willemstad voor één of twee weken durende trips in het Caribisch gebied. De meeste passagiers - die allen aangesloten zijn bij de Scientologykerk- komen met het vliegtuig naar Curaçao en stappen hier aan boord. Onderweg worden ook passagiers opgepikt. Freewinds doet onder andere Bonaire, Sint Maarten en Barbados aan.

Freewinds heeft veel gastvrijheid op Curaçao genoten en wilde wat voor het eiland terugdoen: daarom werd besloten een promotie-video exclusief aan Curaçao te wijden, verklaarde gisteren een woordvoerder van Freewinds tijdens de receptie. Middels de video zullen hopelijk meer cruise-maatschappijen besluiten Curaçao in hun vaarschema op te nemen. In het filmpje wordt veel aandacht besteed aan de festiviteiten die 6 maanden geleden plaats vonden ('Salute to Curaçao') in verband met het feit dat het schip toen precies een jaar daarvoor met de trips vanuit Curaçao begon.

De video, met Engels commentaar en vrolijke Caribische muziek, is zeer welkom, verklaarde gedeputeerde Page in zijn dankwoord. Het bijzondere is dat deze keer een prive- instantie als de Freewinds besloot een steentje bij te dragen bij de promotie van Curaçao. Dat zouden meer instellingen moeten doen, want de overheid alleen kan niet alles doen. Page zei dat het cruisetoerisme naar Curaçao weer de goede kant op gaat en dat volgend jaar januari een delegatie op stap gaat om belangrijke internationale cruiseconferenties en bijeenkomsten af te lopen, om zo meer cruise-maatschappijen warm te maken voor dit eiland.

Terwijl de stroom toeristen naar Willemstad een stijgende tendens vertoont - Page zei gisteren dat alle grote hotels op Curaçao volgeboekt waren- hebben zich de laatste tijd enige minder plezierige incidenten voorgedaan. Hij refereerde aan de overvallen op toeristen. Deze dieven beseffen, volgens Page, onvoldoende dat ze het toerisme daarmee een zeer gevoelige klap toedienen. 'Iets dat met veel pijn en moeite wordt opgebouwd wordt weer kapot gemaakt. Het is daarom erg belangrjk dat iedereen meewerkt om deze dieven zo snel mogelijk op te pakken'. De politie kan daarbij tips over het uiterlijk van de dieven goed gebruiken, aldus de gedeputeerde van Toerisme.

Vertegenwoordigers van diverse andere instanties, waaronder Piet Sampson van het Curaçao Tourism Development Foundation en Frank Maynard van de hotelvereniging Chata ontvingen ook een tape. Zij meldden van de mooie en nuttige video goed gebruik te zullen maken.

Stroomproduktie blijft kwetsbaar

WILLEMSTAD — Het weer in gebruik nemen van unit 8 van de stroom- en waterfabriek betekent een tijdelijke vergroting van de capaciteit van de KAE. Unit 8 wordt weliswaar in werking gesteld, maar binnenkort moet unit 9 uit gebruik worden genomen voor een drie weken durende onderhoudsbeurt. De uitschakeling van unit 10 vorige week dwong het bedrijf de reservecapaciteit bijna volledig te benutten. Het tekort aan noodgeneratoren maakt de stroomvoorziening van het eiland kwetsbaar.

De KAE maakt bekend dat technici van KAE, Hitachi Zosen (de Japanse firma die de grote turbine/generatoren leverden), het Stoomwezen, en experts van de verzekering bezig zijn met een onderzoek naar de schade die de explosie aanrichtte in het fornuis van de stoomturbine. Tot nu toe is bekend dat een gasopeenhoping voor de ontploffing zorgde. Het onderzoek zal nog minstens een week in beslag nemen.

WILLEMSTAD — Door de regen van afgelopen zaterdag is het programma van de Stichting Antilliaans Bijbelgenootschap helaas in het water gevallen. Daarom zal de officiële presentatie van het bijbelboek 'Ester' in hedendaags Papiamentu zaterdagmiddag plaatsvinden tussen vier en vijf uur in Buurtcentrum Brievengat. Aansluitend zal er tot acht uur 's avonds een 'Ban Topa' zijn met optredens van verschillende gospelgroepen, waaronder Glev... Tevens zal ons Kas di Beibel aanwezig zijn met zeer veel materiaal dat we met de voor een 'Ban Topa' gebruikelijke korting van twintig procent aanbieden!

Ook is er de prijsuitreiking van de kijkdozen- en maquêttewedstrijd 'waaraan verscheidene scholen hebben deelgenomen en een tentoonsteling van de winnende kijkdozen en maquêttes. Alle bezoekers ontvangen bovendien het boekje Ester gratis.

Politie in feestverlichting

■*WILLEMSTAD — Het politiekorps van Curaçao bestaat 40 jaar en binnenkort is het Kerst: de feestlichtjes gaan weer aan. De politie was iedereen voor en gisteren werd de versierverlichting bij het hoofdkantoor van de politie op Rio Canario al in werking gesteld. Dat gebeurde in het bijzijn van diverse politiële autoriteiten, waaronder commissaris van politie Wim Tweeboom (tweede van rechts). De tekst luidt '40 jaar in de bevolking met de bevolking.'*

Niet uitsluitend economische factoren zijn bepalend voor vaststellen minimumloon

ILO geeft Inderson gelijk

WILLEMSTAD — Een commissie deskundigen van de ILO, (International Labour Organization) heeft de Nederlandse regering onlangs gewezen op de verkeerde wijze waarop zij de hoogte van de minimumlonen pleegt vast te stellen. Het Nederlandse kabinet kijkt daarbij, volgens de ILO, te veel naar de algemene economische situatie en te weinig naar de sociale criteria, zoals bijvoorbeeld het behoud van koopkracht, zo is te lezen in de Gids van het CNV, een periodiek van het Christelijk vakverbond. Minister Stanley Inderson van Arbeid en Sociale zaken is, na het verschijnen van dit artikel, nog meer overtuigd van de noodzaak de minima op de Antillen te verhogen, verklaarde de bewindsman aan de Amigoe.

Deze opmerking van de ILO is het resultaat van een klacht van CNV, dat de Nederlandse regering bij de ILO had aangeklaagd op grond van het ILO-verdrag over het minimumloon.

In dit verdrag staat dat bij het bepalen van de hoogte van het minimumloon rekening moet worden gehouden met sociale- en economische factoren. Volgens het CNV zijn hierbij de sociale aspecten onvoldoende aan bod gekomen. De klacht werd door de ILO terecht bevonden, aldus een artikel in het recente nummer van de Gifs CNV.

'GOEDE WEG'

Uit de bevindingen van de ILO kan worden opgemaakt dat minister Stanley Inderson met de voorgestelde wijziging van de minimumloonwetgeving op de 'goede weg' is. De voorstellen van minister Inderson houden globaal een geleidelijk verhoging van de minimumlonen in, tot een algemeen minimumloon en betekenen in ieder geval een verbetering van de minimumlonen voor de minstbetaalden.

Ook in de Nederlandse Antillen hebben tot op heden bij de bepaling van de hoogte van het minumumloon de economische factoren overheerst. De afgelopen jaren is het mininum bevroren, terwijl er zelfs sprake van was, dat het mogelijk verlaagd zou worden in het kader van de flexibilisering van de arbeidsmarkt.

BEVRIEZING

Inderson heeft steeds gemeld dat bevriezing van de minimumlonen op de Antillen in wezen neerkomt op het bewust investeren in achteruitgang, armoede en verpaupering. Vandaar dat Inderson, gesterkt door de uitspraak van de ILO vastbesloten is, het minimimstelsel te herzien, waarbij rekening gehouden zal worden met economische maar zeker ook met sociale apsecten. 'Alleen op deze manier kan een menswaardig bestaan voor de minstbetaalden in onze samenleving en de noodzakelijke sociale rust waar een ieder naar streeft gewaarborgd worden,' zo zei Inderson vandaag aan de Amigoe.

Inderson wees er vanmorgen op, dat van 1974 tot 1987 Nederland het principe heeft gekend van 'inkorten en snoeien'. De minister van Arbeid en Sociale Zaken: 'Binnen de OESO-Groep heeft dat geleid tot het feit dat Nederland nu het laagste BNP (Bruto Nationaal Produkt) heeft. De OESO heeft gesteld, dat dit een gevolg is van het constant drukken van de lonen en salarissen. Dat betekende een remmende invloed op de particuliere consumptie'.

STANK

'Wij in de Nederlandse Antillen', zo vervolgde de bewindsman, 'zijn de afgelopen jaren beheerst door Berenschot: korten, snoeien, knippen en rooien. Zo luidde het devies. Don Martina sprak indertijd de woorden: 'De kogel is door de kerk'. Maar het enige wat bleef hangen was de stank van de kogel, want er werd uitsluitend gesproken over 'Korte i doló' (korten en pijn lijden)'.

Inderson: 'Ik heb dit altijd gezien als een beleid dat op de 'rem' was gericht: stilstand en dus een investering in armoede. Mijn beleid is op het 'gaspedaal' gericht: op vooruitgang. Vandaar dat ik sociale factoren ook een rol wil laten spelen bij de vaststelling van het minimumloon; daardoor wordt de koopkracht gestimuleerd. Want het geld moet overal kunnen rollen'.

De bewindsman verklaarde tot slot, dat zijn voorstel tot wijziging van het minimumloon momenteel bij de Raad van Advies ligt. Hij zei nog geen idee te hebben wanneer de ontwerp-landsverordening zal worden behandeld.

Studieochtend over 'vroege stimulering'

WILLEMSTAD -- Op 19 november zal een studieochtend plaatsvinden over 'Vroege stimulering': hoe een klein kind te stimuleren zodat het zich optimaal kan ontwikkelen. Aan deze dag kunnen directrices en leidsters van speelscholen deelnemen en ook andere geïnteresseerden.

Er zullen lezingen gehouden worden over 'De ontwikkeling van een klein kind' (drs Nelson Coffie), over 'De motorische ontwikkeling (Amintha da Costa Gomez) en één met als onderwerp 'Hoe stimuleer je een klein kind het beste in zijn motorische ontwikkeling' (Edseline Cijntje, oefentherapeute).

Na de lezingen zal er in groepjes worden gewerkt aan opdrachten die de inleiders zullen geven, waardoor het mogelijk wordt om in de praktijk dit te kunnen toepassen.

Deze studieochtend is een initiatief van de werkgroep Vroege Stimulering, die bestaat uit vertegenwoordigers van de consultatiebureaus, Sociale Kinderhygiëne, Schooladviesdienst, AGV en Sifma.

De dag vindt plaats op SIFMA, Wecoewaweg 2 van negen uur 's morgens tot één uur 's middags. Kosten: vijf gulden.

Snelle actie biedt Curaçao kans op veel banen

Cursus voor dataverwerking off shore start in 1990

WILLEMSTAD — In januari vangt de eerste opleiding Offshore Data Entry aan. Aldus het voornemen van Vantage Inc, Catapult Inc, Feffyk en Kenomega, dat deze week bekrachtigd werd door de ondertekening van een samenwerkingsverklaring. De cursus is bedoeld om Curaçaoënaars voor te bereiden op werk in de informatieverwerkingsindustrie.

Vantage Inc en Catapult Inc werken in samenwerking met het Amerikaanse concern Kenomega aan een Curaçaos centrum waar administratieve en andere bedrijfsgegevens verwerkt kunnen worden voor off shore bedrijven. In deze tak van dienstverlening zou een gouden toekomst liggen voor Curaçao. Binnen tien jaar zal de off shore data entry dé industrie voor het Caribische gebied zal zijn, hetgeen minstens 20.000 arbeidsplaatsen kan opleveren, zo wordt gesteld.

Feffyk is betrokken bij de feitelijke training. Kenomega fungeert als consultant voor de opzet en de trainingen voor de eerste drie maanden. R. Lauffer en S. Leito, respectievelijk voorzitter en secretaris van de Fundashon pa Edukashon di Fishi i Kapasitashon (Feffyk), tekenden het samenwerkingsprotocol naast R.J. Ortelan van Vantage Consulting Group Inc en E. Ong A Kwie van Catapult Project Development Inc.

De laatste twee bureaus zullen zorg dragen voor de marketing. Feffyk zal een consulent benoemen die een intermediaire functie zal hebben tussen de ondernemer, de leerling, de manager en de trainer. Men is nog bezig **met het opstellen van het totaalprogramma dat ingediend moet worden bij het ministerie van Onderwijs.**

Vantage en Catapult onderstrepen dat wil Curaçao gebruik maken van de mogelijkheden in de verwachte groei van de offshore data entry, dan moet het op zeer korte termijn voorzien worden van faciliteiten en incentives om niet uit de boot te vallen. Curaçao biedt voor deze dienstverlening meer voordelen vanwege de aanwezige grote moderne telecommunicatie-systemen ten opzichte van andere landen uit de regio. Off shore data entry zou zonder meer een grote potentie bezitten om arbeidsplaatsen op Curaçao te creëren. Het initiëren van een dataverwerkingscursus betekent het verbeteren en versterken van de trainingsmogelijkheden voor de jeugd en zal naar het werkveld toe verstrekkende effecten hebben op de Curaçaose economie, aldus is de overtuiging van de ondertekenaars van het protocol.

Otrabanda anno 1968

WILLEMSTAD —De Downtown Management Organization (DMO) geeft een gelimiteerde serie uit van keramiek- afbeeldingen van het Brionplein vóór 1969, toen de grote brand plaats vond. Deze afbeelding is ontworpen door Arawak Clay Products in navolging van de veel gevraagde afbeelding van de Handelskade, Punda en wordt uitgegeven door de DMO als eerbewijs aan Otrobanda. De DMO onderstreept daarmee tevens het belang van samenwerking van Otrobanda en Punda in de DMO. De opbrengsten van de verkoop komen ten goede van een nader te bepalen project in Otrobanda. Het eerste exemplaar Otrobanda circa 1968 werd woensdag overhandigd aan gezaghebber Elmer Wilsoe. A. Beaujon in het bijzijn van de heren Butôt en Kleerekoper van de dienst R.O.V. en Don Werdekker van DMO.

Exemplaren van het werk zijn te bestellen bij het DMO-kantoor (mevrouw Vivas) tegen betaling van 175 gulden per stuk.

Sede Antia draagt bij in projecten

WILLEMSTAD — Sede Antia heeft vrijdagmiddag 385.883 gulden overgedragen aan zes instellingen voor medefinanciering van hun projecten.

Het meeste geld, 219.250 gulden, gaat naar Citro voor de aankoop van een reddingsboot die ingezet gaat worden voor hulp bij ongevallen aan de Noordkust. 72.322 gulden is voor het alfabetiseringsproject van Fundashon pa Promoshon di Alfabetisashon na Antia (Pro Alfa). 50.000 is voor de aankoop van een gedeelte van de inrichting van het nieuwe ABVO-vakbondsgebouw. **De Stichting ter Bevordering van het Schriftelijk Onderwijs in de Nederlandse Antillen krijgt 30.000 gulden subsidie. Stichting Ayudo Social krijgt 8710** voor onderzoek naar discriminatie van de vrouw in alle lagen van de Antilliaanse gemeenschap en de overlevingsmechanismen die zij daartegen heeft ontwikkeld. **5601 gulden gaat naar de Stichting Kinderbescherming** voor een cursus omtrent het omgaan met het taboe van **sexuele kindermishandeling.**

In het merendeel der gevallen wordt van de steunaanvragers een eigen financiële inbreng verwacht.

BRUSSEL - Vakantiereizen kunnen flink wat duurder worden als de ministerraad van de Europese Gemeenschap de Europese richtlijn voor zogeheten "pakketreizen" ongewijzigd aanvaardt. Die vrees bestaat bij een aantal EG-lidstaten, zo bleek in Brussel, toen de EG-ministers voor consumentenzaken de richtlijn inzake "pakketreizen" bespraken. Onder "pakketreizen" verstaat men die reizen waarbij minstens twee belangrijke zaken (zoals bijvoorbeeld vervoer plus onderdak) geregeld zijn. Omdat met zulke reizen een belangrijk deel van het vrij te besteden inkomen van de Europese consument gemoeid is, wil de EG-commissie dat er een Europese richtlijn komt.

Maria in wereldduitzending

WILLEMSTAD—In het kader van het 25-jarig bestaan van het religieuze radiostation Trans World Radio op Bonaire, vond afgelopen donderdag op Curaçao de uitzending van het ochtendprogramma Morning Sounds plaats. Speciale gast was premier Liberia -Peters. Zij begroette de 'wereld' in verschillende talen en maakte melding van de potpouri van nationaliteiten op de Nederlandse Antillen. De premier benadrukte dat hier 'iedereen welkom is' en 'iedereen zich thuis voelt.' De vragen werden gesteld door omroeper Daniel Philips van Trans World Radio. Een en ander vond plaats voor een 'live' publiek tijdens een ontbijt in het Holiday Beach hotel op Curaçao.

WILLEMSTAD — Afgelopen woensdag vond de overhandiging plaats van het rapport inzake automatisering van het Landslaboratorium aan de minister Louis Gumbs van Volksgezondheid. Het onderzoek naar het automatiseringsplan vond plaats in nauwe samenwerking met het organisatie adviesbureau KPMG Klynveld Bosboom Hegener. Bij de overhandiging waren verder aanwezig de directeur van het landslaboratorium dr Joe Eustatia en de heren Grootens, Newton en Bouman van KBH. In het automatiseringsplan worden, uitgaande van een gewenst informatie-model de op korte- en lange termijn uit te voeren automatiseringsprojecten beschreven. Verder bevat het rapport ook een uiteenzetting van de noodzakelijke technische- organisatorische- en financiële middelen ter realisering van het gewenste informatie-model bij het laboratorium.

Sehos-kapel vijftig jaar

WILLEMSTAD — De huidige kapel van het St Elisabeth Hospitaal werd 13 november 1939 plechtig ingewijd en in gebruik genomen. Dit is vijftig jaar geleden. Een gouden jubileum dus.

Deze kapel kwam in de plaats van een veel kleinere, die stond op de plek waar thans de directie zetelt en die aanleunde tegen het voormalige convent van de religieuzen.

Nadat de zusters meer dan tachtig jaar in deze ruimte hun gebeden en devoties verricht hadden, besloot het bestuur van het hospitaal een nieuw, groter en mooier godshuis te bouwen dat ook aan de patiënten ten goede zou komen. Het ontwerp was van architect A.J. Morel. Kunstenaars leverden hun aandeel, zoals de glazenier Lou Asperslag voor de ramen, de kunstschilder Joep Nicolas voor kruisweg en Dolf Henkes voor de schildering rond het altaar.

Sinds het Vaticaans concilie wordt er meer nadruk gelegd op het maaltijdkarakter van de eucharistie. Daarom werd er een altaartafel geplaatst op de treden van het priesterkoor. Dit was een voorlopige oplossing.

Ter gelegenheid van dit gouden jubileum is een nieuw altaar vervaardigd. Het wordt zondag 12 november tijdens de heilige mis van 09.30 uur plechtig ingewijd. Pater B. Oeverhaus nodigt namens de pastorale dienst belangstellenden uit voor de viering van het gouden jubileum.

Bij exploit van mij, NORMAN E. HART deurwaarder bij het Gerecht op Aruba van de 9de november 1989 - waarvan een afschrift is gelaten aan de E.A. Heer Officier van Justitie op Aruba, die het origineel voor GEZIEN heeft getekend, is aan: **RAFAELA MERCEDES, zonder bekende woon- of verblijfplaats op Aruba of elders:**

BETEKEND:

een grosse van het vonnis van 25 oktober 1989 - waarbij ten verzoeke van: **JOSE ROBERTO BISLIP**, wonende op Aruba - de echtscheiding is uitgesproken, tussen partijen op 3 september 1984 op Aruba - met elkander gehuwd.

N.E. Hart, deurwaarder.

'The Castle' van Lee

■ *NOORD — Te Noord vond donderdagmiddag de opening plaats van het nieuwe restaurant The Castle van de gebroeders Lee. Minister Trinidad verrichtte de opening en sprak voldoening uit dat ook lokale mensen investeren in Aruba, waarbij hij hoopte dat de Arubaanse Investeringsbank deze bedrijven zou blijven helpen.*
Foto: de bewindsman met de bekende zanger Chayanne en Atan Lee.

SAVANETA — De zaalvoetbalbond FEFUSA houdt op maandag 13 november om zeven uur een ledenvergadering in Centro di Barrio Savaneta. Tijdens de vergadering zal de loting plaatsvinden voor de volgorde van alle teams die aan de nieuwe competitie zullen deelnemen.

Voorts bestaat op deze avond een laatste gelegenheid om in te schrijven voor de competitie en het inschrijfgeld te betalen.

Uitslag Loterij Centro di Barrio Lagoheights

nr. 7314

Dank voor alle medewerking ondervonden.

Bestuur Centro di Barrio Lagoheights.

ORANJESTAD — Op het Aruba Juniors-terrein werd een aanvang gemaakt met het softballtoernooi voor de basisscholen. De eerste serie wedstrijden hadden het volgende verloop: St Annaschool - Rosario College 7-0, St Dominicus College - Reina Beatrixschool 12-4, St Theresiaschool - Kukwisaschool 19-0 en Pieter de Boerschool - Paulusschool 14-4.

SANTA CRUZ — De jeugdgroep Forsa di Hubentud Uni houdt zondag 26 november een mis voor de jeugd van Aruba. Dit is om negen uur 's morgens in de kerk van Santa Cruz. Tijdens de mis zal het koor Voz Hubenil optreden.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/ 14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-743.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
PRINCIPAL: 20.30 uur **Confessions of a concubine** (sex movie, 18 jr).
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **Sing** (musical-drama, 14 jr).

*****

WACHTREGELING DOKTOREN
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter A.S. Ridderstap, via Alarmcentrum (tel.: 115) of via Dokter Horacio Oduber hospitaal (24300).

*****

DOKTER HART KINDER-POLIKLINIEK (Shakepearestraat 13, tel.: 27263/24300): spreekuren maandag t/m zaterdag van 08.30-11.30 uur; maandag, woensdag en vrijdag ook van 15.00-18.00 uur.

*****

CENTRO MEDICO CARABOBO (L.G. Smith Boulevard 34, tel.: 21777): dra L.G. Beke-Martinez, Engleandstraat 7, tel.: 24696

*****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

*****

WIT GELE KRUIS: Oranjestad: tel.: 23168; Noord: tel.: 23425; Santa Cruz en Paradera: tel.: 28288/25543; Savaneta en Brazil: tel.: 47020/48301; San Nicolas: tel.: 45906; Dakota: tel.: 29008 (wijkgebouw), 24444 (kantoor)
(voor brandgevallen, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115)

*****

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Highway to heaven; 18.50 Style with Elsa Klensch; 19.10 Big story; 19.30 Crossfire; 20.00 Love Boat, 21.00 CNN international news; 21.45 Estreno; 23.30 Sports tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 17.00 Father Murphy; 18.00 Sunday movie; 19.30 Showtime; 20.30 CNN international news; 21.00 Quo Vadis; 22.45 Week in review; 23.30 Sports tonight; 24.00 Sluiting.

*****

DIVERSEN
FLIGHT INFORMATION CENTER: dagelijks geopend van 07.00-20.00 uur; na 20.00 uur informaties via verkeerstoren.

ESSO SERVICE CENTER (Oranjestad): **24.00 uur per dag geopend** (alleen gesloten van zondag 20.00 uur tot maandagmorgen 07.00 uur).

STICHTING ZIEKENVERPLEGING ARUBA
DOKTER HORACIO ODUBER HOSPITAAL (tel. 24300)
Bezoekuren:
Kinderafdeling: doorlopend bezoek van 08.00-20.00 uur.
Andere afdelingen: van 11.00-12.00/15.00-15.45/18.30-19.30 uur.
Rookverbod:
Er is een algemeen rookverbod in het hospitaal. Slechts op enkele recreatieplaatsen in het hospitaal mag er gerookt worden.

KONINGIN WILHELMINA FONDS (tel.: 24652/22817): informatiecentrum woensdag geopend van 08.30-12.00 uur - Paardenbaaistraat 8 (boven).

FADA (Paardenbaaistraat 8, tel.: 32999): voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik

AUXILIADORES VOLUNTARIAS ARUBEÑAS (AVA): 20.00 uur gala-diner show -Americana Hotel.

SPORT
VOETBAL (**Copa Aruba**): 20.00 uur Dakota/Touch of class vs La Fama/Island Finance - RCA-Sportcentrum.

ELIAS MANSUR BALLPARK: 20.30 uur concert van de Puertoricaanse zanger Chayanne.

*****

ZONDAG
BIOSCOPEN
PRINCIPAL: 20.30 uur **Confessions of a concubine** (sex movie, 18 jr).
DRIVE-IN: 21.00 uur **Sing** (musical-drama, 14 jr).

*****

DIVERSEN
SPORT
SOFTBALL
(Aruba Softball Bond)
Caribe-terrein
10.00 uur Hubo/Hooiberg Rebels vs Beuna Vista Stars; 12.00 uur (dames) Plymouth/Coca Cola vs Pepsi Cola; 14.00 uur Caribe vs Jani's Hemco; 16.00 uur Interbank vs Peking Restaurant.
Duracell-terrein
10.00 uur (dames) Caribbean Palm Village vs Petrus; 12.00 uur Amstel Beers vs Mansur; 14.00 uur Duracell vs Burger King.

*****

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

INDIAN ROCK GARDEN WATERSLIDE: maandag, dinsdag, woensdag en vrijdag geopend van 10.00-18.00 uur; donderdag de gehele dag gesloten.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

CENTRO KIBRAHACHA (**dagverblijf voor bejaarden**): openingsuren dagverblijf: 08.00-12.00 uur; kantooruren: 07.30-12.30/14.00-17.00 uur - Piedra Plat 23 (tel.: 28159).

AUTOKEURINGSLOKAAL SAN NICOLAS: geopend van maandag t/m vrijdag van 08.00-11.30/13.00-16.00 uur.

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

*****

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

*****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen; zondagsschool op dezelfde tijd.

*****

DE NIEUW APOSTOLISCHE KERK (Goletstraat 5-A): 09.30 uur kerkdienst.

*****

ADVIES SCHOOT BIJ REGERING IN VERKEERDE KEELGAT

Openbaarmaking van Kamer van Koophandel

Geen sprake van onbeleefde brief

ORANJESTAD — Het bestuur van de Kamer van Koophandel en Nijverheid Aruba heeft haar brief aan de ministerraad naar aanleiding van het landsbesluit d.d. 22 augustus no. 9, waarbij een commissie in het leven wordt geroepen voor verwezelijking van een Gemenebest relatie sui generis, ter publicatie vrij gegeven.

Dit geschiedde omdat dit advies - in belang van Aruba gegeven - in persberichten als een 'onbeleefde brief' werd bestempeld. De inhoud wordt nu vrijgegeven opdat eenieder een oordeel kan vellen.

Tot op heden heeft de regering op deze brief geen antwoord gegeven.

In haar brief laat de Kamer horen bezwaar aan te tekenen tegen de taakopdracht van de commissie zoals geformuleerd in het landsbesluit. Dit landsbesluit luidde onder meer als volgt: 'De regering te adviseren en bij te staan ter voorbereiding van de toetsingsconferentie en ter mogelijke verwezenlijking van een Gemenebest sui generis als vermeld in de hier onder weergegeven conclusies'.

TOETSING

Deze conclusies omvatten de afspraken die in maart 1983 in Den Haag werden gemaakt toen Aruba haar status aparte kreeg. Onder meer dat vóór 1996 een toetsingsconferentie wordt gehouden tussen het koninkrijk en Aruba om de datum van beëindiging van het Statutair verband nader te bezien.

Aruba wenst na beëindiging van het Statutair verband, in een Gemenebest relatie sui generis met het koninkrijk samen te werken op de volgende gebieden: ontwikkelingssamenwerking, culturele samenwerking en onderwijs, rechtspraak, buitenlandse betrekkingen en Defensie. Nederland is bereid na beëindiging Statutair in verband samen te werken op de door Aruba genoemde gebieden, zover de conclusies van het landsbesluit.

In deze commissie hebben zitting: drs Mario Croes voorzitter; voorts de directies van: afdeling Buitenlandse aangelegenheden, Centraal Bureau Juridische en Algemene Zaken, Wetgeving, Centraal Bureau Personeelszaken, Financiën, Arbeid, secretaris ministerraad, twee vertegenwoordigers van Sindicato Uní di Aruba, een vertegenwoordiger Kamer van Koophandel en twee vertegenwoordigers grootste kerkelijke instellingen. Voorts werd bepaald mr B.J.K. Wilms als secretaris aan deze commissie toe te voegen. Zoals bekend heeft mr Wilms, die op het Arubahuis zich 'buitengezet' voelt, bezwaren tegen overplaatsing naar Aruba aangetekend.

BRIEF

Naar aanleiding van dit landsbesluit stelde de Kamer van Koophandel in een brief aan de ministerraad onder meer:

'Het bestuur van de Kamer deelt u hierbij mede bezwaar aan te tekenen tegen de taakopdracht van de commissie, zoals geformuleerd in onderhavige landsbesluit. Zij is de mening toegedaan, dat de omschrijving dezer zich voorhands uitspreekt voor één der mogelijkheden voor wat betreft de toekomstige staatkundige structuur van Aruba na 1996, zonder echter de wenselijkheid en haalbaarheid van eventuele andere opties in overweging danwel in studie te nemen'.

'Wij doen u hiermede beleefd het verzoek om onderhavige landsbesluit te doen intrekken en een nieuwe commissie in te stellen met als taak de regering te adviseren ten aanzien van de beste optie voor wat betreft de toekomstige staatkundige structuur van Aruba en ter voorbereiding van een referendum over dit onderwerp'.

'Verder attenderen wij erop dat het bedrijfsleven met één vertegenwoordiger in de samenstelling van genoemde commissie ondervertegenwoordigd is. Dit punt is ook door ons in een onderhoud met de Statenvoorzitter en fractieleiders op 14 september j.l. naar voren gebracht'.

'Het bestuur van de Kamer', aldus de door voorzitter E.F. d'Arnault en secretaresse L.C. de Souza ondertekende brief, 'stelt het zeer op prijs indien u haar op korte termijn kunt berichten. Uw standpunt ten aanzien van het boven uiteengezette voorstel'.

De Kamer heeft tot op heden op haar brief, die van regeringszijde 'onbeleefd' werd genoemd, geen antwoord ontvangen. Aan de Staten van Aruba werd een copie gezonden.

Lotto winnaar krijgt 79 mille

ORANJESTAD — Eén inzender had de vier getrokken nummers van de Arubaanse Lotto van gisteravond, te weten 30-2-29-25 en krijgt hiervoor een bedrag van 79.571,30 florin. Hij had het biljet niet zelf ingevuld, maar een Lotto Loco-formulier gekocht.

De tweede prijs - drie van de getrokken nummers met joker 9 - leverde geen winnaar op zodat de beschikbare 3.701,90 in de pot blijft. Voor de derde prijs waren er 39 inzenders, waarvan 24 Lotto Loco, die ieder 71,20 florin ontvangen.

Volgende trekking is vrijdag 17 november met als eerste prijs het garantiebedrag van twintig mille florin. Tijdens de trekking van vrijdagavond boden de bestuursleden van de Aruba Softball Bond (ASB), Chirino en Larmonic, aan de Sportlotto een plakkaat uit voor de ondervonden medewerking. Lotto-administrateur Jack Beaujon sprak woorden van dank en wenste de ASB in Argentinië veel succes toe.

Telegrammen aan Lubbers en de Koning

ORANJESTAD — Premier Nelson Oduber zond gisteren telegrammen aan de Nederlandse premier drs Ruud Lubbers en drs Jan de Koning, die niet in het kabinet-Lubbers 3 terugkeert.

In het eerste telegram garandeert premier Oduber alle vorm van medewerking aan premier Lubbers en wenst hij alle leden van het Nederlandse kabinet succes toe in de nieuwe regeerperiode.

In het tweede telegram wordt drs Jan de Koning lof toegewezen voor de goede samenwerking en begrip die er bestond tussen hem en de regering van Aruba.

RCA verplettert Bubali met 5-1

ORANJESTAD — Het voetbaltoernooi Copa Aruba van de Liga Semiprof werd donderdagavond voortgezet met een klinkende 5-1 zege voor RCA/Shell Barlock op Bubali/Franken Contractor.

Bij gebrek aan tegenstand van Bubali werd het een zeer gemakkelijke zege voor RCA, die bij rust al met 3-0 leidde. Voor RCA waren Raymond Davelaar (2), Sidney Kock (2) en Rafael Vanegas de goalgetters, terwijl Theo Ruiz het tegenpunt van Bubali maakte. Akt minuten voor einde kregen Rudi Tromp (Bubali) en Raymond Davelaar (RCA) de rode kaart van scheidsrechter David Cruz.

Copa Aruba wordt zaterdagavond om acht uur in het RCA-Sportcenturm voortgezet met de ontmoeting Dakota/Touch of Class - La Fama/Island Finance.

ORANJESTAD — Het voetbaltoernooi voor overheidsdiensten werd voortgezet met een 3-1 zege voor FCCA op DOW. Edwin Orman, Guadalupe Thiel en Otto Davelaar scoorden voor FCCA, terwijl Urbano Flanegin het DOW-doelpunt voor zijn rekening nam.

Politie behaalde een 3-2 overwinning op Setar. Voor Politie scoorden Alvin Lake (2) en R. Tromp. Voor Setar waren Mirto Croes en Francisco Bremo de scorers.

De wedstrijd tussen FCCA en Bestuurskantoor eindigde in een 1-1 gelijkspel op doelpunten van Edwin Orman (FCCA) en Anthony Schwengle (Bestuurskantoor).

Becker verslagen

STOCKHOLM - Ruim 14.000 Zweden in de Globe-arena van Stockholm hebben verrukt gereageerd op de uitschakeling van Boris Becker door "hun eigen" Jan Gunnarsson.

De Westduitser was in de derde ronde van het met meer dan een miljoen dollar gedoteerde toernooi volstrekt kansloos tegen de als vijftiende geplaatste Zweed: 3-6 5-7.

Gunnarsson maakte de wedstrijd met een ace af, hief zijn armen en schreeuwde van vreugde. "Dit is mijn beste dag als tennisser. Ik kan nog niet geloven dat ik van Becker heb gewonnen", aldus de Zweed.

Becker stapte laconiek over de nederlaag heen. De nummer twee van de wereld, die dit jaar Wimbledon en de Open Amerikaanse titelstrijd won: "Ik was een beetje moe en stijf. Ik speelde in Zweden tegen een erg gemotiveerde Zweed. Dat is alles, eigenlijk."

Toenemend aantal inwoners en bezoekers

Grondwerkzaamheden waterfabriek begonnen

BALASHI — Op het WEB-terrein zette minister van Economische Zaken ing. Eddy Briezen gistermiddag de drilboor in de grond waarmee de grondwerkzaamheden voor de nieuwe Aquachem-waterfabriek werden ingezet.

Directeur Hans Henriquez van Maduro and Sons wees er met terechte trots op, dat de firma Maduro als vertegenwoordiger van Aquachem in de loop der jaren nauw verbonden is met het WEB door levering van Aquachem-waterplants.

Het wordt de zesde waterplant die Aquachem aan Aruba levert. Henriquez zette uiteen dat het een 'turnkey project' is, dat in augustus volgend jaar moet worden opgeleverd, terwijl de funderingen voor de fabriek reeds in april 1990 gereed moeten zijn. Henriquez herhaalde dat zowel zijn firma als Aquachem er trots op is, dat gezien de prijs en kwaliteit van het produkt Aquachem deze zesde fabriek kan leveren.

ONDERHANDELINGEN

Hij wees er verder op dat de onderhandelingen voor ondertekening van een contract voor levering van een andere plant aan Aruba in een vergevorderd stadium verkeren. Deze zevende Aquachem-waterplant zou dan eind december 1990 of januari 1991 in gebruik kunnen worden genomen.

Premier Nelson Oduber benadrukte het belang van deze waterfabriek voor Aruba om te kunnen zorgen dat er voldoende water voor bevolking en toeristen beschikbaar blijft. Het toenemende aantal hotelkamers, woningen en bedrijven aan Aruba maakt een degelijke fabriek dringend noodzakelijk.

WATER

De premier voegde eraan toe, dat weliswaar de afgelopen drie jaren alle aandacht werd gericht op meer hotelkamers, maar dat aan de watervoorziening weinig werd gedaan.

'In acht maanden tijd', aldus Oduber', hebben wij de beslissing genomen om twee waterfabrieken te bestellen. Eind december moet Aruba ruim twaalfduizend ton water per dag meer ter beschikking hebben'. Hij deed een beroep op personeel van het WEB en aannemersbedrijven om zich ten volle in te blijven zetten zodat oplevering binnen de vastgestelde tijd kan geschieden.

Minister Briezen hield een korte toespraak, waarbij hij benadrukte dat de overheid zal zorgdragen dat voldoende water en stroom beschikbaar is.

Namens Aquachem mochten premier Oduber, minister Briezen en ing. Chenco Yarzagaray, directeur van het WEB, een fraaie klokplakkaat in ontvangst nemen.

Chayanne bij weeskinderen

■ *NOORD — De Puertoricaanse zanger van internationale faam Chayanne, die sedert woensdag op Aruba verblijft, bracht donderdag een bezoek aan de weeskinderen van het Imeldahof. Chayanne kwam niet met lege handen maar bracht een geschenk voor de kinderen mee.*

Voor de kinderen en de zusters van het tehuis werd het een onvergetelijk bezoek en samen met Chayanne werd er naar hartelust gezongen en gedanst.

ROME - AC Milan-middenvelder Carlo Ancelotti is woensdag in Rome geopereerd aan de linker knie. Volgens dokter Perugia is hij ongeveer zes weken uitgeschakeld. Het is de vraag of hij mee kan doen in de wedstrijd om de wereldbeker voor clubs tegen Nacional Medellin, op 17 december in Tokyo.

Het was de vierde keer, dat de Italiaanse international aan een knie werd geopereerd.

AVP-Statenlid Mito Croes:

Oduber gebruikt TV om volk voor te liegen

ORANJESTAD — AVP-Statenlid mr Mito Croes betreurt het in een verklaring, dat premier Nelson Oduber het televisieprogramma van de overheid -betaald door de bevolking - gebruikt om het volk 'voor te liegen'. Dit in verband met de verklaring van de premier, dat mr Mito Croes gelogen zou hebben toen hij verklaarde dat Coastal een raffinaderij in België kocht en deze vijf jaar later weer sloot.

Enige maanden geleden heeft de AVP aan de regering reeds de inlichtingen gegeven dat Coastal in 1979 een raffinaderij in België kocht en deze in 1984 heeft gesloten. Voorts wees de AVP er toen reeds op het arbeidsbeleid dat Coastal volgens haar eigen verklaringen voert. AVP verzocht de regering een diepgaand onderzoek in te stellen naar de antecedenten van Coastal via de Verenigde Naties.

De Verenigde Naties hebben een afdeling die alle inlichtingen kan verstrekken over Coastal of welke andere multinational binnen 48 uur. De AVP heeft dit zelf in New York vastgesteld.

Premier Oduber, aldus Statenlid Mito Croes, weigerde zonder meer om een onderzoek naar Coastal te laten instellen.

Bij zijn verklaring overlegde het AVP-Statenlid een prospectus van Coastal waarin de sluiting van de raffinaderij in België wordt bevestigd en waarbij gesteld wordt dat de maatschappij in één jaar tijd veertienhonderd werknemers naar huis stuurde.

Hayworth en Seymour

■ *CHICAGO — Prinses Yasmin Aga Khan (rechts), een dochter van de overleden Amerikaanse filmster Rita Hayworth, werd geholpen door de Britse actrice Jane Seymour tijdens een galafeest dat werd gehouden om fondsen te werven voor de bestrijding van de ziekte van Alzheimer.*
De opbrengst gaat naar het Alzheimer-onderzoekcentrum in Chicago.

SEOUL - Zuidkorea heeft vandaag het openstellen van de Berlijnse muur begroet. De regering in Seoul uitte de hoop dat de dramatische veranderingen in de DDR ook zullen leiden tot hervormingen in Noordkorea. De minister van voorlichting, Choe Byung-Yul, zei in een verklaring dat de Zuidkoreaanse regering de opening van de Oostduitse grenzen met de Bondsrepubliek toejuicht als "een gebeurtenis in de tijd die het einde van de ideologische confrontatie tussen Oost en West inluidt, en van het systeem van de Koude Oorlog dat sinds de Tweede Wereldoorlog bestond".
Choe zei dat Zuidkorea hoopt dat de veranderingen "een positief effect zullen hebben op het Koreaanse schiereiland, dat lijdt aan dezelfde pijn van nationale deling, en zal helpen openheid, liberalisering en democratisering naderbij te brengen in Noordkorea". Maandag overleggen Rode-kruisfunctionarissen uit het Noorden en Zuiden in de grensplaats Panmunjom over wederzijdse bezoeken van gescheiden familieleden.

BOKSEN / MEXICO STAD - De Ghanese bokser Nana Kanadu heeft in Mexico Stad de wereldtitel in het zwaarvlieggewicht (WBC-versie) veroverd. Hij versloeg de Mexicaan Gilberto Roman op punten. De jurybeslissing was unaniem. Kanadu sloeg de titelverdediger in de eerste vier ronden vier keer tegen het car vas.

Eredivisieduels verplaatst

ZEIST - De competitiewedstrijden voor de eredivisie Volendam - Feyenoord en Vitesse - Ajax zullen zondagmiddag 10 december worden gespeeld.
Beide duels stonden aanvankelijk voor 24 december op het programma, maar werden verboden door de locale overheden.
De verschuiving is mogelijk geworden doordat de KNVB vier bekerwedstrijden van het weekeinde van 9 en 10 december naar woensdag 13 december heeft verplaatst.
Het gaat daarbij om Haarlem - Vitesse, Achilles'94 -Volendam, Feyenoord - Spakenburg en Eindhoven - Ajax.

Viasa-vlucht Houston-Aruba

■ *ORANJESTAD — Op de Reina Beatrix Luchthaven vond het nodige ceremonieel plaats in verband met de inaugurele Viasa-vlucht tussen Houston en Aruba.*
Het woord werd daarbij gevoerd door premier Nelson Oduber en minister van Economische Zaken / Toerisme, Fredis Refunjol, die tevens een herinneringsplakkaat overhandigde aan de kapitein van het Viasa-vliegtuig.

Bezoek Estee Lauder Groep

■ *ORANJESTAD — Ten huize van het echtpaar Abraham vond een ontvangst plaats in verband met het bezoek van Pieter Rogas met een Estée Lauder-groep die nader kennis kwamen maken met Aruba.*

Giants willen uit San Francisco weg

SAN FRANCISCO -Burgemeester Art Agnos van San Francisco is er van overtuigd dat de Giants, vorige maand (verliezend) finalist in de World series, de stad zullen verlaten.
Bob Lurie, directeur van het honkbalbedrijf, heeft meermalen gedreigd zijn firma elders te vestigen.
Onvrede over Candlestick Park, het stadion van de Giants, vormt de voornaamste reden daarvan. Het stadion, dat evenals veel andere openbare gebouwen te lijden had van de aardbeving, is sterk verouderd. Bovendien kunnen de wegen in de omgeving de verkeersdrukte niet meer aan.
Clubs die te kennen geven op te willen stappen kunnen aantrekkelijke aanbiedingen verwachten uit Florida, waar nog geen Major League-honkbal wordt gespeeld. De San Francisco Giants werden in de finale van de Amerikaanse honkbalcompetitie verslagen door de Oakland Athletics.
Eind jaren vijftig verhuisden de Giants naar San Francisco. De eigenaars zagen in New York geen toekomst meer. Het stadion in New York, de fameuze Polo Grounds, werd met de grond gelijk gemaakt.

Marco Melis wint Puerto Cabello

Ervaringen van een tri-atleet

PUERTO CABELLO - Marco Melis heeft op 3 november de triathlon van Puerto Cabello gewonnen.
Toch zal deze sportman niet met erg veel plezier terugdenken aan dit 'sportieve evenement' in de Venezolaanse kustplaat, waar ook Ronald Djaoen acte de presence gaf.
Na het eerste onderdeel, het zwemmen, kwam Marco als vierde uit het water. Na het fiets-gedeelte begon hij als tweede aan het loop-onderdeel. Slechts de Venezolaan Francisco Sucre, winnaar van de Arubaanse internationale triathlon, was tot op dat moment sneller dan Melis.
Echter, zodra Marco Melis aan de beslissende tussensprint begon en het duidelijk werd dat de Venezolaan zou worden ingehaald, bleek het noodzakelijk dat vele motorrijders juist vlak voor Melis gingen rijden.
Vader Melis, op de fiets naast zoon Marco, wist met veel gebaren en geschreeuw een doorgang tussen de motoren te forceren voor zoonlief en zichzelf. Sucre werd voorbij gestreefd en Melis ging als winnaar over de finish.

PRIJSUITREIKING FARCE

De prijsuitreiking bleek echter en farce op zich. Zoals ook Alex Zwiers, in 1987 ook Antiliaans winnaar in Puerto Cabello, heeft ervaren. De toen uitgeloofde racefiets voor de winnaar, werd 'vergeten' bij de uitreiking.
Nu ging allereerst het verhaal rond dat de prijzen waren gestolen. Voor aanvang van de triathlon was gesproken over geldprijzen, maar de hoeveelheid wist men niet. Na afloop werd met opgetrokken wenkbrauwen gevraagd: 'Geld? Zou er geld zijn te verdienen als prijs? Daar weten we niets van!'
Bij aankomst bij de prijzentafel bleek dat de geruchten van diefstal van de prijzen niet waar waren. De tafel lag bezaaid met vele prijzen die tussen de indrukwekkende bekers lagen uitgestald. Behalve de hoofdtrofee ontving de winnaar ook een pocketcamera. Djaoen werd ook een beker overhandigd: hij was in zijn leeftijdcategorie (40+) als derde geëindigd.

WAAKSE BLIKKEN

Nadat alle winnaars hun bekers en een cadeautje hadden ontvangen, werden de prijzen die op de tafel waren achtergebleven door de organisatoren met waakse blikken in de gaten gehouden. Voor wie deze prijzen waren bestemd, werd niet duidelijk. Misschien worden ze wel bij de racefiets uit 1987 gelegd.
Hopelijk heeft Marco Melis gedacht: 'Ach, het gaat om het spel, niet om de knikkers.'
Wie weet is hij weer aanwezig op de volgende triathlon. Op Bonaire gaat op 19 november een kwart-triathlon van start. De organisatoren hebben voor de winnaar een cheque (gedekt) van $250 klaar liggen; geen racefiets. Liefhebbers voor deze kwart-triathlon kunnen zich opgeven bij Remy Sillé. Hij neemt de telefoon aan als je het nummer 78932 draait. Zo niet, dan neemt iemand voor hem waar.

ZWARE STRAFFEN UITGEDEELD DOOR DE UEFA

Real Madrid en Sanchis hard aangepakt

Ook AEK Athene voor jaar door Uefa uitgesloten

ZUERICH - De tuchtcommissie van de Europese voetbal unie (Uefa) heeft de Griekse kampioen AEK uit Athene voor een jaar uitgesloten van deelneming aan de Europese bekertoernooien.

De Grieken kregen de straf als gevolg van de ongeregeldheden met supporters in de tweede wedstrijd tussen AEK en Olympique Marseille op 1 november in de Griekse hoofdstad. De tweede wedstrijd eindigde in gelijkspel (1-1). Omdat Olympique de eerste ontmoeting met 2-1 had gewonnen, werden de Grieken uitgeschakeld.

Volgens de tuchtcommissie is de maatregel genomen omdat de misdragingen van het publiek ernstig waren en AEK daarvan de consequenties moet dragen.

Voor de wedstrijd had het publiek zich reeds misdragen ten opzichte van Olympique. De spelers moesten een half uur wachten voordat zij bij het stadion de bus konden verlaten. Griekse supporters omringden de bus en wierpen met aanstekers, munten en plastic flessen.

Hetzelfde gebeurde toen de scheidsrechter en de grensrechters het veld betraden. De Oostenrijkse scheidsrechter Kohl werd aan een dij geraakt door een fles en het trio was gedwongen terug te gaan naar de kleedkamer. Vlak voor het beginsignaal was vuurwerk op de tribunes afgestoken dat zoveel rook verspreidde dat de aftrap drie minuten moest worden uitgesteld.

Door allerlei ongeregeldheden moest de wedstrijd bovendien drie maal worden onderbroken. Bovendien moest de politie twee keer worden gevraagd in te grijpen omdat het publiek bleef doorgaan met het werpen van voorwerpen naar het arbitrale trio en de Franse spelers.

TWEEDE CLUB

AEK is de tweede club die dit seizoen wordt uitgesloten. Eerder strafte de Uefa Ajax met twee jaar uitsluiting, een straf die na beroep werd teruggebracht tot een jaar. AEK kan tegen de straf in beroep gaan.

Partizan Belgrado, dat FC Groningen in de strijd van de bekerwinnaars uitschakelde, moet voor de tweede maal dit seizoen zijn thuiswedstrijd op een terrein spelen, dat hemelsbreed 300 kilometer van de Joegoslavische hoofdstad is verwijderd. In de eerste ronde was dat Partizan ook al overkomen naar aanleiding van gebeurtenissen in het afgelopen seizoen.

De Uefa legde de straf opnieuw op wegens het herhaaldelijk werpen van vuurwerk, het gooien van een fles en het binnendringen van het speelveld door een supporter in de wedstrijd tegen Groningen op 1 november (3-1). Partizan moet wegens het onsportieve gedrag van de ploeg bovendien een boete van 3000 Zwitserse franken (ongeveer 4000 gulden) betalen. De speler Goran Milojevic werd voor drie wedstrijden geschorst.

REAL MADRID

Real Madrid werd door de commissie veroordeeld tot het betalen van een boete van 200.000 Zwitserse franken (ruim 270.000 gulden) wegens grof spel in de wedstrijd tegen AC Milan. De boete viel zo hoog uit omdat Real Madrid zich al eens eerder aan een dergelijk vergrijp had schuldig gemaakt. Manuel Sanchis werd wegens handtastelijkheden ten op zichte van een tegenstander voor vijf wedstrijden uitgesloten.

De tuchtcommissie deelde nog twee forse boetes uit. Paris St. Germain moet 100.000 Zwitserse franken betalen omdat toeschouwers op 18 oktober in Parijs voor de wedstrijd de spelersbus van Juventus met voorwerpen hadden bekogeld en beschadigd.

Juventus kreeg een geldstraf van 25.000 Zwitserse franken omdat italiaanse supporters tijdens de wedstrijd vuurwerk op het veld gooiden. Dat leidde tot rookontwikkeling en vertraging van de ontmoeting.

Zaragoza (Spa) moet 100.000 Zwitserse franken op de rekening van de Uefa overmaken als straf omdat de formatie met een totaal negatieve instelling op 1 november de wedstrijd tegen Hamburger SV speelde. Jose Luis Chilavert, de doelman van Zaragoza werd voor acht wedstrijden uitgesloten wegens onsportief gedrag en een poging de scheidsrechter aan te vallen.

De Maradona's terug in Rome

■ *ROME — De Argentijnse voetbalster Diego Maradona is gisteren teruggekeerd in Rome.*
Foto: Maradona met zijn echtgenote Claudia, die Jamina in haar armen houdt. De voetballende vader houdt dochter Dalma vast.

Alleen verklaring voorzitter kan hem stoppen

Maradona staat klaar met gepakte koffers om uit Napels te vertrekken

ROME - Diego Maradona heeft bij wijze van spreken zijn koffers gepakt laten staan om Napels te verlaten.

Het enige, dat hem nog kan weerhouden is een verklaring van club-voorzitter Corrado Ferlaino, dat hij het nog steeds ziet zitten met de kleine Argentijn.

Vorige week werd Maradona in een wedstrijd tegen Wettingen (Zwi) voor de Uefa Cup naast het elftal gezet. Terugkomend op dat incident zei hij donderdagavond bij terugkomst uit Argentinië, waar hij zijn trouwpartij op uitbundige wijze had gevierd: "Ik wil weten of Napoli me nog kan gebruiken."

"Als het zo verder gaat met de club en met Ferlaino, ben ik zo verdwenen. Alleen als belangrijke zaken worden opgehelderd, zie ik nog een oplossing. Als ik wegga, zal ik een goed baantje moeten zoeken. Ook al is dat niet in Italië. Mocht de verzoening echter alsnog tot stand komen dan wil de Argentijn tot 1992 of wellicht tot aan het einde van zijn contract in 1993 bij Napels blijven."

BREUK BIJNA FEIT

De breuk tussen Maradona en de club die hij in 1987 aan het kampioenschap en een jaar later aan de Uefa-cup hielp, was deze zomer al bijna een feit, toen de Argentijn de vakantie in zijn vaderland zonder toestemming verlengde.

Vorige week kwam het tot een nieuwe uitbarsting. Maradona verzuimde de training en werd als gevolg daarvan op 1 november niet opgesteld tegen Wettingen.

Zonder de aanvoerder behaalde Napoli een moeizame zege: 2-1 en plaatste zich daarmee voor de derde ronde. Volgens Maradona had club-voorzitter Ferlaino de hand in de beslissing hem aan de kant te laten.

De clubleiding heeft sindsdien laten weten, dat de ruzie was bijgelegd. Maar zo denkt Maradona er kennelijk niet over. Hij maakte duidelijk dat de verbanning hem diep heeft gekrenkt.

TE HULP

Teamgenoot en Italiaans international Andrea Carnevale kwam vrijdag Maradona te hulp. Hij suggereerde dat er een enorm vraagteken staat boven de toekomst van de Argentijn bij Napels.

"Zelfs ik weet niet of Diego zal blijven en ik ben nog wel een van zijn vrienden", verklaarde Carnevale tegenover de Gazzetta Dello Sport. "Zonder Maradona zou Napoli niets, maar dan ook niets hebben gewonnen."

Maradona's naam is in de zomermaanden herhaaldelijk in verband gebracht met de Franse kampioen Marseille. Volgens de Gazzetta zou hij onlangs contact hebben gehad met de voorzitter van zijn oude vereniging in Argentinië Boca Juniors.

"Je moet nu eenmaal aanvaarden, dat Maradona onvoorspelbaar is", aldus Carnevale. "Al had hij pas twee minuten voor de wedstrijd tegen Wettingen zijn gezicht laten zien, dan nog zou ik hem hebben opgesteld. Maradona is Maradona. Een beslissende factor, altijd."

Koude en vocht heersen aan boord

Nauta vaart bijna op groot ijsveld

DEN HAAG - Dirk Nauta en zijn bemanning van de Equity & Law II zijn op de elfde dag van de tweede etappe van de zeilrace rond de wereld ongemerkt langs een groot ijsveld gevaren.

Het ijs was gesignaleerd door een ander jacht, dat enkele mijlen achter het schip van Nauta voer. Het schip, de Liverpool Enterprise, gaf de positie van het ijsveld, zoals dat reglementair is voorgeschreven, door aan de rest van de vloot.

Dirk Nauta realiseerde zich na de melding van de concurrent, dat zijn jacht zich enkele uren tevoren in zeer dichte mist bij het ijsveld had bevonden. Ondanks het feit dat voortdurend een van de elf bemanningsleden op de uitkijk staat, was het ijsveld niet opgemerkt.

Het schip van Nauta heeft geen radar-apparatuur aan boord. IJsvelden en ijsbergen vormen met de intense koude de grootste gevaren voor de jachten op de zuidelijke etappe van de langste en zwaarste zeilrace ter wereld.

De koude speelt Nauta en zijn bemanning danig parten. Het interieur van het schip is constant vochtig door condenswater. Slaapzakken, die omwikkeld zijn met plasticzakken, en sokken zijn nooit helemaal droog en warm te kunnen slapen.

In de non-maxi divisie heeft Nauta zijn voorsprong op het Engelse jacht Maiden vergroot tot bijna 400 zeemijl. In de maxi-divisie leidt het Nieuwzeelandse jacht Fisher Paykel nog steeds met 55 zeemijl voorsprong op de concurrentie.

WILLEMSTAD — Jong Colombia/Winkel & Zonen heeft de eindstreep niet gehaald. Dit niettegenstaande het feit dat men gisteravond slechts een gelijkspel nodig had om tot de laatste vier door te dringen. Het werd echter een 0-1 nederlaag tegen de kampioen van de voorcompetitie, Undeba.

Ondanks het grote belang van de wedstrijd, straalde Jong Colombia gisteravond niet de strijdlust en daadkracht uit die men zou verwachten van een ploeg die om haar kwalificatie streed.

Undeba had die behoefte niet, speelde dan ook een rustige partij, zoveel mogelijk het risico van letsels vermijdend. Toch slaagde het er in de overwinning naar zich toe te halen. Het doelpunt kwam overigens op een simpele, geheel onverwachte wijze tot stand. Frensley Vicario schoot namelijk in de 53ste minuut uit een vrije trap direct op doel over het hoofd van een totaal verraste Cedric Bernadina.

Door de uitschakeling van Jong Colombia kunnen Centro Dominguito en Victory Boys thans aanspraak maken op de vierde plaats. Beide teams hebben veertien punten en een saldo van één doelpunt. Wellicht komt er een beslissingswedstrijd tussen beide teams om uit te maken wie naar de eindronde overgaat. Het competitiereglement geeft niet duidelijk aan wat er in zo'n situatie moet gebeuren, zodat het FFK-bestuur hierover een beslissing zal moeten nemen.

In de eerste divisie behaalde Eleven Brothers gisteravond een klinkende 5-1 overwinning op Hubentut Westpunt. En dat spelend met slechts tien man.

SM Pirates aan leiding

WILLEMSTAD — Sta Maria Pirates/Wallé Construction heeft donderdagavond met 2-1 de leiding genomen in de eliminatieserie van vijf wedstrijden tegen Wild Cats/Banco di Caribe. De wedstrijd kende een dramatische ontknoping in de elfde inning, nadat de reglementaire negen innings met een 5-5 gelijke stand was afgesloten.

Pas na twee extra-innings viel de beslissing in het voordeel van Pirates dankzij een sensationele grandslam van Ramsey Betorina. Dit nadat Cats in de eerste helft van de elfde inning was uitgelopen tot 7-5 en dus nog maar drie outs nodig had om de winst te grijpen. De Sta Mariaploeg sloeg echter terug, vulde alle honken en pakte toch met 9-7 de zege.

Percey Schoop eindigde als winnende werper voor Pirates, terwijl de nederlaag op naam kwam van Hensley Josephina. Pirates maakte gebruik van drie werpers, terwijl Cats er in totaal vier inzette. Behalve Betorina liet ook Swendley Kleinmoedig van Cats een homerun noteren.

Vanavond spelen de andere twee semi-finalisten, Royal Scorpions en Sta Rosa Indians, hun derde wedstrijd. De stand is hier 1-1. Scorpions won de eerste en Indians de tweede wedstrijd.

Als transfersom wordt betaald

DDR-voetballers mogen vrij naar het Westen

BERLIJN - Voetballers uit de Oostduitse Oberliga die hun loopbaan in het Westen willen voortzetten, kunnen dat doen als hun nieuwe werkgever een transfersom betaalt.

Dat heeft Wolfgang Spitzner, de algemeen secretaris van de Oostduitse voetbalbond, verklaard. Daarmee beëindigt de DDR de onzekerheid over de vijf voetballers, die onlangs naar het Westen uitweken.

Het blad Junge Welt publiceerde vrijdag een overzicht van het voetbal in de DDR. Sinds het begin van dit seizoen zijn de spelers door contracten aan de Oberligaclubs verbonden. Voor een overwinning in een uitwedstrijd wordt 700 mark betaald, een thuiszege levert een speler 500 mark op. Gelijke spelen en nederlagen worden niet beloond. De premies zijn bij alle clubs even hoog.

De bond wijst transfers in principe af. "Het DDR-voetbal kan het zich niet permitteren het geringe aantal talenten naar het buitenland te laten gaan", heet het. Beïnvloeding van staat en partij wordt door de voetbalbond afgewezen. "De voetbalsport moet door de DFV geleid worden", schrijft het blad.

Junge Welt meldt dat in het recente verleden de indruk bestond dat de opstellingen van voetbalteams door lokale partijchefs werd bepaald. De gevallen veiligheidschef Mielke was jarenlang voorzitter van BFC Dynamo Berlin, dat dan ook wel spottend als FC Sasi werd aangeduid.

Junge Welt constateert een sterke terugloop van het aantal jonge voetballers. Ook zijn er onvoldoende begeleiders, het kader blijkt ontevreden met de kwaliteit van het sportmateriaal en de toestand van de stadions.

Colombiaanse selectie bij Barco

BOGOTA — De Colombiaanse president Virgilio Barco heeft gisteren de nationale voetbal-selectie met de technische staf ontvangen in het presidentieel paleis. Colombia heeft zich geplaatst voor de eindronden van het wereldkampioenschap voetbal, dat volgend jaar in Italië wordt gehouden.

Curaçaose badminton competitie spannend

Kakinja 2 stevent recht op Curaçaose titel af

WILLEMSTAD - In de Curaçaose badmintoncompetitie kan in de hoofdklasse Kakinja 2 de titel nauwelijks ontgaan. In de eerste klasse is de strijd nog geheel open. In de tweede klasse leidt Animo ongeslagen.

Kakinja 2 heeft een straatlengte voorsprong op wat de hoofdmacht van dezelfde vereniging had moeten zijn: Kakinja 1. Zes punten scheiden beide ploegen. Derde in de hoofdklasse zijn Asiento 1 en Cadushi 1. Beide ploegen hebben twee punten vergaard.

Het duel in de hoofdklasse ging tussen Asiento 1 en Kakinja 2. Asiento was slechts vertegenwoordigd met heren. Door problemen waren er geen dames aanwezig. De drie duels werd met een 2-1 winst in het voordeel van Kakinja beslist.

In de eerste klasse nam Asiento 2 revanche. In de eerste ronde had het team verloren van Cadushi 3 met 4-2. Na de jongste ontmoeting vertrok Asiento 2 met een 5-1 overwinning. Het herendubbel Elisabeth / Ten Holt had het nog het zwaarst de punten voor Asiento binnen te slaan. Dankzij een zwaar bevochten drieset op Helmich/Oostenbrink bleven de punten bij Asiento.

De strijd tussen Cadushi 6, een team dat volledig uit jeugdspelers bestaat, en Cadushi 5 werd door de jeugd met 4-2 gewonnen. De twee herenenkelspelen en het herendubbel van Cadushi 5 hielden nog wel stand, maar de dames van Cadushi 6 B. Brandt en A. Ercicio scoorden met hun partijen 3-0. De jonge M. Margaretha nam het herenenkel voor zijn rekening.

Asiento 3 was gastheer voor Animo. De gasten waren niet zo vriendelijk voor de gastheren, getuige de eindscore van 1-5. Echter, aan de uitslag is niet af te lezen dat een aantal overwinningen via een alles vergende drieset tot stand kwam. De ploeg van Animo behield door de winst wel de leiding, maar ziet de concurrentie met rasse schreden naderen.

Sedreko-lessen te Banda Abao

WILLEMSTAD — Vanaf deze week worden er te Bandabao onder auspiciën van de Sedreko dam- en tafeltennislessen gegeven. De damlessen worden iedere maandag- en donderdagmiddag van drie tot zes uur in de St Janschool te Barber gegeven en staan onder leiding van Carlos Loreville. Edith MacLeid verzorgt de tafeltennislessen die iedere zaterdag, eveneens van drie tot zes uur, in het gebouw van Fundashon Man na Obra te Westpunt zullen worden gegeven. Deelname aan beide activiteiten is geheel gratis.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

ZWEMBAD 'BENNY LEITO'
(Rif)
open van 09.00-11.45/14.00-17.45 uur

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

BASEBALL
(AA-klasse)
20.00 uur (semi-finale) Royal Scorpions vs Sta Rosa Indians - Sentro Deportivo Kòrsou.

*****

ZONDAG
BASEBALL
(Liga Vruminga)
11.00 uur FFK vs Rob Equipment;
13.00 uur Marchena Hardware vs Pepsi Cola;
15.00 uur Fatum vs Holiday Beach - Sta Maria Ballpark.

*****

DE AFBROKKELING VAN HET OOSTBLOK

HAMBURG - Het begon in Hongarije -- nog maar zes maanden later is de tot nu toe hermetisch afgesloten grens tussen de Bondsrepubliek en de DDR open. Stap voor stap is sinds mei het tientallen jaren bestaan hebbende "IJzeren gordijn" van muur, prikkeldraad, zelfschietinstallaties en mijnenvelden verdwenen.

2 mei: Hongarije begint met het verwijderen van de versperringen aan de grens met Oostenrijk. Direct melden de eerste vluchtelingen uit de DDR zich in de Westduitse ambassade in Budapest.

Juli: Eerste opzienbarende berichten over vluchtelingen uit de DDR in de ambassade in Budapest, de permanente vertegenwoordiging van Bonn in Oost-Berlijn en de ambassade in Praag.

Augustus: Bonn sluit zijn vertegenwoordigingen in die landen. Op de 19e gebruiken ongeveer zeshonderd Oostduitsers een grensfeest in het Hongaarse Sopron voor een spectaculaire massale vlucht naar Oostenrijk.

September: De scene van de vluchtelingen verplaatst zich naar Praag. Duizenden mensen die weg willen, verblijven dagenlang in de overvolle ambassade. Ook naar de ambassade in Warschau trekken duizenden.

10 september: Hongarije opent de grenzen naar Oostenrijk. Sindsdien kozen meer dan 50.000 inwoners van de DDR deze weg naar het Westen.

30 september: Uit Praag en Warschau mogen ongeveer vijfduizend vluchtelingen naar de Bondsrepubliek vertrekken.

DDR

3 oktober: DDR-burgers moeten een visum hebben voor een bezoek aan Tsjechoslowakije.

5 oktober: Aan de vooravond van de 40e verjaardag van de DDR mogen nog eens ongeveer achtduizend vluchtelingen uit Praag en zeshonderd uit Warschau vertrekken.

11oktober: Een uittocht van vluchtelingen en grote demonstraties voor hervormingen in verscheidene steden dwingen het regerende Politburo politieke veranderingen in het vooruitzicht te stellen. De vluchtelingenstroom begon toen Hongarije op 11 september zijn grens met Oostenrijk opende. Hierdoor kregen meer dan dertig Oostduitsers de gelegenheid naar het Westen te gaan in de grootste uittocht sinds de bouw van de Berlijnse muur in 1961.

18 oktober: De gestaalde partijleider en president Erich Honecker (77) treedt af na achttien jaar aan de macht geweest te zijn. Hij wordt opgevolgd door Egon Krenz (52), die tot dan toe hoofd was van het veiligheidsapparaat.

1 november: Krenz heeft in Moskou een ontmoeting met president Michail Gobrbatsjov van de Sovjetunie en kondigt perestrojka-achtige veranderingen in de DDR aan. De visumplicht voor een bezoek aan Tsjechoslowakije wordt opgeheven. Duizenden Oostduitsers stromen naar de Westduitse ambassade in Praag.

3 november: De burgemeester van Leipzig treedt af na zes weken van massale demonstraties voor hervormingen. Krenz kondigt het aftreden aan van vijf leden van het achttien leden tellende Politburo. Tsjechoslowakije opent zijn grenzen voor duizenden Oostduitsers die zo naar het Westen kunnen, nadat vijfduizend vluchtelingen hun toevlucht hadden gezocht in de Westduitse Ambassade in Praag. Een massale uittocht begint, die tot na het weekeinde voortduurt.

4 november: Tussen een half en een miljoen mensen demonstreren in Oost-Berlijn voor democratie. Het is de grootste protestuiting sinds de mislukte opstand van 1953.

6 november: Een half miljoen demonstranten gaan de straat op in acht steden. Zij eisen vrije verkiezingen en keuren nieuwe reisregels af.

7 november: Een parlementscommissie verwerpt een wetsontwerp van de regering om de beperkingen op het reizen te verzachten. Sinds de grens tussen Tsjechoslowakije en de Bondsrepubliek open is, zijn meer dan dertig Oostduitsers via dat land naar het Westen gegaan. Sinds het begin van het jaar zijn het er 194.000. De regering van de DDR treedt af.

8 november: Het politburo treedt af. Krenz wordt herkozen als partijleider. De populaire Hans Modrow --de 'Gorbatsjov van de DDR' - wordt naar voren geschoven als premier. Politburolid Gunter Schabowski zegt dat de DDR werkt aan vrije verkiezingen die in theorie de communistische partij haar leidende rol kunnen kosten.

9 november: De DDR opent haar grens met de Bondsrepubliek. Burgers kunnen voor privebezoeken en definitieve emigratie via de grensposten rechtstreeks naar de Bondsrepubliek reizen. Sovjetwoordvoerder Gennadi Gerasimov zegt dat het Kremlin kan leven met een nietcommunistische regering in de DDR als die maar lid blijft van het Warschau Pact. De DDR ontmantelt materieel de Berlijnse Muur door de grenzen met de Bondsrepubliek te openen en haar burgers vrij te laten reizen.

Chronologisch overzicht van de ontwikkelingen in andere landen van het Oostblok.

BERLIJN — Deze compositie-foto is gemaakt op 16 augustus 1962 bij de Berlijnse muur.

Links: het lijk van een Oostduitse vluchteling. De man werd door de Oostduitse grenspolitie doodgeschoten.

Rechts: het stoffelijk overschot wordt tussen het prikkeldraad vandaan gehaald en weggedragen door de grenspolitie.

HONGARIJE

7 oktober: Na veertig jaar aan de macht geweest te zijn, besluit de Hongaarse socialistische partij de communistische theorieën in te ruilen voor een meerpartijendemocratie naar westers model, burgerrechten en een op de markt gerichte economie.

18 oktober: Het parlement amendeert de grondwet van 1949, waarbij alle Stalinistische elementen verdwijnen. Hongarije wordt een republiek die zich bekent tot "de waarden van zowel de burgerlijke democratie als het democratisch socialisme".

19 oktober: Oppositiepartijen krijgen wettelijke erkenning.

23 oktober: Op de verjaardag van de opstand van 1956, die door Sovjettanks werd onderdrukt, roept Hongarije zich uit tot onafhankelijke republiek in plaats van een "socialistische volksrepubliek", zoals het land tot dan toe heette.

3 november: Hongarije kondigt als eerste lidstaat van het Warschau pact aan dat het lid wil worden van de Raad van Europa, een organisatie waarvan tot dusver alleen westerse en 'neutrale' landen lid zijn.

4 november: Hongarije meldt dat het met Belgie een overeenkomst gesloten heeft voor militaire samenwerking op beperkte schaal. Het is de eerste overeenkomst van deze aard tussen een lidstaat van het Warschau pa t en van de NAVO.

POLEN

12 oktober: De door Solidariteit geleide regering legt plannen op tafel om een vrijemarkteconomie in te voeren die lijkt op die welke in het Westen gangbaar is. Tadeusz Mazowiecki, die lid is van Solidariteit, had op 12 september als premier zijn partij aan de macht gebracht, waarmee een eind kwam aan vijfenveertig jaar bewind door de communisten.

19 oktober: Het Amerikaanse congres voteert hulp ter waarde van ruim 1,5 miljard gulden voor Polen en Hongarije om die landen te helpen op hun weg naar de democratie.

26 oktober: Mazowiecki roept op tot veranderingen in het Warschau pact en de Comecon, respectievelijk een militair en een economisch samenwerkingsverband van de Oosteuropese landen waarbinnen de Sovjetunie de lakens uitdeelt.

6 november: Kopstukken van de vroegere regeringspartij stemmen in met veranderingen om de partij te veranderen in een Socialistische partij die de beginselen aanneemt van een parlementaire democratie naar westers model.

9 november: Kanselier Helmut Kohl van de Bondsrepubliek begint aan een zesdaags bezoek in de loop waarvan hij een exportkrediet van 3,2 miljard gulden zal aanbieden om de Poolse economie te helpen.

SOVJETUNIE

4 oktober: Naar verluidt zetten gewapende opstandelingen kampen op in de enclave Nagorny-Karabach, een gebied dat betwist wordt tussen de Sovjetrepublieken Armenië en Azerbajdzjan.

8 oktober: De volksfrontbeweging in Letland keurt een plan goed voor politieke zelfstandigheid. Deze stap vormt de grootste uitdaging aan het adres van Moskou van de kant van de koppige republieken aan de Oostzee.

9 oktober: Het parlement in Moskou neemt een wet aan die stakingen in sleutelsectoren van de economie verbiedt maar tegelijk voor het eerst het recht op staken vastlegt.

14 oktober: De communistische partij formuleert plannen voor ingrijpende veranderingen in uitvoerende bevoegdheden en ter democratisering van de interne regels.

18 oktober: De volksvertegenwoordigers buigen zich over een wet die voor het eerst de omstandigheden vastlegt waaronder sovjetburgers het land mogen verlaten of er terugkeren.

19 oktober: President Michail Gorbatsjov dringt er bij DDR-leider Egon Krenz op aan zich bij de veranderende tijden aan te passen.

23 oktober: Niet minder dan twintigduizend arbeiders in de kolenmijnen in Siberië beginnen een golf van verboden stakingen die overslaat naar andere gebieden.

30 oktober: Meer dan duizend mensen houden met kaarsen in de hand een wake voor het Loebjanka-hoofdkwartier van de KGB in Moskou.

31 oktober: Minister van Buitenlandse zaken Edoeard Sjevardnadze maakt bekend dat de presidenten Gorbatsjov en George Bush op 2 en 3 december informeel met elkaar overleggen aan boord van Sovjet- en Amerikaanse marineschepen in de Middellandse zee.

3 november: Het parlement van Litouwen neemt een wet aan die de mogelijkheid schept van een referendum over onafhankelijkheid van de Sovjetunie. Dit is de jongste stap van de kant van sommige unierepublieken om afstand te nemen van Moskou.

7 november: Radicalen die een eind aan het eenpartijbestuur eisen, houden op de dag van de revoluite een mars door Moskou.

BULGARIJE

29 oktober: De bejaarde communistische leider Todor Zjivkov, die te maken heeft met uitingen van publiek ongenoegen zonder voorbeeld, zegt dat zijn land extra inspanningen zal doen om hervormingen in te voeren.

3 november: Meer dan vierduizend Bulgaren komen, "democratie" en "glasnost" schreeuwend, samen bij het parlementsgebouw in Sofia. Het is de eerste publieke demonstratie in veertig jaar communistisch bewind.

TSJECHOSLOWAKIJE

25 oktober: Premier Ladislav Adamec laat doorschemeren dat hij massademonstraties als in de DDR aan de orde van de dag zijn, niet zal toelaten.

28 oktober: De politie treedt hard op tegen tienduizend mensen die een demonstratie tegen de regering houden. Het gaat om de grootste protestbijeenkomst in Praag in twintig jaar tijd.

BERLIJN — Datum: 13 augustus 1961. De Berlijnse muur wordt onder het toeziend oog van Russische soldaten opgetrokken.

Datum: 9 november 1989. De Oostduitsers zijn vrij de muur te passeren.

DEN HAAG — De commissie Brokx is in meerderheid tegen het volledig afschaffen van het reiskostenforfait op dit moment. Dat blijkt uit het eindverslag van de commissie, dat vrijdag aan minister H. Maij-Weggen (Verkeer en Waterstaat) is aangeboden.

Het vorige kabinet, dat viel over de afschaffing van het reiskostenforfait, had de commissie, onder leiding van de tilburgse burgemeester mr. G. Brokx en verder bestaande uit vertegenwoordigers van sociale partners en ambtenaren, gevraagd te adviseren over de aanwending van het geld (650 miljoen) dat bij deze maatregel vrijkomt. Ongevraagd heeft de commissie ook laten weten wat zij van de maatregel als zodanig vindt.

Begrafenis van vermoorde journalist

BOGOTA — In de Colombiaanse hoofdstad is wederom geprotesteerd tegen de terreur van de drugsmaffia. Dit maal vond de demonstratie plaats tijdens de begrafenis van de journalist Jorge Enrique Pulido, die door een commando van de drugsmaffia werd vermoord.

ROME - Wereldkampioen Formule I Alain Prost mag geen testritjes maken met de auto van zijn nieuwe werkgever Ferrari.

Zijn huidige baas McLaren heeft hem dat verboden, omdat Prost nog tot het einde van dit jaar onder contract staat bij de firma. Dat heeft Ferrari donderdag bekend gemaakt.

Woordvoerder Franco Liistro van de Italiaanse renstal verklaarde dat, indien McLaren vasthoudt aan zijn standpunt, Ferrari met gelijke munt zal terug betalen. Dat houdt in, dat de Oostenrijker Berger dan ook niet mag proefdraaien voor McLaren.

Nederlandse ambassaade in Iran bestormd

DEN HAAG — Iraniers hebben in de nacht van donderdag op vrijdag de Nederlandse ambassade in Teheran bestormd. De ongeveer 20 mannen stichtten brand, schilderden leuzen en veroorzaakten aanzienlijke vernielingen in het gebouw. Een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft dit vrijdag bevestigd.

Op het moment van de bestorming bevond alleen de huismeester zich in de ambassade. Deze werd door de Iraniers ingesloten maar is ongedeerd. Uit de geschilderde leuzen viel op te maken dat het een wraakactie betrof voor een brandbom die enkele weken terug werd gegooid naar de Iraanse ambassade in Den Haag.

De Nederlandse tijdelijk zaakgelastigde in Iran heeft tegenover de autoriteiten daar zijn grote ontstemming over de actie uitgesproken en een onderzoek gevraagd. Tevens eist Nederland een spoedig herstel van de schade aan het gebouw in overeenstemming met de Weense conventie ter bescherming van diplomatieke en consulaire gebouwen.

De zaakgelastigde heeft verder aangedrongen op maatregelen om herhaling van dergelijke incidenten te voorkomen. De Iraanse zaakgelastigde in Den Haag is in verband met de actie vrijdag op het departement van Buitenlandse zaken ontboden, aldus de woordvoerder.

■ *ORANJESTAD (St Eustatius) — Op 3 november sloten de accountants J. van Buul en P. den Adel hun werk af. Vanaf 19 september was men bezig voor het eilandgebied St Eustatius de jaarrekeningen te maken over 1984 tot en met 1988.*

De twee accountants maken deel uit van een groep van vijftien experts op administratief gebied die in opdracht van de Antilliaanse regering voor het ministerie van Financiën deze taak uitvoeren. De overige leden werken op Bonaire (vier), Saba (twee) en Curaçao (zeven).

Het Bestuurscollege van St Eustatius heeft Julian Woodley, ex-gedeputeerde van Financiën, aangewezen als coördinator van de werkzaamheden. J. van Buul: 'Los van ons is een aparte organisatie-deskundige, J. Schoonewil, met een organisatie-onderzoek bezig geweest. En heeft hier een rapport over uitgebracht. Deze opdracht is vooral belangrijk omdat het een begrotingsonderzoek geldt voor de toekomst'.

Foto: Van Buul (rechts) en Den Adel.

Schermtop in actie

WILLEMSTAD — De Curaçaose schermtop is morgen in de gymzaal van het Mgr Zwijssen College in actie te zien in een open toernooi.

De kampioenen, subkampioenen en nummers drie van Curaçao zullen tijdens dit toernooi hun respectieve posities verdedigen tegen eenieder die hen daartoe wenst uit te dagen.

De wedstrijden worden vanaf tien uur 's morgens gehouden. De opbrengst van het toernooi is bestemd voor de viering van het veertigjarig bestaan van de Antilliaanse Schermbond in 1990.

VOETBAL / SCHIEDAM -SVV heeft een vriendschappelijk duel bij de jubilerende stadsgenoot en vierdeklasser DHS met 7-1 gewonnen. Voor de koploper in de eerste divisie scoorden Van Velzen (2), Smit (2), Breetveld, Van der Laan en Mo Ajok. Van Gestel maakte het doelpunt van de amateurs.

Bulgaarse president neemt geheel onverwachts ontslag

SOFIA - Tegen de achtergrond van de razendsnelle ontwikkelingen die zich in Oost-Europa voltrekken heeft de Bulgaarse president en partijleider Todor Zivkov gisteren geheel onverwachts ontslag genomen. Zivkov is opgevolgd door Petar Mladenov. Sovjet-leider Michail Gorbatsjov heeft Mladenov gisteren van harte gelukgewenst met zijn verkiezingen tot secretaris-generaal van de bulgaarse communistische partij. Dit heeft het officiële Sovjet-persbureau Tass meegedeeld.

De nieuwe leider van de communistische partij in Bulgarije heeft verklaard dat de hervormingen in zijn land alleen kunnen slagen in het kader van het socialisme. Hierbij zou echter wel ruimte moeten zijn voor pluralisme zo zei hij tijdens een vergadering van het Centraal comite. De nieuwe partijleider zei ook voorstander te zijn van een open samenleving en van een "actieve dialoog met het volk".

OVERLEVEN

De nieuwe leider heeft een speciale bijeenkomst van het Centraal comite gepland om de economische situatie te analyseren en een nieuw hervormingsprogramma op te stellen. Hij merkte hierbij op dat de rol die het Centraal comite speelt, moet worden versterkt.

Met zijn vijfendertig dienstjaren was Todor Christov Zivkov (78) in Oost-Europa de staatsman met de langste staat van dienst. Hij overleefde niet alleen de Joegoslavische leider Josip Tito, maar ook zijn ambtsgenoten in het Kremlin zoals Nikita Chroesjtsjov, Leonid Brezjnev, Joeri Andropov en Konstantin Tsjernenko. Gedurende zijn regeerperiode wist hij langzaam maar zeker de levensstandaard van de Bulgaarse bevolking te verbeteren, hoewel het levenspeil in Bulgarije nog steeds tot de laagste behoort in heel Oost-Europa.

VERRAST

Een van de meest vooraanstaande Bulgaarse dissidenten, Konstantin Trensjev, verklaarde dat het nieuws van Zhivkovs vertrek door oppositiegroepen met gejuich is ontvangen. "Het verraste ons, maar de zaken ontwikkelen zich zeer, zeer snel", zei Trensjev, leider van de onofficiële vakbond Podkrepa (steun). "Het is zeker beïnvloed door de gebeurtenissen in de DDR", zei hij.

Surinaamse regering zal plaats en tijdstip aangeven

Officiële bevestiging gesprek Bouterse en Brunswijk

PARAMARIBO - De Surinaamse legerbevelhebber Desi Bouterse heeft officieel laten weten in te gaan op de uitnodiging voor een gesprek van Junglecommando-leider Ronnie Brunswijk. De Surinaamse regering zal plaats en tijdstip van het gesprek moeten aangeven, aldus Bouterse gisteren in Paramaribo tijdens een persconferentie.

Bouterse nam zijn besluit na een aantal hearings met "relevante groeperingen en personen". Hij zei tevens dat hij er bij de regering op zal aandringen het Akkoord van Kourou uit te voeren. "Het ieder frustreert het Kourou-Akkoord niet", aldus Bouterse. Hij realiseert zich dat de weg naar vrede "lang en moeilijk" zal zijn en dat de zaak "met tact in een sfeer van wederzijds vertrouwen" moet worden aangepakt.

OPZIJ

Bouterse is optimistisch over de oplossing van de nationale crisis, vooral omdat de leiding van het nationale leger het kader ervan heeft kunnen overtuigen "principes en emoties" opzij te zetten. Verder is volgens Bouterse in de Surinaamse gemeenschap het gevoel ontstaan dat een gesprek tussen hem en Brunswijk het begin zal zijn van rust, orde en stabiliteit. Volgens hem moeten het militair gezag en de regering op een lijn komen te staan om de binnenlandse problematiek op te lossen.

De leider van het Junglecommando nodigde Bouterse ongeveer twee weken geleden uit voor een gesprek om de binnenlandse problemen op te lossen. De uitnodiging werd via parlementsvoorzitter Jaggernath Lachmon gedaan. Vorige week woensdag schreef Brunswijk Bouterse een brief waarin hij de uitnodiging herhaalde. Bouterse zei begin deze week de uitnodiging "in nationaal belang" te accepteren, maar koos er later toch voor eerst maatschappelijke groeperingen te horen.

ONRUST

Over het vredesakkoord van Kourou, dat in juli werd getekend tussen de regering en het Junglecommando, is veel onrust ontstaan. Indianen hebben een deel van west-Suriname bezet, omdat zij zich door het akkoord benadeeld achten. Een nauw aan het Junglecommando gelieerde groep bezette in antwoord op deze acties de stad Moengo in het westen van Suriname.

WASHINGTON - Japan moet zijn financiële markten openen, anders riskeert het sancties van het Amerikaanse congres. Dat heeft David Mulford, Amerikaanse onderminister van Financiën, verklaard na een dag van besprekingen met Japanse regeringsfunctionarissen.

De VS blijven bezorgd en zijn teleurgesteld over het trage tempo waarmee Japan de belemmeringen voor buitenlandse financiële concerns opruimt.

"We hebben de Japanners heel duidelijk voorgehouden dat het belangrijk is voortdurend vooruitgang te boeken in deze besprekingen, vooral met het oog op de groeiende druk binnen de VS om een aantal problemen op het terrein van de economie en de handel krachtiger aan te pakken", zei Mulford. Washington wil onder meer dat de Amerikaanse beursgenoteerde ondernemingen beter toegang krijgen tot de sterk groeiende Japanse financiële markten en kapitaalkrachtige beleggers.

HET WEER

WEERSVERWACHTING GELDIG tot morgenmiddag 12.00 uur lokale tijd:

Half bewolkt, tijdelijk zwaar bewolkt met enkele plaatselijke buien, mogelijk vergezeld van onweer.

Zwakke tot matige (vijf tot tien knopen), in buien af en vrij vrij krachtige (tot 22 knopen) oostelijke wind.

WEEROVERZICHT:

Onder invloed van een storing in de hogere luchtlagen zal ook in de komende 24 uur vochtige en onstabiele lucht worden aangevoerd. Het gevolg hiervan zal aanhouden van de **buien-activiteiten betekenen boven de Benedenwindse eilanden.**

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 0800 L.T. **Afgelopen 24 uur**

Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	onweer	--	--	-.-
Bonaire	zwaar bewolkt	--	--	9.3
Curaçao	onweer	--	24	7.5
St Eustatius	licht bewolkt	30	25	0.0
St Maarten	licht bewolkt	31	25	0.1
Amsterdam	regen	1	06	0.20
Caracas	half bewolkt	27	20	0.0
Detroit	regen	08	03	3.0
Kingston	licht bewolkt	33	24	0.0
Miami	licht bewolkt	32	22	0.0
New York	onbewolkt	19	07	0.0
Paramaribo	licht bewolkt	34	22	1.0
Philadelphia	licht bewolkt	19	04	8.1
Port-au-Prince	licht bewolkt	32	22	0.0
Port of Spain	neerslag op afstand	31	24	29.0
San Juan	half bewolkt	29	23	0.0
Sto Domingo	licht bewolkt	31	23	-.-

VONK IN ZEELANDIA met Caribbean Carnaval

LANDHUIS Zeelandia heeft zijn poorten geopend voor de tentoonstelling Caribbean Carnaval, mooi op tijd bij het begin van het karnavalsseizoen op de elfde van de elfde. In de Zeelandzaal van het landhuis is een mooie expositieruimte gecreëerd. Met grijs doek bespannen panelen en een grote tafel verdelen de ruimte, die met planten verder wordt opgesierd. Het t.l.-licht is vervangen door spotjes die een goed licht werpen op de wervelende tekeningen van Marlies Vonk.

Marlies Vonk werd in 1955 in Rotterdam geboren. Zij studeerde na een teken- en schilderstudie, cum laude af aan de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten te 's-Gravenhage in 1980. Zij exposeerde eerder in Amsterdam, New York, Dallas, Monroe, Slot Zeist, Atlanta, Rotterdam, Gouda en Oudewater.

TRIBUNE

In 1988 bracht Marlies Vonk een bezoek aan Curaçao, net in de karnavalstijd. In 1989 herhaalde zij dat bezoek, zij het nu aanmerkelijk langer, ze bleef vier maanden. Tijdens de Gran Marcha, gezeten op de tribune, maakte Marlies Vonk een groot aantal schetsen. Die schetsen werkte zij later in haar atelier uit. Tijdens haar verblijf op Curaçao gaf Marlies Vonk ook een workshop aan de Akademia di Arte. Bij haar lessen daar gebruikte zij de schetsen die zij tijdens het karnaval maakte.

Op die schetsen is het karnaval van Curaçao goed te volgen. Veel kleur, veel beweging en de verschillende groepen, zelfs personen zijn duidelijk herkenbaar weergegeven. Kortom, het zijn schetsen van het Karnaval Curaçao 1989 en soms 1988.

Nu zijn die schetsen uitgewerkt tot schilderijen, olieverven en combinaties van tekening, pastel en aquareltechnieken en te bezichtigen in Landhuis Zeelandia. En het is mooi om te zien hoe het Curaçaose Karnaval 1989 zich ontwikkelde tot een Caribbean Carnaval van Marlies Vonk.

MENGTINTEN

Het geschitter van de zon en de vele primaire kleuren hebben zich verzacht tot een mengeling van vele mengtinten, veel aardkleuren ook. De figuren zijn gestyleerd, gecombineerd en tot een symbool geworden, versterkt door het gebruik van vele andere symbolen, en verwerkt tot een geheel. Wat gebleven is, is de beweging en het plezier van het karnaval. Marlies Vonk zocht de essentie, haar essentie, en legde die vast in hele knappe tekeningen, composities met soms een filmachtig effect.

Die herhaling, dat filmachtige, is vooral terug te vinden in de pastels. De olieverfschilderijen zijn, ook door het materiaal, wat sterker van kleur en missen die herhaling. Dat zijn meer momenten waarin de beweging van een ogenblik is vastgelegd.

Ik hoorde de klacht dat het werk van Marlies Vonk te commercieel is. De man van Marlies Vonk, Ton van Loenen, fungeert als haar manager en p.r.-man en doet dat zeer indringend- en commercieel. Dat is de wijze waarvoor zij gekozen hebben en die voor hen effect heeft. Deze aanpak maakt echter de tekeningen en schilderijen van Marlies Vonk niet minder mooi. Haar werk getuigt van vakmanschap.

GEESTVERWANTE

De opening van deze expositie op vrijdagavond werd verricht door Diana Lebacs. Als schrijfster van 'De Tumbakoning' is zij een geestverwante van Marlies Vonk. Ook zij noemde in haar speech de beweging en de blijheid van het werk van Marlies Vonk en vertelde over hun gezamenlijke liefde voor het theater.

Diana Lebacs wees ook op de symboolfunctie van het karnaval in het algemeen, het is een eerbetoon aan de doden en een verwelkoming van het nieuwe leven. De schilderijen zo vervolgde zij, ademen het ritme van het leven: een golvende lijn, die omhoog en omlaag gaat, een lijn die stroomt en pauzeert. In het leven speelt hierbij de tijd een grote rol net als in de schilderijen van Marlies Vonk. Diana Lebacs hoopte dat de 'Vonk' mag overspringen.

En die vonk brandt in de tekeningen van Marlies Vonk. Zij beweegt voortdurend en danst de Zeelandazaal door. Het is Tumbamuziek zonder geluid. Een goede inleiding voor het karnaval 1990.

Nel Casimiri

EILANDGEBIED CURACAO

MEDEDELING

Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao deelt hierbij mede dat het operationele gebeuren vanuit het Toeristenbureau aan de Schouwburgweg z/n per 7 november 1989 is stopgezet en per dezelfde datum is overgenomen door:

CURACAO TOURISM DEVELOPMENT BUREAU

gevestigd te Pietermaai 19, P.O. Box 3266, tel. 616000, fax 612305.

De Gezaghebber,
Drs. E.R. Wilsoe.

De Secretaris,
B.Ph. Römer.

MENSEN

■*Prinses Diana laat zich hier van haar beste zijde zien, als zij de wandelstok van een oudje in Wing Chak, een bejaarden tehuis in Hong Kong opraapt en deze aan de eigenares overhandigt. Het oudje had in haar enthousiasme de prinses van zo dichtbij te zien, de stok laten vallen.*

Er is een duidelijke crisis in het gebruik van de bijbel, meent waarnemend secretaris ds. W. Van Galen van het Nederlands bijbelgenootschap (NBG). Volgens een onderzoek van de NCRV en het NBG leest slechts 23 procent van de huishoudens min of meer regelmatig in de bijbel. In 60 procent is nog een bijbel aanwezig.

Van Galen sprak vrijdag in Haarlem tijdens een symposium over het gebruik van de bijbel, georganiseerd door het NBG, de NCRV en de unie school en evangelie.

Het regelmatig lezen van de bijbel in het gezin en op school is niet meer gebruikelijk. Samenwerking tussen de verschillende initiatieven om het lezen van de bijbel te stimuleren is volgens hem daarom dringend nodig.

Het NBG werd in 1814 opgericht om de bijbel in handen te geven van hen die er om financiële redenen niet aan konden komen. Later kwam de noodzaak om de bijbel in meer eigentijdse taal aan te bieden. Nu is het de taak van het NBG eraan mee te werken dat de bijbel ook echt wordt gelezen.

De crisis is mede het gevolg van het feit dat mensen worden afgeschrikt door nieuwe ideeën over de bijbel of door nieuwe vormen van bijbelgebruik. Nu de school en het gezin in belangrijke mate zijn weggevallen, zijn er geen nieuwe patronen voor geregelde omgang met de bijbel ontstaan.

Inhoudelijk is voor velen de betekenis van de bijbel veranderd. De bijbel is in discussie gekomen, waardoor voor velen hun verhouding tot de bijbel onduidelijk is geworden.

Met grote blijdschap maken wij hierbij de geboorte bekend van onze dochter

MINDY MELISSA MERCELINA

Lengte : 57 cm.
Gewicht : 3760 gram.

Bonaire, 09 november 1989

Moeder : Maritza Mercelina
Vader : Leo Mayer.

TELECURAÇAO

ZATERDAG: 16.30 Telefiesta met tante Irma; 18.30 Purba ku keshi met Saida Hernandez: 'Gevulde chayote'; 19.00 Profile of nature; 19.30 Countries & people; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 21 Jump Street; 21.30 Den Wowo; 22.00 Wega di Number Kòrsou; 22.10 Estreno: 'Dangerous Affection'; 23.30 Sluiting.

ZONDAG: 14.00 Matinee: 'What's next corporal Handgrove?'; 16.00 Sena di Señor; 17.00 Sala di Konsierto; 17.45 Wega di Number Kòrsou; 18.00 Telepatria met Chin Behilia; 19.00 Wil di suerte; 19.30 Moda ku Mylène; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Shete dia; 21.00 Best Seller: 'Doubletake'; 22.00 Cover Story; 22.30 Santo Domingo invita; 23.00 Sluiting.

(wijzigingen voorbehouden)

*****

'Slechte' zomer Zuidafrikaanse strandgangers

DURBAN - Strandgangers in het Zuidafrikaanse Durban krijgen het moeilijk deze zomer, nu de gemeenteraad heeft besloten weliswaar de apartheid op de stranden te handhaven, maar wel de bordjes "slechts voor blanken" weg te halen.

Aan de vooravond van het Zuidafrikaanse zomerseizoen kwam in de gemeenteraad het voorstel aan de orde de laatste vijf stranden waar nog alleen blanken mochten komen, open te stellen voor mensen van ieder ras. Een meerderheid van de raadsleden was voor, maar de vereiste tweederde meerderheid werd net niet gehaald.

Wega di Number Kòrsou

2139
3740
9541

WEEKEINDEDIENST EILANDSGENEESKUNDIGEN

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
11 november 1989 vanaf 08.00 uur tot 13 november 1989 om 07.00 uur.
Dokter Braam, Sentro Mediko Marie Pampoen, tel.: 615265; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 74624 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgene artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy, Nassy-Tseng, Tseng, Winklaar, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
10 november 1989 vanaf 08.00 uur tot 13 november 1989 om 07.00 uur.
Dokter Heerenveen, Spreekkamer Muizenberg, tel.: 44349; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 44349 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Goilo-Henry, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession, Pablo, Elhage en Davelaar)

DERDE DISTRICT BANDABAO
10 november 1989 vanaf 08.00 uur tot 13 november 1989 om 07.00 uur.
Dokter Dunker, Sentro Mediko Barber, tel.: 641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 371463 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Tweed, Schellens, Lucacius en Spong).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

*****

NACHTDIENST ARTSEN: Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

*****

THORAX CENTRUM (Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.

WIT GELE KRUIS PRINSES MARGRIET (wijkverpleging): kantoor Santa Maria 17, tel.: 82947/82344; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; zaterdag de gehele dag gesloten; na 17.00 uur kunt u de zuster van de wacht bellen: zuster Van Velthoven, tel.: 76728.

KLEUTERBUREAU: 14.00-16.00 uur alleen volgens afspraak.

ZUIGELINGENBUREAU: maandagmiddag van 12.30-15.30 uur; donderdagmorgen van 07.15-10.30 uur; alleen volgens afspraak.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING (voorheen Wijkverpleging Curaçao): kantoor Rio Canario-/Gosieweg, tel.: 44231/44232; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-18.00 uur; de wacht heeft zuster Leito, tel.: 642159, pageboy 027-053 b.g.g. 43838

*****

GEZINSVERZORGING (Kwido pa Famia): geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-12.30/13.30-17.00 uur, kantoor Santa Maria 17, tel.: 80222.

*****

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU: voor meer informatie kunt u de volgende nummers bellen: 75628, 672289 en 55504

*****

LUCHTPOSTSLUITING (Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.

DIERENARTS (Veterinaire Dienst, Parera): bij spoedgevallen na 17.00 uur of in het weekeinde gelieve tel.: 614000 op te bellen voor de dienstdoende arts.

DIERENASIEL (tel.: 54300): dagelijks geopend van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/14.00-18.00 uur.

*****

BOTICA BANDABAO: dagelijks geopend van 08.00-19.00 uur.

BOTICA'S (weekeindenachtdienst)
zaterdag
Otrobanda
Groot Piscadera, Jan Noorduynweg z/n, tel.: 85022/85023.
Punda
Vredenberg, Socratesstraat 31, tel.: 613300/54492.
zondag
Otrobanda
Muizenberg, Muizenberg z/n, tel.: 44390/44391.
Punda
Sta Rosa, Sta Rosaweg 56 (t/o George Maduroweg), tel.: 77679/77650.

*****

VERLOF BEGRAFENIS
11 november: R.A. de Windt, Uteweg 53.
12 november: S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.

*****

AGENDA CURAÇAO

DIVERSEN
ANTILLIAANSE GNOSTISCHE BEWEGING
Brievengat: iedere maandag- en woensdagavond om 19.30 uur te Jirajaraweg 8, Centrum Devi Kundalini.
iedere woensdag- en vrijdagavond om 19.30 uur te **Openbare basisschool Brievengat.**
Bandabao: iedere donderdagavond om 19.30 uur gebouw Credit Union San Pedro.
Kanga: iedere woensdag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Centrum Abraxac (achter Kooyman).
Santa Rosa: iedere maandag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Aloëstraat 12.

CURAÇAO JAZZ FOUNDATION: 20.30 uur 2nd Curaçao Caribbean Jazz Festival -auditorium ITC (optredens van Gonzalo Mico, Dave Mathew Group).

CHRISTOFFELPARK: 18.00 avondwandeling bij maanlicht. Na afloop proza en poëzie van Nydia Ecury en Lucille Berry-Haseth - dorsvloers Landhuis Savonet.

ALM: 20.20 Songfestival - Ballroom Holiday Beach Hotel & Casino.

PLASA DI FLOR: 17.00 uur optreden van Magic Sensation en Rosti Rastelli - Punda.

*****

ZONDAG
DIVERSEN
CURAÇAO JAZZ FOUNDATION: 19.00 uur 2nd Curaçao Caribbean Jazz Festival -auditorium ITC (optredens van Latin Vice, Adriaan Clarck, Paquito d'Rivera).

HOLIDAY BEACH HOTEL & CASINO: 20.30 uur 3e Curaçao Gospel Singers festival - Ballroom.

EVANGELISCHE BROEDER GEMEENTE: 19.30 uur concert - Maranathakerk te Mundo Nobo (optredens van een blaaskwartet, gemengd koor Comenia en dr Karel Zeefuik, orgel).

ST VINCENTIUS HARMONIE: 19.30-21.00 uur avondconcert - Buurtcentrum Brievengat.

TONEEL 20.30 uitvoering van 'Ata mi riba dje' gebracht door toneelgroep Arteproba en Doble R SSS o.l.v. Anthony Jaminika -Centro Pro Arte, Schouwburgweg z/n.

CENTRO PRO ARTE: 11.00 uur concert van blazersgroep Adjadjo o.l.v. Iman Landheer (piano) en Aya Landheer (fluit) in de hal

KIWANIS CLUB OF CURAÇAO: 09.00-17.00 uur bazaar - Andreas College (achter benzinestation Colon).

TENTOONSTELLING
LANDHUIS ZEELANDIA: **t/m 19 november** van 10.00-18.00 uur expositie 'Caribbean Carnaval' van Marlies Vonk.

*****

MAANDAG
DIVERSEN
TENTOONSTELLING
MADURO PLASA: **tot 30 november** tijdens kantooruren gelegenheid tot bezichtiging expositie aquarellen van Jeanette Rojer-De Cuba - Emancipatie Boulevard.

TOERISTENSCHEPEN
09.00-18.00 uur 'Carla Costa'
08.00-22.00 uur 'Rotterdam'.

*****

KERKDIENSTEN
KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zond.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 en 19.00 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes), zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zat.: 19.30 uur; zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur, zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (chrismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: **06.00 en 18.00 uur.**
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

*****

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond-19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdiesnt.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

*****

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Ard Horvers (hoofdredacteur)
Overige leden Redactie:

Toon van Dongen, Ana van Leeuwen, Joel Labadie, Sheila Rhodes (secretaresse), Izaan Moenirahm (sportredacteur), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-16.00 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór vier uur binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-16.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Nassaustraat 110
Tel: 24333 (drie lijnen)

Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der School
Redactie; Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot en Eileen Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

SABA:
Correspondente:
Esther Mommers, tel. 2265

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Halkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-16151, toestel 319)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Nassaustraat 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen vijftien gulden per maand

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en het ontstoffen

door Marten Toonder

4297 — Midden in de nacht werden heer Bommel en Tom Poes gewekt door een luid gestommel aan dek. Ankerkettingen ratelden, luiken werden opengegooid, er klonken bonkende voetstappen en nu verscheen ook kapitein Rus in de hut.

'We zijn er!' riep hij. 'Opstaan, meneer; jullie moeten van boord. Het lossen is haast gedaan - en we kunnen niet wachten'.

De passagiers klommen uit hun kooien en begaven zich slaapdronken aan dek. Dat was nu geheel gevuld met hoge stapels bezems en enkele matrozen waren bezig die met armen vol overboord te werpen.

Heer Ollie bleef verbaasd staan. De nacht was donker, de wind blies kil door het want en om hem heen bruiste de zee.

'W-waar is het land?' vroeg hij met benepen stem.

'Daar in de verte', zei Tom Poes. 'Je kunt de branding zien'.

'O', hernam heer Bommel. 'M-maar h-hoe kan men hier dan lossen?'

'Alles overboord', verklaarde de gezagvoerder. 'Dat is de enige manier aan deze kust. De stroom spoelt de zaak wel aan'.

'O', herhaalde heer Ollie. Doch toen stiet hij plotseling een kreet uit en wees naar de Oude Schicht die aan een laadboom naar buiten werd gevierd. 'Ho! Halt!' riep hij. 'Mijn auto gaat te water!'

'Zo staat het in de ladingspapieren', verklaarde Wal Rus. 'Voertuig en passagiers op bezems vastschrevelen, staat er. Maar dat is overgehaalde landrottentaal. Nooit van schrevelen gehoord!'

'Daar was dat zwarte krijtje natuurlijk voor', mompelde Tom Poes. 'Maar dat hebt u weggegooid'.

Hoor eens, meneer', zei de kapitein ongeduldig. 'U hoeft mij niet te vertellen hoe ik ontschepen moet. Vooruit, van boord jullie'.

HENRY By Dick Hodgins

SUPPORT YOUR LOCAL CHARITY
Help the NEEDY
GIVE TO HENRY'S SPARE-CHANGE FUND

BONER'S ARK By Addison & Frank Johnson

WAKE UP, BONER! I THINK WE'RE SINKING!!
WHAT MAKES YOU SAY THAT?
JUST A WILD GUESS

BEETLE BAILEY By Mort Walker

SARGE, CAN I...
NO PASSES FURLOUGHS REQUESTS LOITERING PESTERING QUESTIONS FAVORS TALKING
I THOUGHT THE IDEA WAS TO "JUST SAY NO"

REDEYE By Bill Yates & Mel Casson

ALL RIGHT, INJUN! THERE'S ONLY ONE WAY TO SETTLE THIS WAR!
CLICK!
DRAW UP ANOTHER TREATY

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(openingstijden voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(openingstijden voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.45 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur -Hotel Bonaire.
Lions: informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Tera Cora.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

BESTUURSKANTOOR EN BEVOLKING: 08.00-12.00/14.00-15.30 uur loketten geopend.

MUZIEKBIBLIOTHEEK: voor bezichtiging hiervan gelieve contact op te nemen met de heer Rudy Bedacht, Noord Nikiboko 194.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

SPREEKUUR GEZAGHEBBER: elke donderdag van 09.00-11.00 uur op het Bestuurskantoor, Kralendijk; laatste donderdag van de maand van 10.00-12.00 uur te Rincon.

LVV: openingstijden Slachthuis maandag t/m woensdag van 07.00-12.00/13.00-16.00 uur en donderdag en vrijdag van 06.00-11.00/11.30-14.30 uur.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk, Kralendijk:
maandag t/m zaterdag om 18.45 uur; zondag om 08.30 en 19.00 uur.
Coromotokerk, Antriol:
maandag t/m zaterdag om 19.30 uur; zondag om 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk, Rincon:
maandag t/m zondag om 19.20 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan mevr. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4.

Renovatie deze week van start

Centrum Rincon krijgt aandacht Bestuurscollege

KRALENDIJK - Op de foto gedeputeerde Arthur Domacasse die met verve de luchthamer hanteert en daarmee tevens het startsein geeft voor de renovatie van het centrum Rincon. Op de foto vlnr gedeputeerde Cai Marsera, Domacasse, raadslid Urba Pourier en raadslid Alipio Goeloe.

KRALENDIJK — Begin deze week heeft gedeputeerde Arthur Domacassé (DOW) het startsein gegeven voor de renovatie van het centrum van Rincon. Door het vorige UPB/POB-college werd reeds besloten speciale aandacht te besteden aan de centra van Kralendijk en van Rincon, waardoor de toeristen en de lokale bevolking meer mogelijkheden hebben om hun auto's te parkeren.

Het werk, dat nu uitgevoerd wordt in Rincon, werd reeds in juli 1987 geëntameerd door de toenmalige gedeputeerde van DOW, wijlen Juancho Melaan, in samenwerking met raadslid Cai Marsera die op dat moment hoofd was van het Hulpbestuurskantoor te Rincon.

Volgens de UPB werd echter de uitvoering van het werk aanzienlijk vertraagd door de breuk in de coalitie Forsa Nobo, terwijl de coalitie PDB/POB volgens het huidige BC weinig aandacht besteedde aan het Plan Rincon juli 1987.

EIGEN BEHEER

Nu het BC weer een UPB-signatuur heeft en Alipio Goeloe alle medewerking toezegde voor de uitvoering van het plan, heeft gedeputeerde Cai Marsera het 'oude' plan uit het befaamde laatje gehaald en opnieuw geëntameerd. Aangezien in feite plan Rincon juli 1987 tijdens de Forsa Nobo-periode al was goedgekeurd, was er geen enkel probleem om opnieuw en op korte termijn groen licht te geven voor de uitvoering.

Het werk zal worden uitgevoerd onder toezicht van Papa Ilario en Freddy Piar, die het plan ook hebben ontworpen. Naar de Amigoe heeft begrepen, zou de uitvoering van de renovatie door een aannemersbedrijf een bedrag van rond zestigduizend gulden vergen. Besloten is echter om de werkzaamheden te verrichten in 'eigen beheer'. Dit besluit werd mede genomen omdat de DOW nog legio materiaal heeft uit de tijd dat het project Washington Park in eigen beheer werd uitgevoerd.

Het ligt in de bedoeling dat het project in twee fasen zal worden uitgevoerd: een parkeerplaats voor acht auto's en een informatiebureau waar toeristen inlichtingen kunnen krijgen. Daarnaast is er een plaats waar de bevolking hun culturele en andere uitvoeringen kunnen geven, terwijl in de tweede fase tenslotte ook een facelift gegeven zal worden aan het Postkantoor.

Volgens gedeputeerde Cai Marsera zal de eerste fase nog voor het eind van dit jaar worden gerealiseerd. Begin volgend jaar zal dan begonnen worden met de tweede fase. Marsera zei erg verheugd te zijn met de uitvoering van dit project waarbij hij de hoop uitsprak, dat er meerdere zouden volgen.

WARSCHAU - Op de eerste dag van zijn bezoek aan Polen heeft Bondskanselier Helmut Kohl besprekingen gevoerd met premier Tadeusz Mazowiecki en vakbondsleider Lech Walesa. Hij wil dat zijn bezoek "een nieuw hoofdstuk" opent in de betrekkingen tussen de twee landen. Kohl zal Polen kredieten met overheidsgarantie aanbieden tot een waarde van 3,5 miljard gulden. Gisteren heeft Kohl echter zijn zesdaagse bezoek moeten onderbreken in verband met het opengaan van de grens tussen de twee Duitslanden.

Aan Poolse zijde was men erg ingenomen met de uitspraak in de Bondsdag dat Bonn 'aan letter en geest van het verdrag van Warschau van 1970' vasthoudt als het gaat om de westgrens van Polen.

Nederland en Engeland blijven oneens over Monetaire Unie EG

DEN HAAG - Nederland en Groot-Brittannië blijven het oneens over de verdere ontwikkeling van de Europese Gemeenschap, vooral over wat de Europese topconferentie, op 8 en 9 december in Straatsburg, moet opleveren. De Britse minister van Buitenlandse zaken, Douglas Hurd, heeft in Den Haag besprekingen gevoerd met zijn Nederlandse collega, Van Den Broek, over voornamelijk de EG en de ontwikkelingen in Oost-Europa.

Uit wat Hurd hierover zei bleek dat Nederland en het Verenigd Koninkrijk, wat betreft de twee hoofdonderwerpen van de Straatsburgse top - de vorming van een Economische en Monetaire Unie (EMU) en een sociaal handvest - nog tegenover elkaar staan.

Nederland was het eerste EG-land dat Hurd, die enkele weken geleden in functie is getreden, bezocht. Van den Broek wil dat in Straatsburg de datum wordt bepaald waarop de twaalf regeringen, in de tweede helft van het volgend jaar, gaan onderhandelen over zodanige wijzigingen van het EG-verdrag dat de vorming van een Europese Monetaire Unie (EMU), met op den duur een enkele munt en een centrale bank, mogelijk wordt.

De EMU die de Britse premier Thatcher voor ogen staat kan ook zonder verdragswijziging tot stand komen, omdat zij niets voelt voor een enkele munt en een centrale bank. Londen kan het bijeenroepen van de conferentie niet beletten, maar het stelt zich op het standpunt dat de voorbereiding nog niet voldoende is gevorderd.

Elf van de twaalf EG-landen willen in Straatsburg een sociaal handvest aanvaarden, in een poging om vrees van met name de vakbonden weg te nemen, dat de vorming van het Europa zonder binnengrenzen van 1992 vooral in het belang van de werkgevers zal blijken te zijn, en leidt tot aantasting van verworven rechten.

Het handvest zelf wordt waarschijnlijk niet veel meer dan een in fraaie volzinnen vervatte opsomming van hooggestemde verwachtingen en wensen. Het gaat erom of de staats- en regeringsleiders de ministers van Sociale zaken opdracht zullen geven op basis van dit handvest een actieprogramma uit te werken dat uiteindelijk moet worden vertaald in Nationale wetten en voorschriften.

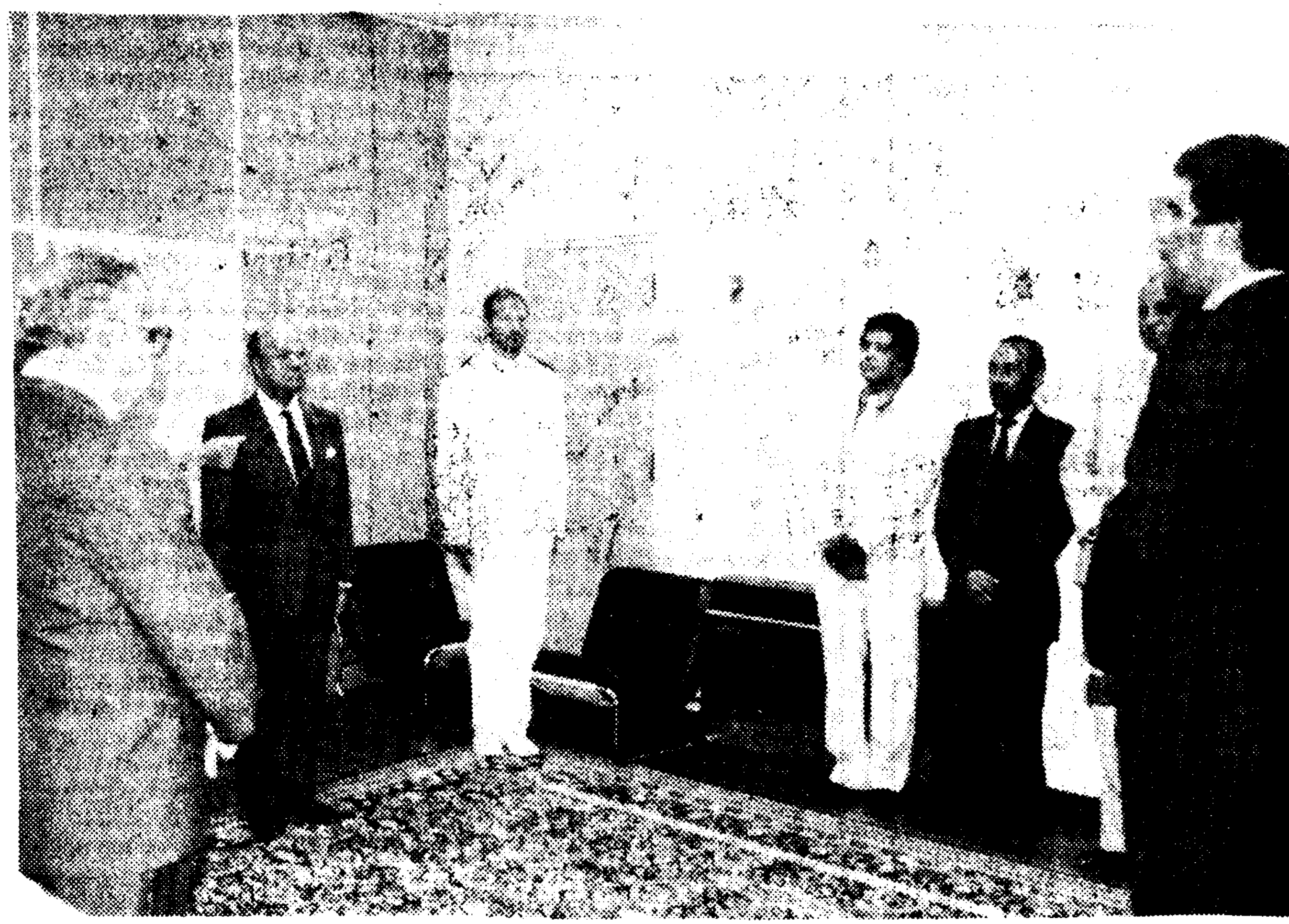
Minister Hurd verklaarde in Den Haag dat de Britse regering de aflopen jaren de economie door de regulering nieuw leven heeft ingeblazen, en dat zij "de lessen uit het verleden niet wil verwaarlozen". Europa '92 heeft ook een sociale dimensie, het verenigd koninkrijk is niet tegen een sociaal handvest, maar het wil niet dat dit leidt tot wettelijk bindende verplichtingen.

Nederland heeft uit de invloed die de ontwikkelingen in Polen en Hongarije op het Westduitse regeringsbeleid hebben de consequentie getrokken dat de Europese integratie moet worden versterkt en versneld, en dat de Bondsrepubliek zo nauw mogelijk bij de (West)Europese eenwording moet worden betrokken. Ook Frankrijk huldigt dit standpunt, en de jongste gebeurtenissen in Oost-Duitsland kunnen deze houding alleen maar hebben versterkt.

De Britse regering, zo bleek uit Hurd's woorden, onderschrijft deze opvatting op z'n best slechts ten dele. "Wij moeten er goed over nadenken hoe de Europese Gemeenschap de Oosteuropese landen die zich in de richting van meer democratie ontwikkelen tegemoet kan treden", aldus de Britse bewindsman. De gemeenschap oefent een magnetische werking uit, en de Oosteuropese landen moeten worden aangemoedigd bij hun democratische ontwikkeling en geholpen met het oplossen van hun economische problemen.

PRETORIA - De Zuidafrikaanse president F.W. De Klerk heeft gisteren een zeventig minuten durend gesprek gevoerd met leiders van twee uiterst-rechtse organisaties, die daarom hadden verzocht. Hij zei Eugene Terre Blanche van de neonazistische AWB en Robert van Tonder van de Boerenstaat-partij dat hij geen geweld of dreiging met geweld door extreem rechts zal tolereren nadat de Zuidafrikaanse regering de regels voor openbare bijeenkomsten heeft versoepeld.

De ontmoeting van De Klerk met de uiterst-rechtse leiders verraste velen omdat die in tegenspraak leek met het liberale beeld van de president sinds hij P.W. Botha in augustus opvolgde. Tijdens een persconferentie zei De Klerk dat beide organisaties, die niet deelnamen aan de algemene verkiezingen in september, hun "niet zeer realistische voorstelling" van een "boeren"-staat voor alleen blanken hadden gegeven.

KRALENDIJK — Vrijdagmiddag is ex-gedeputeerde Ramoncito Booi geïnstalleerd als lid van de Staten van de Nederlandse Antillen. Daarvoor legde Booi de eed af in handen van gouverneur Römer, die momenteel op Bonaire verblijft in verband met zijn afscheid als gouverneur. Het feit dat Booi op zijn geboorte-eiland de eed heeft afgelegd, is een historisch gebeuren. Dat is namelijk voor de eerste maal. Foto: Ramoncito Booi, links naast gouverneur Römer waarnemend Statenvoorzitter S.G. (Monchin) Soliana.

Bij de eedaflegging was het complete Bestuurscollege vertegenwoordigd.

Cointreau en Remy Martin gaan fuseren

PARIJS - De Franse drankenproducenten Cointreau en Remy Martin gaan fuseren, zo hebben beide ondernemingen gisteren in Parijs bekendgemaakt. De familie Heriard-Dubreuil, die via de houdstermaatschappij Pavis de meerderheid in Remy Martin heeft, en Cointreau Et Compagnie, de houdstermaatschappij van de familie Cointreau, hebben besloten een gezamenlijke onderneming op te richten.

Houdstermaatschappij Pavis krijgt in de nieuwe groep een kleine meerderheid. Remy Martin brengt een jaarlijkse omzet van 4,15 miljard frank (1,38 miljard gulden) in het nieuwe concern binnen, Cointreau 1,8 miljard frank (zeshonderd miljoen gulden). Volgens Cointreau en Remy Martin vullen hun activiteiten elkaar goed aan. Het produktpakket strekt zich uit van Cognac, Champagne en vruchtensappen tot ganzelever. De afzonderlijke identiteit van de twee blijft gewaarborgd, aldus de fabrikanten.

Volgens deskundigen hebben de twee drankenconcerns tot fusie besloten om zich te beschermen tegen vijandige biedingen door internationale drankgiganten. Remy Martin is het op twee na grootste cognachuis in Frankrijk en het enige dat nog grotendeels familiebezit is. Cointreau Et Cie is eigenaar van een belang van zeventig procent in de drankengroep Cointreau SA. Het voornaamste produkt van Cointreau is de sinaasappellikeur.

DANKBETUIGING

Langs deze weg willen wij dank zeggen aan allen die hun blijk van medeleven hebben getoond gedurende de ziekte en de teraardebestelling van onze onvergetelijke

IRIS PAULINA BRUYNING

Een bijzonder woord van dank gaat uit naar het gemengd koor LAUS DEO et MARIAE, leidsters, leerlingen en ouders van de Hardin di Flor Kleuterschool, leerkrachten en leerlingen van de St. Lucia School, alle hoofdkleuterleidsters, R.K. Centraal Schoolbestuur, Dienst Onderwijs en Cultuur, Buurtcentrum Zuid Bonam. God Zegene U allen.

Voor haar zielerust zullen er 3 Heilige Missen worden opgedragen in de kerk van Groot Kwartier op:
Zaterdag 11 november 7.30 uur p.m.
Zondag 12 november 6.00 uur p.m.
Woensdag 15 november 6.00 uur p.m.

Namens de familie
Mevr. de Weduwe Maria Bruyning-Rooi.

Wereldbevolking jaar 2000 mag niet boven 6,2 miljard

AMSTERDAM - Tachtig landen hebben afgelopen week in Amsterdam besloten dat de groei van de wereldbevolking drastisch afgeremd moet worden, zodat deze in het jaar 2000 de zes punt twee miljard mensen niet overschrijdt. Daarvoor zal tot het eind van de eeuw jaarlijks zo'n achttien miljard gulden uitgetrokken moeten worden, dat is meer dan het dubbele van wat er nu per jaar aan bevolkingsactiviteiten wordt uitgegeven.

Dat zijn de voornaamste conclusies die regeringsdelegaties uit alle delen van de wereld getrokken hebben op de laatste dag van de internationale bevolkingsconferentie. Donderdagochtend werd de vergadering, die georganiseerd was door het bevolkingsfonds van de Verenigde Naties (UNFPA) in samenwerking met de Nederlandse regering, bijgewoond door koningin Beatrix en de nieuwe minister van Ontwikkelingssamenwerking, J. Pronk.

De bijeenkomst liep op het allerlaatste moment wat vertraging op omdat vooral de Latijnsamerikaanse landen benadrukten dat het beheersen van de bevolkingsgroei niet de enige manier is om de armoede te bestrijden, maar dat schuldverlichting daar ook een zeer belangrijke rol in speelt. In de slotverklaring is nu opgenomen dat er in de economische aanpassingsprogramma's van de Wereldbank en het Internationale Monetaire Fonds ook aandacht geschonken moet worden aan de sociale aspecten van ontwikkeling, als gezinsplanning.

Verder waren de Afrikaanse landen er tegen om vast te leggen dat het gemiddeld aantal kinderen dat een vrouw in haar leven krijgt in 2000 van 4,1 teruggebracht moet zijn tot 3,2. UNFPA-directeur mevr. Nafis Sadik legde op de persconferentie na afloop uit dat die landen vrezen dat ze dat niet halen, omdat Afrikaanse vrouwen gemiddeld rond de zes kinderen krijgen.

Mevr. Sadik die de bijeenkomst voorzat, was ondanks de laatste moeizame discussies toch zeer tevreden over het resultaat. In afwijking van eerdere bevolkingsconferenties bestond er een grote eenheid onder de delegaties over de noodzaak om de overbevolking aan te pakken, aldus Sadik. En er kwam ook heel duidelijk naar voren dat daar erg veel geld voor nodig is. Overigens betalen de ontwikkelingslanden, waar 94 procent van de kinderen geboren zullen, worden in de komende jaren, zelf het grootste deel van de rekening. De donorlanden dragen slechts zo'n twintig procent bij.

De landen waren het erover eens dat een grote samenhang bestaat tussen overbevolking, uitputting van natuurlijke hulpbronnen en de vernietiging van het milieu. Daarom moeten bevolkingsprogramma's deel uitmaken van het Nationale beleid, waarbij de ontwikkelingslanden er nadrukkelijk op wezen dat zij het bevolkingsbeleid formuleren en niet de donorlanden.

» stockmarket « NEWS

AMSTERDAM NOVEMBER 10, 1989.

AKZO	126,30	NAT.NEDERL.	65,60
AMRO BANK	70,70	PHILIPS GLOEIL.	49,00
BOLS LUCAS	172,00	ROBECO	106,70
GIST BROCADES	34,50	RODAMCO	80,70
HAGEMEYER	115,00	ROLINCO	106,10
HEINEKEN NV	120,20	RORENTO	60,30
KLM	46,30	ROYAL DUTCH	136,60
KON.NED.PAP.	47,90	UNILEVER	144,00

NEW YORK STOCK EXCHANGE

ABBOTT LABS.	66 5/8	+ 1 1/8	HOMESTAKE MNG.	17 1/2	- 1/4
ALCAN	22	+ 1/4	IBM	98	+ 5/8
AMER.BRANDS	68 1/2	+ 1/4	ITT	58 1/4	+ 1/4
AMERICAN EXP.	34 3/4	- 1/4	JOHNSON & J.	55 1/2	+ 1/2
APACHE	14 7/8	UNCH	KELLOGG	68 3/4	- 5/8
AM.TEL.& TEL.	44	+ 3/8	MERCK & CO	80	+ 1 5/8
AMOCO	48 1/4	+ 3/8	MINNESOTA MNG.	74	+ 5/8
ANHEUSER B.	37 1/8	+ 1/4	MOBIL CORP.	55 7/8	+ 1/[illegible]
BECTON DICK	57 5/8	+ 1/8	MONSANTO	114 3/4	+ 1
BORDEN	33	UNCH	NCR CORP.	60	+ 5/8
CAMPBELL S.	45	+ 1/4	NORF.SOUTH	36 7/8	+ 1/8
CHRYSLER	20 1/8	+ 1/8	NORTHROP CORP.	18 7/8	+ 1/8
CITICORP	30 1/4	+ 1/8	PARAMOUNT COM.	55 3/8	- 1/4
COCACOLA	74	+ 1/4	PLACER D.M.	18	- 1/8
DIGITAL EQ.	85 1/4	- 1 3/8	PFIZER	71	+ 1
DUPONT	113 1/8	- 1/8	PHELPS DODGE	60 1/4	- 1/8
EAST.KODAK	41 3/8	- 1/2	PHILIP MORIS	42	+ 3/8
EXXON	45 3/8	+ 1/4	POLAROID	44 1/4	+ 1/4
FORD	45	+ 3/8	QUAKER	61 1/4	+ 3/8
GENL.ELECTR.	54 1/2	+ 1/4	RALSTON P.	81 5/8	+ 3/4
GENL.MOTORS	44 1/4	+ 1/4	SARA LEE	58 5/8	- 1/8
GILETTE	45 3/8	+ 5/8	SHELL TRP.TR.	40 3/8	+ 1/8
HEINZ	32 1/4	+ 5/8	UPJOHN	38	+ 3/4
HILTON	97 3/4	+ 3 7/8	UNOCAL	51 7/8	+ 1/2

DOW JONES
INDUSTRIALS 2620.49 + 17.01
TRANSPORTATION 1202.16 + 9.78

MARKET COMMENT NOVEMBER 10, 1989.
THE MARKET ENDED THE WEEK WITH A RALLY. ADVANCES BEAT OUT DECLINES 4 TO 3 ON LOW VOLUME.

NAPA

AMIGOE

Weekend Bijlage

ZATERDAG 11 NOVEMBER 1989 PAGINA 1

-door Ana van Leeuwen-

Rasti Rostelli is weer op Curacao. De 'doble R' van de magie. Zijn Duitse manager verwacht weer uitverkochte shows. Hij wil liever geen tovenaar genoemd worden. Zakenman. Een betere omschrijving. Dat beroep vult hij in op officiële papieren. Een interview met deze man, die op de stage mensen citroenen -met schil en al- laat opeten, het hele publiek 'uitkleedt' en vrouwen dusdanig hypnotiseert dat ze hun eigen man niet meer herkennen, en van hem eigenlijk liever helemaal niets meer willen weten, is best wel een uitdaging. Een minister of andere politieke figuur is, uit journalistiek oogpunt gezien, misschien interessanter, een belangrijke investeerder heeft -soms, heel soms-een leuke miljoenen-primeur. Een hypnotiseur is een beetje mysterieus. Dat zijn politici niet, investeerders nog minder. Vandaar de uitdaging. Roland van der Berg -zo heet deze 34-jarige al ruim 20 jaar in Duitsland wonende Arubaanse 'mago' eigenlijk- spreekt met een ietwat merkwaardig accent. Duits-Nederlands- Arubaans en -alleen op Curacao waarschijnlijk- zo nu en dan een tikkeltje 'Curacaos Papiamentu.' Hij ziet er 'in burger' minder dreigend en mysterieus uit, dan in zijn zwarte Rasti-kleding. Hij zat in de horeca en bezat een theaterbureau. Nu staat Rasti in Europa avond na avond voor volle zalen. Nieuwsgierige mensen, mensen die wat willen leren, denkt hijzelf. Controversieel is Van der Berg zeker. Zelf denkt hij daar natuurlijk anders over. 'Dat beslist een ieder voor zich. Iedereen bekijkt alles vanuit zijn eigen optiek. Als iedereen er dezelfde mening op na hield, dan was deze wereld een betere plaats geweest' Let the show begin- maar deze keer dan wel áchter de schermen.

Rasti Rostelli beschouwt zichzelf een zakenman

'Een maagd laat zich niet in publiek uitkleden'

In de suite van zijn manager in het Caribbean hotel, kan Rostelli nauwelijks rustig zitten: de telefoon roept steeds. Er is belangstelling voor de man: de t.v., de lokale impresario, Jean van der Dijs. Toen eerder deze week een live t.v. optreden van Rostelli 20 minuten te laat begon, stonden de telefoons bij het televisiestation roodgloeiend. 'Iedereen wilde weten of dat optreden nog zou doorgaan. De mensen kennen me nu.'

Wanneer besloot u dit werk te gaan doen?

De beslissing viel toen ik 27 jaar oud was. Ik zat in de horeca, maar na verloop van tijd, besloot ik alle zaken te verkopen. Ik was niet tevreden met hetgeen waarmee ik bezig was. Horeca gaat hand in hand met roken en drinken en ik rook noch drink. Ik had ook een theaterbureau en had verschillende artiesten onder contract. Ik had eigenlijk altijd veel belangstelling voor dit soort dingen. Ik probeerde te doen wat ik uit de boeken had geleerd en met mijn eigen ogen had gezien. Ik creërde mijn eigen show.

Het was dus niet iets waarvan u van zelf wist dat u het van jongs af aan bezat, een soort gave of zo...

Als kind voel je wel iets, maar je hebt er geen verklaring voor. Je staat er niet bij stil. Degenen die zeggen als kind al wat te hebben 'gevoeld', vertellen de waarheid niet. Pas daarna, als je terugkijkt, besef je dat bepaalde dingen kloppen. In mijn geval kreeg ik altijd alles wat ik wilde. Het onmogelijke werd mogelijk. Ik geloofde in mezelf en alles liep zoals het moest lopen. Op mijn 19-de had ik al 5 zaken en 40 werknemers. Ik had alles, het ging te 'easy'. Het begon allemaal toen ik een nieuwe boekhouder zocht. We raakten aan de praat -ik kende de man helemaal niet. Ik vertelde hem over Aruba en hij verbond daar direct de conclusie aan dat men daar in 'voodoo' gelooft. Ik zei dat dat wel meevalt, maar dat de bevolking er wel bijgelovig is. Hij gaf me wat literatuur en zei dat ik bepaalde krachten had en dat ik die moest ontwikkelen. Gek he? Een Duitse boekhouder.

U rolde er dus eigenlijk toevallig in...

Als je deze boeken doorneemt, besef je dat toevallig niet bestaat. Alles is al geregeld, je moet alleen weten waar je moet lopen.

Iedereen zou dus die krachten kunnen ontwikkelen?

Ja. We zijn allemaal muzikaal, we kunnen in feite allemaal wel een instrument bespelen. Sommigen echter, spelen na 5 jaar al zo goed dat het lijkt alsof ze al 30 jaar bezig zijn, anderen echter, spelen na 5 jaar nog als een beginneling. Iedereen bezit het talent, maar de een is gewoon beter de ander.

Je moet er natuurlijk wel zelf extra inspanning voor doen. Iedereen kan boeken over hypnose en magie lezen, maar die volle zalen trekken zal ze toch niet allemaal lukken...

Ik las erg veel. Ik had toen een vriendin en die vond het maar niets. Ik had weinig tijd voor haar. Op een feestje vroeg iemand haar wat ik eigenlijk deed. Om me te pesten zei ze dat ik hypnotiseur was. Iemand raakte direct enthousiast en begon luidkeels te verkondigen dat ik mensen kon hypnotiseren. Ik stond met mijn rug tegen de muur. Ik deed het en het lukte. Ik was nooit zelf in het water gesprongen, ze heeft me erin geduwd. Je kan het vergelijken met iemand die bang is om te zwemmen. Hij zwemt altijd in het kinderbad, weet hoe het moet, maar gaat niet in het diepe ...tot dat iemand hem er een keer induwt. Dat gebeurde 7 jaar geleden op een feestje in Duitsland.

En toen?

Toen kwam de tweede keer. Ik bezat een theaterbureau en verhuurde artiesten aan een discotheek. Deze keer was dat -zonder dat ik het wist-een slechte band. Er zaten namelijk vier personen in die ik kende en ik dacht dat ze met andere goede musici speelden. Dat was dus niet zo: hun stijl was veranderd, de muziek was slecht en de discotheekhouder belde me op met de klacht dat zijn zaak niet meer goed draaide. Ik bood hem een gratis show aan. Ik had geen (artiesten)naam. Roland van der Berg vond hij niets. Ik had een artiest onder contract die Randy Randel heet. Hij had een cape met twee 'R-s' erop. Ik deed het op, maar moest toen nog een naam bedenken die twee maal met een R begint: het werd Rasti omdat de groep een rasta groep was met dreadlocks en dergelijke en Rostelli heb ik afgeleid van de Duiste zanger Rastelli. Daar heb ik Róstelli van gemaakt. De show groeide steeds meer, van discotheken naar de schouwburg.

U hebt van deze act uw beroep gemaakt. Wat bent u eigenlijk?

Zakenman. Nee, geen zakenman in de magie. Zakenman. Veel mensen hebben dit beroep. In Duitsland alleen al heb je zo'n 2000. Ze hebben geen naam. Ik ken 10. Ik kan niet zeggen dat ik beter ben en daarom beroemd. Ik kan ze moeilijk beoordelen, maar wat ik van hun show zag vond ik niets bijzonders. Dat wil niet zeggen dat de rest niet goed is.

Heeft u misschien wat trucjes van ze overgenomen?

Nee. Degenen die ik gezien heb, hadden allemaal een bepaalde stijl. Ik besefte dat ik mijn eigen stijl moest ontwikkelen om op te vallen. Ik presenteer op mijn manier. Er zijn overeenkomsten, maar de shows zijn toch niet te vergelijken. Ik wist dat ik uit die stroom moest komen om uniek te zijn. Dat heeft veel te maken met het zakelijke: ik had een theaterbureau en heb een zakelijke 'background'. Sommige artiesten hebben geen benul van management, managers hebben vaak geen artistiek gevoel. De twee hebben elkaar nodig. Ik ben eigenlijk een combinatie van de twee. Op een gegeven moment heb je wel een manager nodig en die heb ik ook om me te helpen, maar we beslissen alles samen. Ik ben geen jaknikker. We vormen een team. In eerste instantie ben ik een zakenman, in tweede instantie een artiest. Zakelijkheid is belangrijk. De meeste artiesten willen daar niets van weten. Ze willen tevreden zijn. Ik denk: het publiek moet tevreden zijn, dan ben ik het ook.

Een zakelijke tovenaar, wat vindt u daarvan? Voor het publiek is namelijk niet interessant of u zakelijk bent of niet. Ze komen voor de magie en hebben met u zakelijk instinct in feite niets te maken...

Een zakelijke artiest, daar blijf ik bij. Ze komen natuurlijk op de eerste plaats omdat ik mysterieus ben, maar ook omdat ze wat willen leren. 70% van de bezoekers komt twee keer. Ze komen de eerste keer omdat het mysterieuse aantrekt en ze begrijpen er niets van. De tweede maal willen ze er wat van opsteken. Ik leg veel uit, deel boeken uit en spoor mensen aan boeken te lezen.

Uit ervaring heb ik geleerd dat je eigenlijk niets leert, want ik snap er na een live show en verschillende tv-optredens nog niets van. Het mysterieuse moet er zijn, anders bent u de klanten kwijt Wat anders: u hebt in Nederland nogal wat problemen gehad. Tros Aktua had minder lovende kritieken Ook koppen als 'Rasti laat spoor van vernielingen achter' en hele negatieve reacties waren talrijk. Dat gebeurt toch niet zomaar...

Als je de voorgeschiedenis kent, dan wordt het duidelijker: ik had in Duitsland geen enkel probleem en ging als een 'nobody' naar Nederland. In Eindhoven had ik mijn eerste show: daar kwamen 43.000 man op af. Een 'nobody' was beroemd, drie maal de voorpagina van de Telegraaf gehaald. Een 'nobody' die een auto-ongeluk had gehad en waarvan de artsen zeiden dat hij nooit zou herstellen, dat hij zijn arm niet meer zou kunnen bewegen. Die na twee dagen uit de intensive care was en na 8 dagen op de stage stond, omdat hij zich zelf kon genezen. Ze begrijpen nog steeds niet hoe ik mijn arm kan gebruiken. Door dit alles kreeg de landelijke t.v. belangstelling. Ze vonden de show fantastisch en vroegen me of ik wilde optreden. Ik zei dat het op dat moment niet erg goed uitkwam omdat ik volle zalen trok. Ze bleven aandringen en boden me op een bepaald moment 200 gulden aan. Ik dacht dat het een grap was. Ze melden dat ze weinig geld hadden, een jong programma waren (Jongbloed en Joosten van de TROS). Ik weigerde maar kwam met het voorstel later op te treden: toen zou ik de publiciteit wel kunnen gebruiken. Je doet niets voor niets, alleen uit caritatief of promotie-overwegingen. In dit geval was het puur zakelijk. Ze voelden er niets voor, want wisten niet of ik een half jaar later nog 'in trek' zou zijn. Ik dacht toen: 'bekijk het maar.' Ze hadden dát niet verwacht. Wie zegt nu 'nee' tegen de t.v.? Ze dachten dat ik op de knieën zou vallen. Diezelfde redaktie die me eerst dolgraag wilde hebben, maakte drie weken een heel negatief programma. Wraak.

Als kind heb je er geen verklaring voor

Op Aruba gebeurde dat ook met de krant Diario. Die deelde eerst vrijkaartjes uit, drie dagen later meldde men dat de show gevaarlijk was. Dat is vreemd. Ik heb een brief van het ministerie van Volksgezondheid van Noord Brabant waarin staat dat de show niet gevaarlijk is. Toen ik hier wegging werd er ook het een en ander gezegd. Ik vind het merkwaardig dat de mensen met die zogenaamde klachten zich niet hebben gemeld. Ze weten dat ik hier ben. Er schuilt meer achter.

In alle gevallen?

Als een arts of psycholoog mijn show ziet en vindt dat ik gevaarlijke dingen doe, dan is het zijn plicht me dat te vertellen. Degenen die dat niet doen, maar wel naar de krant stappen, vind ik laf. Als hij me waarschuwt en ik lap dat aan m'n laars, mag hij voor mijn part ook naar de media. Tot nu toe is echter is geen enkele arts of psycholoog naar me toe gekomen. waarom niet?

Toch heb je als toeschouwer soms het gevoel dat je de mensen - zacht uitgedrukt- erg belachelijk maakt. Kan je act niet wat minder gericht zijn op het zo belachelijk mogelijk maken van je 'clienten'?

Iedereen die de stage opkomt, weet wat hem te wachten staat. Het argument dat ze het niet weten, gaat alleen de eerste dagen op. Daarna weten ze het wel, ze hebben het gehoord. Ze zijn gewaarschuwd. Onder hyponese doe je overigens niets dat je niet echt wil doen. Als dat wel zo was, dan had ik mensen kunnen opdragen banken te overvallen en het geld naar mij te brengen. Het lijkt erop, alsof ze marionetten zijn, maar in werkelijkheid is het niet zo. Ik kan iemand vragen zich poedelnaakt uit te kleden, deze persoon wordt dan wakker, tenzij het een striptease danseres is of een exhibitionist.

Maar in uw act voert iedereen uw opdrachten netjes uit en voelen zich daarbij soms knap verlegen of boordevol schaamte.

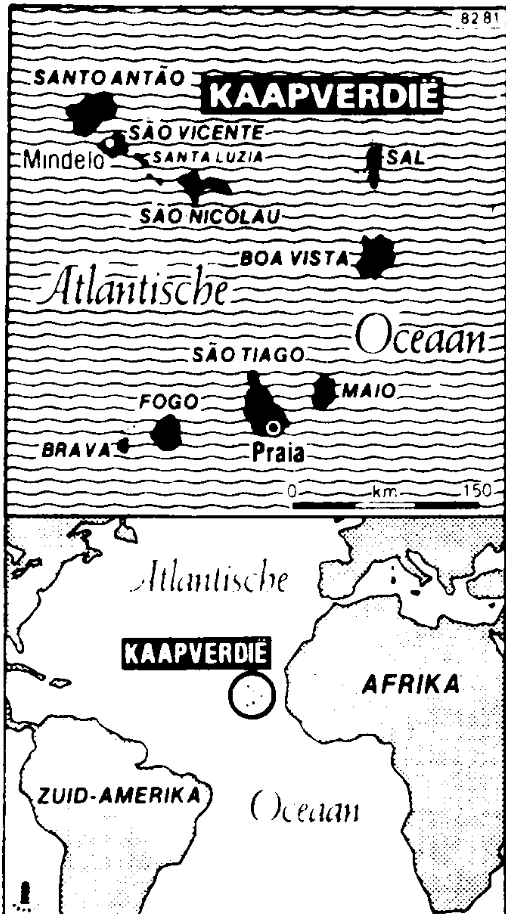
Ze ervaren het niet zo. Een maagd zal zich nooit in publiek uitkleden. Sommigen worden direct wakker als ik ze vertel dat de hele zaal naakt is. Dat wordt ze teveel. Een ander vindt het juist fijn. Je kan mensen niets opleggen. Dat zeggen de boeken, dat zeg ik niet. Niemand vindt het leuk om een citroen op te eten, ze doen het toch. Als u me nu 1000 gulden geeft doe ik het ook. De mensen die in mijn show op het podium komen, vinden het fijn. Ik bewerk ze dusdanig dat ze het leuk vinden.

Ze vinden het fijn onder hypnose. Ze zouden onder normale omstan-

☞ Vervolg op Pag. 10

NAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE : Norbert Hendrikse
LAYOUT : Jan Linschoten

Kaapverdisch eiland drijft op emigranten

Op Fogo wil men komst van toeristen beperken

GELUKKIG ZIJN er nog steeds van die plaatsen in de wereld waar de tijd decennia lijkt achter te lopen bij het haastleven elders; waar elke minuut telt en rust en achterom kijken worden beschouwd als hinderlijk oponthoud op weg naar morgen. Vulkaaneiland Fogo, onderdeel van de Kaapverdische archipel, is zo'n niet haastige plaats. Maar hoe lang nog, nu de wereld steeds lijkt ineen te schrompelen tot één groot vakantieverblijfsoord met georganiseerd avontuur en ontdekkingen?
San Felipe, het dromerige hoofdstadje van het lavazwarte eiland, lijkt een permanent filmdecor van een rolprent uit de jaren dertig. Oud-koloniale huisjes in zachtrose, blauw en geel en andere pasteltinten, zonovergoten mini-pleintjes waar kinderen spelen met een hoepel en een hond ligt weg te dommelen. Kleine, tanige in het zwart geklede vrouwen torsen hun marktaankopen moeizaam omhoog over de soms steil oplopende straatjes, waar slechts heel af en toe een auto de stilte verstoort.

Aan de deur van de huizen verkoopt een boerin uit haar mand kleine geitekaasjes die onder een vochtige doek liggen. Als de avond valt zitten her en der families op stoelen in een kring voor de voordeur, terwijl elders oudere mannen geleund op de halve deur op hun gemak een pijpje staan te roken. De wereld van Dik Trom en Bromsnor is hier geen nostalgisch verleden, maar een beschutte werkelijkheid van alledag.

WERKLOOSHEID

Vanaf het middaguur hangen oudere jongeren en jonge volwassenen rond bij bar Teresa en 'disceta' Holidays; als er geld is met een biertje in de hand. Vaak in de allermodernste witte sportschoenen, witte sportkousen, hemden, T-shirts en baseballcaps die de nieuwste trends in de Verenigde Staten weerspiegelen. Maar hoewel ze eruit zien als 'in goede doen', brengen zij de massale werkloosheid in beeld die het eiland teistert. Op een totaal van 32.000 inwoners heeft Fogo een beroepsbevolking van 16.000 waarvan 37,4 procent werkloos is en geen inkomen heeft. Naast het werklozenlegertje van 6000 personen werken 7500 mannen en vrouwen in de bouw, overheidsdiensten en werkverschaffingsprojecten voor herbebossing. De landbouw geeft werk aan 2000 mensen; vooral in de krater van de vulkaan Pico (2329 meter) die het gehele eiland van 476 vierkante kilometer domineert.Hij barstte in 1952 voor het laatst uit, waarbij de lavastromen dwars over de armetierige landbouwgrondjes naar beneden stroomden. Vijfhonderd mensen tenslotte verdienen hun boterham in de handel. De moderne sportschoenen en T-shirts, met opschriften als 'Oliver North for president' en andere kledingstukken maken deel uit van de zendingen kleding die geëmigreerde familieleden in de Verenigde Staten regelmatig in oude olievaten opsturen voor de achtergeblevenen in Fogo. Want ook voor de mensen die werk hebben is het beslist geen vetpot. Het minimumloon voor overheidsfunctionarissen bedraagt 6100 escudo's per maand (175 gulden) en in de herbebossingsprojecten 3410 escudo's per maand ofwel 100 per dag, terwijl een pakje lokale SG-sigaretten toch 90 escudo's kost.

VOETBALTOTO

Het was dan ook niet verwonderlijk dat de gelukkigste man die ik op Fogo ontmoette Guy Torcato Barbosa Correia was, een 35-jarige vader van vijf dochters, die juist als eerste in de geschiedenis van het eiland de Kaapverdiaanse voetbaltoto had gewonnen en één miljoen escudo's (f.29.000) rijker was geworden. En dat zo uitbundig en rijkelijk met bier en rum vierde met zijn vrienden, dat Sao Felipe er nog lang met een zekere vertedering aan zal terugdenken. De repupliek Cabo Verde, de Kaapverdische eilanden, mogen dan wel deel uitmaken van Afrika, maar lijken er toch lichtjaren ver van verwijderd. Op bijna 500 kilometer voor de kust van Senegal in de Atlantische Oceaan, lijkt de archipel meer op een combinatie van Zuid-Europa en de Antillen, overgoten met een vleugje rum, met slechts hier en daar een toevalligheid die ver weg ergens aan Afrika doet denken.

Een Kaapverdiaanse vrouw: haar man werkt in het buitenland, zij bleef achter met de zorg voor de kinderen.

Na de ontdekking van de archipel in 1459 door de Portugese zeevaarders, werden de eilanden in 1495 officieel tot Portugees bezit verklaard. In de loop der eeuwen werden de onbewoonde eilanden door de Portugezen bevolkt met zwarte Afrikanen uit vooral Portugees Guinee, het huidige Guinee Bissau. De oude en nu verlaten hoofdstad Ribeira Grande op het eiland Santiago ontwikkelde zich tot een druk centrum van slavenhandel. Door de import van een bevolking voor de eilanden is een min of meer gemengd ras ontstaan van Europees-Afrikaanse afkomst. In de bijna vijfhonderd jaar durende koloniale periode ontstond onder de Kaapverdianen een zekere verwarring over de vraag of zij nu eigenlijk onderdrukte Afrikanen waren of tweederangs Portugezen. Maar er was geen verwarring over de exploitatie van de archipel door de regering in Lissabon. De aanwezigheid van een koloniale overheerser vormde een 'stimulerende' faktor in het ontstaan van de regelmatig terugkerende hongersnoden tot diep in de twintigste eeuw die sedert 1751 aan 210.000 mensen het leven hebben gekost.

Gelijkenis met onze eilanden

CABO VERDE, oftewel de Kaapverdische eilanden hebben vorig jaar drs.Frank Martinus van het linguïstisch instituut ILA officieel uitgenodigd om advies uit te brengen inzake het gebruik van de volkstaal van de eilanden bij de alfabetiseringscampagne die de Portugese autoriteiten er zijn begonnen. Wat drs.Martinus metteen opviel was de grote gelijkenis van het Kaapverdiaanse dialect met het papiamentu, maar ook andere culturele elementen die opvallende overeenkomst vertonen met die bij ons.De Nederlandse journalist Albert Stol bezocht Cabo Verde en maakte dit verslag.

De koning van Portugal schonk hele eilanden en delen ervan aan gunstelingen die de plantages exploiteerden, waar lijfeigenen eerst een overvloed aan katoen, sisal, indigo, mais, suiker, koffie en oliehoudende zaden produceerden. Wanbeleid van het koloniale bestuur en grootgrondbezitters deed de oogsten afnemen, terwijl de bevolking toenam.

Om de plantages uit te breiden, ontbosten de Portugezen de eens groene eilanden en omdat er geen sprake was van herbebossing werd de waterhuishouding ontwricht en spoelde na elke regenbui vruchtbare grond van de rotsen in hellingen de zee in. De hongersnoden die het gevolg wqren, werden begeleid door de emigratie van honderdduizenden Kaapverdianen die elders probeerden een bestaan op te bouwen, vooral in de Verenigde Staten nabij Boston, in Senegal, Braziliê, Portugal en Nederland (omgeving Rotterdam en Gouda). Herbebossing en het aanleggen van dijkjes op de hellingen om het regenwater vast te houden en te laten bezinken is dan ook tot op de dag van vandaag een bijna heilige nationale plicht voor iedereen. De pas in 1975 onafhankelijke republiek is nog steeds voor een groot deel aangewezen op internationale voedselhulp en andere ondersteuning. Hulp die graag wordt gegeven omdat ze nauwelijks gepaard gaat met de ongemakken die helaas veelal kenmerkend zijn voor het Afrikaanse vasteland geen vastgeroeste overbemande bureaucratie, nepotisme, corruptie of etnische conflicten. Waarin ligt dat veschil vroeg ik de Kaapverdiaanse president Aristides Maria Perira in het presidentiële paleis in de hoofdstad Praia. Pereira: 'Bij de onafhankelijkheid in 1975 waren er mensen die er vast van overtuigd waren dat we na zes maanden zouden omkomen van de honger. Zoals alle volken in Afrika hebben we geleden onder het koloniale bewind. Wij hebben echter eeuwenlang geleden en zijn gestorven van de honger. Dat is een heel belangrijke factor die onze geschiedenis heeft bepaald. Sedert de onafhankelijkheid streeft de Kaapverdiaan ernaar om te willen leven en niet alleen te overleven'. Pereira, premier sinds de onafhankelijheid en sedertien uitgegroeid tot een alom gerespecteerd vader des vaderlands', vervolgt: 'Wij hebben er altijd naar gestreefd en getoond uit te gaan van onze eigen realiteit en opvattingen en niet na te doen wat anderen hebben gedaan'.

HULP NODIG

Hoe nodig hulp is blijkt wel uit het feit dat de importen voor slechts vijf procent worden gedekt door de uitvoer (tonijn, zout en bananen). De eigen landbouwproduktie kan voor nog geen tien procent voorzien in de behoefte van de 300.000 inwoners van de republiek; en in het Tweede Vijfjarenplan wordt gerekend op een half miljoen inwoners in het jaar 2000 en één miljoen in 2035 (tegen 75000 inwoners in de 19de eeuw). Alhoewel het er technisch nauwelijks inzit zou zelfs een verdubbeling van de voedselproduktie nauwelijks zoden aan de dijk zetten en de economische hoop is dan ook gericht op de ontwikkeling van de dienstensector (scheepswerven, het internationale vliegveld en offshore banking).Aan de andere kant komt de traditionele afhankelijkheid van de geldovermakingen van de emigranten in het buitenland door de toenemende werkloosheid in de emigratielanden steeds meer onder druk te staan. Er is reeds sprake van een afnemende emigratie waardoor in eigen land meer werk moet worden geschapen, onder meer door intensivering van de visvangst. Het uit een kleurrijke ansichtkaart geknipte gemeentehuis van Fogo, lichtblauw met een heus bordes en uitzicht over het stadspleintje waar getaande en immer gepette oude mannen wat keuvelen op de bankjes, is een monument uit de koloniale geschiedenis. Op de eerste verdieping zetelt Antonio Aires dos Reis Borges, delegado de gobierno, de regeringsvertegenwoordiger op het eiland en hoogste functiionaris van deze op de landkaart nauwelijks te vinden stip in de Atlantische Oceaan. Over het heden maar vooral over de toekomst en de emigratie, een constante en niet weg te denken faktor in zowel het dagelijks leven als de ontwikkeling en de levensvatbaarheid van het eiland, zegt hij : 'Sommige families op Fogo zijn tot tachtig procent van hun inkomen afhankelijk van familieleden in vooral de Verenigde Staten en ik denk dat het eiland gemiddelde op ongeveer vijfenveertig procent ligt. Aan de andere kant zijn wij erin geslaagd om sinds twee jaar zeventig à tachtig procent van onze eigen maisbehoefte (basisvoedsel) te verbouwen en de afhankelijkheid van de import te beperken. Door de vulkaan blijven wolken langer hangen, waardoor de vochtigheid groter is dan op de andere eilanden en we meer kunnen verbouwen'.

REGENVAL

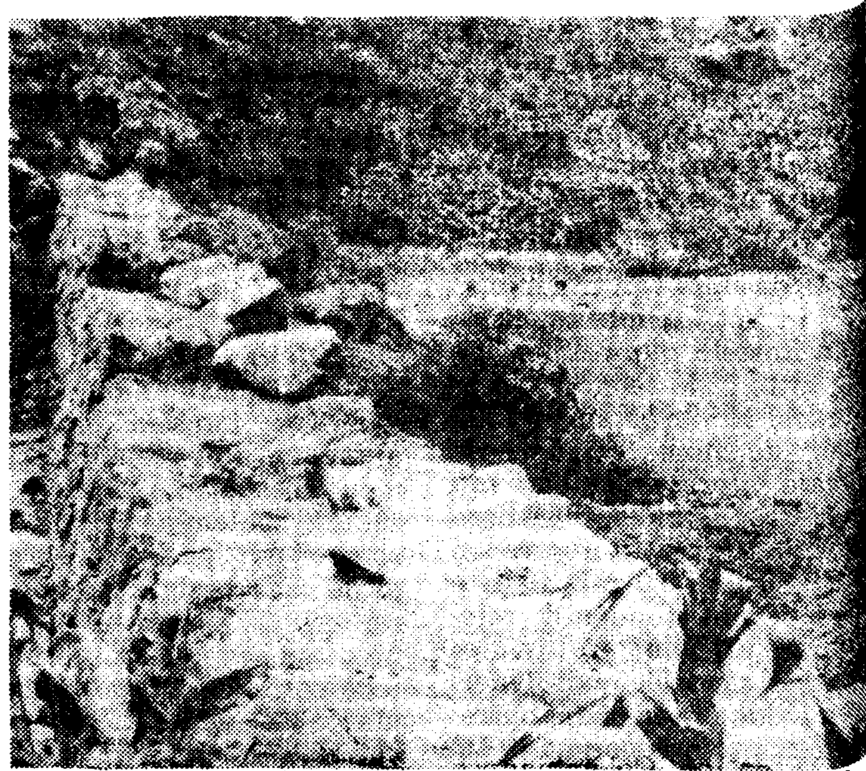
De gemiddelde regenval bedraagt ongeveer 400 mm per jaar en de archipel maakt dan ook deel uit van de Afrikaanse Sahelzone waar langdurige droogteperioden of regen met verkeerde interval elk jaar precaire voedselsituaties doen ontstaan. Irrigatie-landbouw is niet mogelijk op Fogo omdat de drie belangrijkste zoetwaterbronnen van het eiland nauwelijks voldoende zijn omte voorzien in de drinkwaterbehoefte van de bevolking en de grond het water te snel absorbeert.

De belangrijkste zoetwaterbron van Fogo, de 'Nossa Senhora do Socorro' op zeeniveau, aan de voet van de steil uit zee oprijzende rotsen, levert nu nog maar 40 à 60 m3 water per uur, terwijl vroeger tot 150 m3 per uur kon worden omhooggepompt. De beide andere bronnen leveren respectievelijk 18 en 8 m3 water per uur. Is de overheid niet bevreesd dat Fogo teveel afhankelijk is van de emigranten en dat de teruglopende werkgelegenheid in de emigratielanden het eiland weer kan terugwerpen op een bestaan van armoede en honger? Volgens Borges is juist het tegenovergestelde het geval. Het eiland telt 2500 arbeiders en arbeidsters die betrokken zijn bij de bouw van huizen en andere voorzieningen, die emigranten voor hun familie of zichzelf op Fogo laten bouwen. Want vrijwel iedere emigrant heeft zich ten doel gesteld om aan het einde van zijn arbeidzame leven terug te keren naar Fogo en in vele gevallen gebeurt dat ook.

Om de bouwvakkers aan het werk te kunnen houden is de politiek er juist op gericht nog meer investeringen aan te trekken. In de V.S. is een groep Foguense (inwoners van Fogo) die probeert eilandgenoten over te halen 'thuis' te investeren, terwijl in Nederland een groepje Foguense een studie maakt van de mogelijkheden de visserij te intensiveren. Want de zee is rijk aan vis, maar de boten zijn te schamel en te slecht uitgerust om daarvan te kunnen profiteren. Met vergunning wordt de zee nu nog uitsluitend afgegraasd door trawlers uit de EEG-landen, Rusland en Japan.

INVESTERINGEN

Borges:'De vermindering van de emigratie is natuurlijk niet onopgemerkt gebleven en we proberen er alles aan te doen om vooral investeringen aan te trekken in produktieve sektoren. Aan de andere kant vormt een toeneming van emigratie, zowel naar de V.S., Europa als naar de hoofdstad Praia op het eiland Santiago, een probleem omdat er dan te weinig arbeidskrachten zijn om de investeringen te verwezenlijken'.

Met de hand gemaakte dijken houden meer zand dan water tegen. Deze was binnen een maand vol.

De bevolkingstoename op Fogo bedraagt slechts één procent per jaar tegen drie voor de hele archipel. En op het nog kleinere huur- en eveneens emigratie-eiland Brava is zelfs sprake van een negatieve groei van min drie procent. Tussen 1970 en 1980 emigreerden uit Fogo 630 personen per jaar, in totaal 20 procent van de bevolking die dan ook voor 54% bestaat uit vrouwen en 46% mannen, terwijl 56% van de totale bevolking jonger is dan 19 jaar.

Borges:'De redenen van vertrek zijn bekend. De jeugd wordt aangetrokken door het stadsleven in Praia met meer ontspanningsmogelijkheden, meer mogelijkheden daar werk te vinden en op hogere opleidingen te volgen, want na de zesde klas lagere school is er geen vervolgonderwijs op Fogo'.

Voor ontspanning in Sao Felipe is de jeugd vrijwel uitsluitend aangewezen op de nieuwe, zeer moderne bioscoop annex dorpshuis die de gemeente onlangs heeft laten bouwen. En waar op de twee avonden dat er film is, het geluid harder aanstaat dan men ooit had kunnen vermoeden dat mogelijk zou zijn. Hoe komt het dat juist Fogo zo'n sterke emigratietraditie kent? Over het antwoord behoeft Borges nauwelijks na te denken. 'De Foguense is een zeer direkt mens, harde werker als er werk is, impulsief en bereid uitdagingen en risico's te aanvaarden en niet te schuchter om zijn rechten op te eisen. Dat maakt de bevolking speciaal geschikt voor emigratie naar de V.S.'.

BELOOFDE LAND

De families leggen dan ook jarenlang elke cent opzij om een overtocht voor een van hen te bekostigen en, in combinatie met de sterke familiezin, betekent dat ondanks de afstanden een innige band en voortdurende stroom van geld en goederen naar het eiland. En meteen een bericht naar de achterblijvers als er voor iemand een plaats en werk is in het beloofde land.

Uiteraard streeft elk van de tien eilanden van de archipel vooral de eigen ontwikkeling na. Fogo heeft zelfs het initiatief genomen van een eigen blad 'Magma' dat vooral naar het buitenland gaat om Fogo-interesse onder de Kaapverdianen elders te wekken en waarop veel reacties binnenkomen, aldus Borges. Een zekere onafhankelijkheid is mogelijk, maar de landsregering blijft geheel verantwoordelijk voor een nationaal ontwikkelingsbeleid waarin geen plaats is voor regionalisme. Dat ook geen rol speelt, omdat er op de eerste plaats sprake is van een nationaal bewustzijn dat ver uitstijgt boven onderlinge eilandcompetitie.

Nieuw en in de fase van onderzoek en verkenning is de economische liberalisering, waarvoor de regering via een grondwetswijziging de mogelijkheden heeft geschapen. Wat kan dat betekenen voor Fogo? Selectief toerisme, zegt Borges, kan een rol van betekenis gaan spelen. Waarom selectief? 'Massatoerisme interesseert ons hier niet en zou het leven teveel beïnvloeden. Wij willen graag mensen ontvangen die met een specifiek doel naar Fogo komen, zoals natuurliefhebbers, bergbeklimmers, onderzoekers enz. We zullen dan ook alleen de bestaande toeristische infrastructuur, het hotel Xaguate, verbeteren geen nieuwe infrastructuur opbouwen'. Wel zullen de bezoekers op het kleine eiland 180 km wegen aantreffen, waar van 150 km geplaveid met basalten kinderhoofdjes; erfenis van de koloniale jaren

Vervolg op pag.3

Catering-chef Cirilio Koolman: "uit tijd van Convair"

ALM-koks doen wonderen in veel te klein geworden keuken

WILLEMSTAD — Eten in de lucht is een hele belevenis. Niet zozeer vanwege de kwaliteit van vliegtuigmaaltijden, want wat dat betreft is het in een restaurant op de grond meestal toch wat smakelijker en gerieflijker. Maar toch is het altijd weer boeiend om te zien hoe lieftallige stewardessen of 'hostessen' zoals ze tegenwoordig genoemd worden, binnen de kortst mogelijke tijd een paar honderd passagiers samengepakt in de buik van supersnelle jumbo's, DC-10's en DC-9's tussen de bedrijven door een complete maaltijd weten voor te toveren.
Het begint met het op de smalle gang rijden van metalen karretjes: het sein voor de reizigers om de tafeltjes aan de achterzijde van voorbuurmans stoel uit te klappen, in afwachting van de dis. En dan verschijnen vliegensvlug de keurig in plastic verpakte bordjes met een 'compact' maaltijd van drie gangen: sla, naar keuze vlees, kip of vis, met rijst of aardappelen, groente en een toetje na. Voor de liefhebbers een apperitiefje vooraf en een wijntje d'rbij, die men zelf mag inschenken uit kabouterflesjes, maar met niettemin de smaak die de op het etiket vermelde merk doet verwachten. En even snel als de honderden klanten naar tevredenheid zijn bediend, is het zaakje weer keurig opgeruimd en kan iedereen weer overgaan tot de orde van de dag.

De bordjes met bestek staan klaar om gevuld te worden voor de 'Business class' van de KLM.

Achter dit snelbuffet in de lucht gaat uiteraard een hele organisatie schuil en om er wat meer van te weten te komen, brachten we een bezoek aan de catering-afdeling van de Antilliaanse Luchtvaart Maatschappij (ALM), waarover Cirilio Koolman nu al een jaar of acht de scepter zwaait. In feite bestaat zijn afdeling al langer dan de ALM zelf, namelijk vanaf 1946 toen nog onder KLM-vlag van en naar de Antillen werd gevlogen. Begonnen werd met amper 22 man personeel in een houten barak die Amerikaanse militairen hadden achtergelaten aan het einde van de Tweede Wereldoorlog. En thans werken er zo'n honderd man in weliswaar stenen gebouwen, maar die toch alweer 34 jaar oud zijn en niet helemaal meer aan de eisen des tijds voldoen.
Koolman: 'Met een huisvesting en outillage bestemd voor de Convair of DC-6 moeten wij moderne reuzen als de 747 jumbojets en DC-10's bevoorraden'. Behalve voor het 'uit- en thuis' cateren van alle ALM-vluchten, worden er ook cateringsdiensten verricht ten behoeve van de KLM en de Colombiaanse luchtvaartmaatschappij Avianca. De enige plaatsen van waaruit ALM-vliegtuigen vertrekken met 'buitenlandse' maaltijden zijn Miami en New York, omdat de Amerikaanse autoriteiten niet toestaan dat bij aankomst van buitenlandse vluchten het eten bewaard wordt voor de terugvlucht, waardoor dit terplaatse ingeleverd en verbrand moet worden.

GROOTSTE KLANT
Aan de grootste klant, de KLM, worden al een jaar of acht voor zes vluchten per week maaltijden geleverd, met uitzondering van 'alcoholische dranken, aangezien deze voor alle KLM-vluchten centraal worden ingekocht. In totaal moet de ALM-catering in de drukke periode zo'n zestien vluchten per week bedienen, hetgeen inhoudt dat in drie ploegen 24 uur per dag hard gewerkt moet worden.
Eén en ander betekent een gemiddelde van 1500 maaltijden per dag bereiden, inpakken en afleveren, hetgeen in het hoogseizoen kan oplopen

Met KLM samen naar modernere outillage

tot 3000 maaltijden per dag. Op een vlucht van Curaçao naar Amsterdam b.v. moet gezorgd worden voor 400 warme maaltijden en hetzelfde aantal ontbijten, die ook klaar moeten staan als er vliegtuigen om vier uur 's nachts vertrekken zoals in het huidige schema twee keer per week gebeurt.
De ingrediënten voor de maaltijden worden zoveel mogelijk lokaal ingekocht, al wordt praktisch alle groente en fruit uit Miami ingevlogen omdat dat dan verser en goedkoper is. Maar dat neemt niet weg dat er voor de lokale handel een behoorlijke markt overblijft, getuige de tot aan het plafond reikende rekken van de voorraadkamers waar op computer nauwkeurig wordt bijgehouden hoeveel er nog van alles is, zodat er tijdig kan worden bijbesteld.

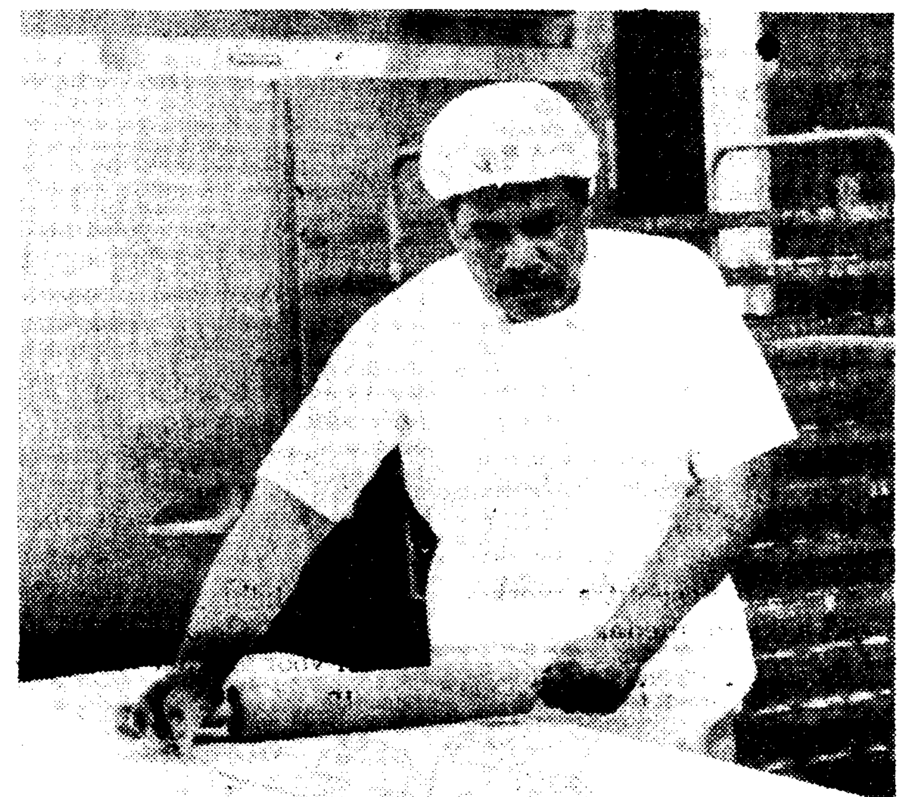
KAVIAAR EN YORKI
Voor de catering van de 'Royal class' van de KLM worden er een aantal keren per maand speciale lekkernijen aangevoerd vanuit Holland, zoals zalm en kaviaar, maar dat neemt niet weg dat de 'eerste klas passagiers' aan boord ook kunnen kiezen voor typisch Curaçaose gerechten zoals vis volgens het lokale recept, keshi yena en zelf 'yorki'.
In de keuken, waar meteen opvalt hoeveel zorg wordt besteed aan hygiëne en waar het personeel met keurige mutsjes op en handschoenen aan de maaltijden bereid, is een eigen bakkerij waar verse broodjes en gebakjes de ovens uitkomen. Koolman: 'De helft van onze broodjes bestellen wij bij andere bakkerijen, maar die moeten dan aan onze specifieke normen voldoen, hetgeen b.v. inhoudt dat ze in een exacte hoogte moeten hebben om te passen in de eetschaaltjes.
In de keuken wordt gewerkt door drie afdelingen: de Rotisserie die voor de warme maaltijden zorgt, de Garde Mangé voor de koude schotels, sandwiches enz, en de Patisserie voor de reeds genoemde broodjes en gebakjes.

De ruimte mag dan klein zijn, aan hygiëne wordt zorgvuldig aandacht besteed in de ALM-keuken op Hato.

MENU
Voor de samenstelling van de maaltijden komen de diverse koks (in totaal zijn het er zo'n dertig) samen, om met Koolman te beslissen wat de pot schaft. Veel variaties zijn er overigens niet, want slechts één keer per jaar wordt het basismenu samengesteld, dat echter af en toe aangepast moet worden wanneer er bepaalde ingrediënten niet voorradig blijken.
In grote lijnen wordt de Franse keuken aangehouden, omdat de ervaring heeft geleerd dat de smaak van de doorsnee passagier daarop gericht is, al wordt ook rekening gehouden met bepaalde voorkeuren van b.v. de Amerikaanse of Colombiaanse (voor Avianca) reizigers. Passagiers die speciale wensen hebben b.v. voor dieet- of vegetarisch voedsel, kunnen dat bij het reserveren van hun ticket opgeven, zodat daar rekening mee wordt gehouden, iets wat volgens Koolman vrij vaak voorkomt. Om de kritiek te weerleggen dat er op de vluchten naar Aruba uitsluitend een orange juice wordt geserveerd, merkt Koolman op dat de vliegtijd (twintig minuten) tussen Curaçao en Aruba te kort is om meer aan te bieden. Gezien de veiligheidsnormen is het niet verantwoord om langer dan twaalf minuten uit te trekken voor het serveren en daar kan dan net een frisdrank van af!
Op langere vluchten, zoals b.v. naar Miami en New York is er uiteraard wel tijd voor een uitgebreide lunch met een barservice vooraf en koffie na, en over het algemeen zijn de reacties van de passagiers heel positief over het ALM-eten.

LOKAAL
Het keukenpersoneel — volledig lokaal — wordt in de ALM-keuken opgeleid voor de specifieke cateringseisen, nadat bij de aanname natuurlijk al op de kwaliteit en ervaring is gelet. Koolman is van mening dat er op het eiland behoefte bestaat aan een vakschool voor koksen ander personeel waarvan zowel de ALM als de lokale hotels kunnen profiteren. Hijzelf heeft na het voltooien van de middelbare school aan het Colegio Arubano, in Nederland een opleiding gevolgd aan de Hogere Hotelschool, om na een tiental jaren in de hotelbusiness, in dienst te treden van de ALM waar hij er nu twaalf dienstjaren op heeft zitten, waarvan er acht als hoofd van de civiele dienst.
Het werk bij de catering van vliegtuigen verschilt volgens Koolman niet veel van dat in een food and beverage afdeling van een groot hotel. Hoewel er rekening moet worden gehouden met bijzondere eisen en problemen. Eén van de kritische onderwerpen is b.v. het in goede conditie houden van de maaltijden.
In een hotel of restaurant wordt het eten betrekkelijk korte tijd na het bereiden geserveerd. In een vliegtuig zit er een lange periode tussen bereiding en consumptie. Het is daarom van groot belang het eten bij een lage temperatuur (onder 7 graden) te bewaren, zodat het bacteriënvrij blijft, althans de kans op besmetting minimaal is. Daarnaast is uiteraard een strikte controle op de hygiëne van het personeel en de behandeling van het voedsel noodzakelijk.
Behalve een interne controle wordt door de GGD geregeld geïnspecteerd in de keuken van de ALM. Met de afdeling van het cabine-personeel wordt nauw samengewerkt en geregeld vergaderd, om naast de kwaliteit van het eten ook een zo goed mogelijke service te garanderen. Ook met de afdeling reserveringen, aangezien tot op het laatste moment nog nagegaan moet worden hoeveel passagiers er werkelijk aan boord gaan, zodat er voldoende maar ook weer niet teveel maaltijden worden meegegeven.
Overigens zorgt de catering-afdeling niet uitsluitend voor de maaltijden maar ook voor de andere benodigdheden aan boord zoals toiletartikelen, kranten en tijdschriften, I.D.-formulieren enz.

NIEUWBOUW
In de afgelopen jaren zijn de faciliteiten waarover de catering-afdeling van de ALM beschikt en de apparatuur waarmee gewerkt wordt achtergebleven bij het passagiersaanbod en de ontwikkeling van de techniek. Werden er in 1984 gemiddeld 40 duizend maaltijden per maand geserveerd, momenteel is dat aantal toegenomen tot 54 duizend. Volgens spreker is het gemiddelde cijfer over de piekmaand augustus: in 1984: 48 duizend maaltijden en dit jaar 78 duizend.
Al sinds enige jaren bestaan er plannen voor een nieuw cateringsgebouw, doch de financiële situatie van de ALM en allerlei politieke verwikkelingen, bemoeilijkten het proces om dit te kunnen realiseren. Onlangs werd echter door de ALM-directie een akkoord bereikt met de KLM, die bereid bleek voor een aanzienlijk bedrag te participeren in een project van 10 miljoen Antilliaanse guldens voor de bouw van een modern gebouw met een oppervlakte van ruim 3500 vierkante meter, hypermodern geoutilleerd en met een efficiënte 'routing' dat in de plaats moet komen van de thans gebruikte gebouwen en gebouwtjes.
Naast een groter en moderner ingerichte keuken, zullen de opslagruimte en koelfaciliteiten worden uitgebreid en komen er vier kleine 'voorbereidingskeukens' die de maaltijden prepareren voordat er in de grote centrale keuken de laatste hand aan wordt gelegd. Er bestaan bovendien plannen voor een eigen laboratorium waarin de kwaliteit van het voedsel kan worden gecontroleerd onder leiding van een chef hygiënische inspectie, die binnenkort zal worden aangetrokken.

Deegrollen met de hand i.p.v. met een moderne 'uitrolmachine'; de koks van de ALM-catering moeten zich nog behelpen met zeer beperkte middelen.

Als lokatie is uitgezocht de plaats waar thans de oude hangar van de ALM staat nabij het administratiekantoor, welk gebouw zal worden afgebroken. Met het architectenbureau Associated Architects en een team van de KLM zijn de bouwplannen doorgenomen, terwijl Koolman zelf ultra-moderne vliegtuigcateringbedrijven heeft bezocht in o.m. Bangkok en Singapore. Het ligt in de bedoeling dat het nieuwe cateringsgebouw in 1992 operationeel zal zijn, tenminste daar rekent de KLM op, want er bestaan grootse plannen voor dat jaar, wanneer zoals bekend de grenzen van Europa opengaan.

MOGELIJKHEDEN
Cirilio Koolman ziet het dan ook helemaal zitten: 'Er zijn hier op Curaçao enorme mogelijkheden die wij helaas in het verleden nog veel te weinig hebben uitgebuit. Door de kwaliteit van ons personeel, onze strategische ligging en onze contacten met zowel Europa als de V.S. zouden wij onze diensten kunnen aanbieden aan tal van landen in de regio. Maar dan moet er ook op commerciële basis gewerkt worden, zonder politieke bemoeienissen'.
Met de plannen van de regering om de ALM geheel of gedeeltelijk te privatiseren, lijkt dit laatste inderdaad haalbaar in de naaste toekomst en het personeel van onze nationale luchtvaartmaatschappij is er niet alleen op voorbereid maar kijkt reikhalzend uit naar het moment waarop men volop aan expansie kan beginnen.

Dromerig plaatsje in Grote Oceaan

Vervolg van pag.2

toen de Portugezen overal in de archipel (gedwongen) 'openbare werken' lieten uitvoeren, waarmee werd getracht het wanbeleid te camoufleren maar die nooit iets positiefs hebben opgeleverd. Daardoor beschikt de republiek over een uitgebreid wegennet dat veelal van niets naar nergens leidt, omdat dit soort projecten werd opgezet zonder enige planning als grootse gebaren zonder enig nuttig doel. Op sommige plaatsen vindt men twee of drie wegen die vanuit hetzelfde dorp in de meest vreemde richtingen lopen en die plotseling in een onbewond gebied eindigen. Of er zijn kostbare bruggen gebouwd die nooit worden gebruikt of die bij de eerste keer dat er hoog water was na een regenbui zijn ingestort. Selectief toerisme is echter reeds een ontwikkeling die men slechts met moeite in de hand kan houden en er kan alleen maar gehoopt worden dat deze eerste 'sociale' toeristen niet de voorboden zullen zijn van een beginnend massatoerisme. Want drie, vier vreemde gezichten in het hoofdstadje Sao Felipe zijn al een opvallend beeld in de dromerige stille straatjes en een groep van tien is een overheersende menigte. Maar Europa is altijd op zoek naar nieuwe, en exotischer nog niet 'ontdekte' en dus maagdelijke vakantiebestemmingen. Om ze daarna over te leveren en slachtoffer te maken van de nietsontziende non-cultuur die massatoerisme heet en ongevraagd alle rechten opeist om een stukje vergeten wereld voorgoed van karakter te doen veranderen. En de prijzen omhoog te jagen, ook voor de lokale bevolking die nu nog maar f.2,90 behoeft neer te tellen voor drie koffie, twee cognacs en een pakje Portugese sigaretten in een van de minirestaurantjes die Sao Felipe rijk is en waar de eigenaar nog vraagt wat je de volgende dag wil eten, zodat hij daar rekening mee kan houden bij zijn marktaankopen.

WILLEMSTAD — Toen enkele jaren geleden de economische recessie in Venezuela gepaard gaande met een drastische koersval een abrupt einde maakte aan het Venezolaanse kooptoerisme in Curaçao en Aruba, leek het erop alsof Willemstad gedoemd was tot een 'ghosttown' te vervallen. Tal van gerenommeerde winkels sloten hun deuren; panden stonden tijdenlang leeg, omdat men de huren in Punda te hoog vond en nieuwe koopcentra buiten de stad aantrekkelijker leken wegens betere parkeermogelijkheden en ondanks alle pogingen van organisaties als Downtown Management Organisation (DMO) en andere, leek het niet meer mogelijk op korte termijn het getij te doen keren.

De positieve ontwikkelingen in de afgelopen twee jaar, begonnen met de renovatie van de plaatselijke hotels en verfraaiing van de binnenstad en gevolgd door de komst van diverse nieuwe toeristische projecten, heeft echter het optimisme teruggebracht. En ook in het koopcentrum van Punda manifesteert zich dit door vernieuwing van diverse zaken, uitbreiding van het assortiment koopwaar en een aanpassing aan de smaak van de moderne koper, zowel lokaal als uit het buitenland.

Het interieur van St.Michael: licht en ruimte en overzichtelijk uitgestalde kleding, geheel volgens het concept van Marks & Spencer.

Punda krijgt een moderner uiterlijk

Boolchand renoveert naar model Marks & Spencer

Franchise van befaamd Brits winkelconcern op Curaçao

Toen een aantal jaren terug, Hindoestaanse zakenlui begonnen leegstaande panden in de binnenstad op te kopen, kon men hier en daar kritische geluiden horen in de trant van: nu wordt Punda één grote bazar met goedkope artikelen. Dat dit niet zo is, bewijst de geheel gerestaureerde winkel 'La Fortuna' van Boolchand in de Heerenstraat, waar een weinig ogende zaak volgepakt met koopwaar is omgetoverd in een Europees aandoende boetiek.

Het interieur is ruim opgezet met in frisse pasteltinten geschilderde muren, moderne ophangsystemen om kleding en accessoires te etaleren en een prettige, indirekte verlichting. Eigenaar-directeur Ram Boolchand vertelt dat het concept ontleend is aan de winkels van het wereldberoemde Britse concern Mark & Spencer met 282 winkels in Engeland en 11 op het Europese vasteland tot in Budapest toe en gericht op verdere uitbreiding in het Europa zonder grenzen van 1992. En na de aankoop van de bekende firma Brooks Brothers met 267 winkels in de Verenigde Staten en Canada en sinds kort ook met twee zaken in Hongkong.

RECORD

Het concern haalde vorig jaar een omzet van 8 miljard dollar en in het beroemde 'Guiness Book of Records' staat de 'Flagship' winkel in de Londense Marble Arch (Oxfordstreet) genoteerd als de zaak met de grootste omzet per vierkante meter ter wereld...

Wat Marks & Spencer zoal verkoopt? 'Van sla tot lingerie' zoals een Amerikaans blad laatst schreef, en dat alles onder het handelsmerk 'St. Michael', op Curaçao bekend vanaf 1970 toen de firma Boolchand er de vertegenwoordiging van kreeg voor de Antillen. Tot de klanten behoren zowel eenvoudige arbeiders als beroemdheden en staatslieden. Toen de Britse BBC onlangs in een mode-programma voor de televisie een bezoek bracht aan de ambtswoning van premier Margareth Thatcher in no.10 Downing Street en er een kast op de slaapkamer werd opengetrokken, werden de kijkers geconfronteerd met hippe kleding, hetgeen de presentatrice de opmerking ontlokte: 'waarschijnlijk gekocht bij Marks & Spencer'.

BEGRIP

In Groot Brittanië is 'S & M' dan ook een begrip dat even ingeburgerd is als de Engelse middagthee. Gedeeltelijk supermarket en gedeeltelijk kledingboutique en warenhuis is het concern zo succesvol dat de Britse markt te klein geworden is en naarstig gestreefd wordt naar internationale expansie.

Alle aandacht is nu gericht op het consumentenmekka Amerika waar behalve Brooks Brother met zijn 'American Style' kleding, ook Kings Super Markets, gespecialiseerd in gourmet-artikelen is opgekocht. Daarna volgde Canada waar 47 Brooks Brother winkels in handen van het concern Campeau Corp. werden opgekocht voor 770 miljoen dollar.

Marks & Spencer heeft sinds de oprichting in 1884 een interessante ontwikkeling doorgemaakt. Ontstaan als een 'stuiver-bazar' in de Engelse stad Leeds, opgezet door de Poolse emigrant Michael Marks (vandaar de naam St. Michael) werd gemikt op het grote publiek.

'Kopen voor een halve stuiver, verkopen voor een stuiver', was het devies. Michael Marks sprak geen woord Engels, maar dat was voor hem geen probleem. 'Vraag niet naar de prijs, het kost altijd een stuiver', placht hij te zeggen. In 1891, de zaak was toen al aardig gegroeid, ging hij in zee met Tom Spencer, eerst als administrateur maar binnen korte tijd partner in de business. De eerste grote Londense winkel ging open in 1899 en binnen de kortst mogelijke tijd waren er 11 winkels en 23 'stuiver bazars' die in de volksmond de naam 'Marks & Sparks' kregen omdat dat nu eenmaal beter rijmt.

GENIE

Simon Marks, zoon van oprichter Michael, werd beschouwd als het genie van het bedrijf. Onder zijn deskundige leiding groeide het aantal zaken naar een totaal van 324 en werd de inventaris uitgebreid met allerhande artikelen, inderdaad van sla tot lingerie.

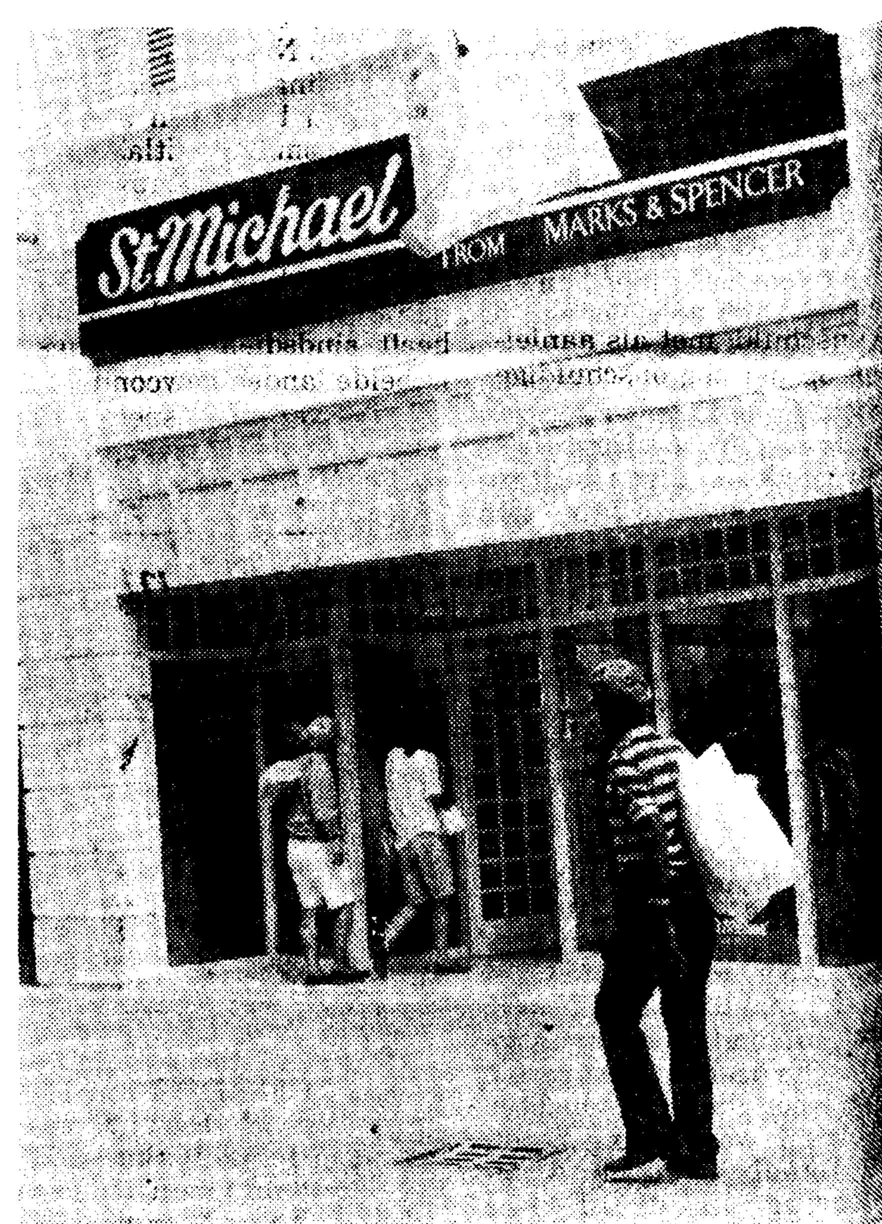
Zijn klantenbeleid onder het motto 'de klant heeft altijd gelijk' werd legendarisch. Toen een van de winkelmanagers ooit een dame betrapte verdacht van winkeldiefstal, maar bij het onderzoeken van haar tas bleek dat ze voor alle artikelen braaf had betaald, merkte hij nuchter op: 'ik dacht het al mevrouw, ze hebben U bij de kassa teveel laten betalen'. De dame kreeg het 'tegoed' terug en behield haar vertrouwen in Marks & Spencer.

Een interessant aspect van Marks & Spencer is ook de filosofie van het bedrijf dat de verantwoordelijkheid voor de gemeenschap waar zij handelt erkent en deze ook zoveel mogelijk van haar succes wil laten profiteren. Zo werd dit jaar voor training van personeel en andere diensten ten bate van de gemeenschap 540 duizend Britse ponden uitgetrokken met nogeens 520 duizend aan donaties voor behoud van kunst en tradities. Een aspect dat Boolchand-eigenaar, Ram Boolchand, die met zijn zaak in de Heerenstraat een volle franchise van Marks & Spencer is geworden geweldig aanspreekt.

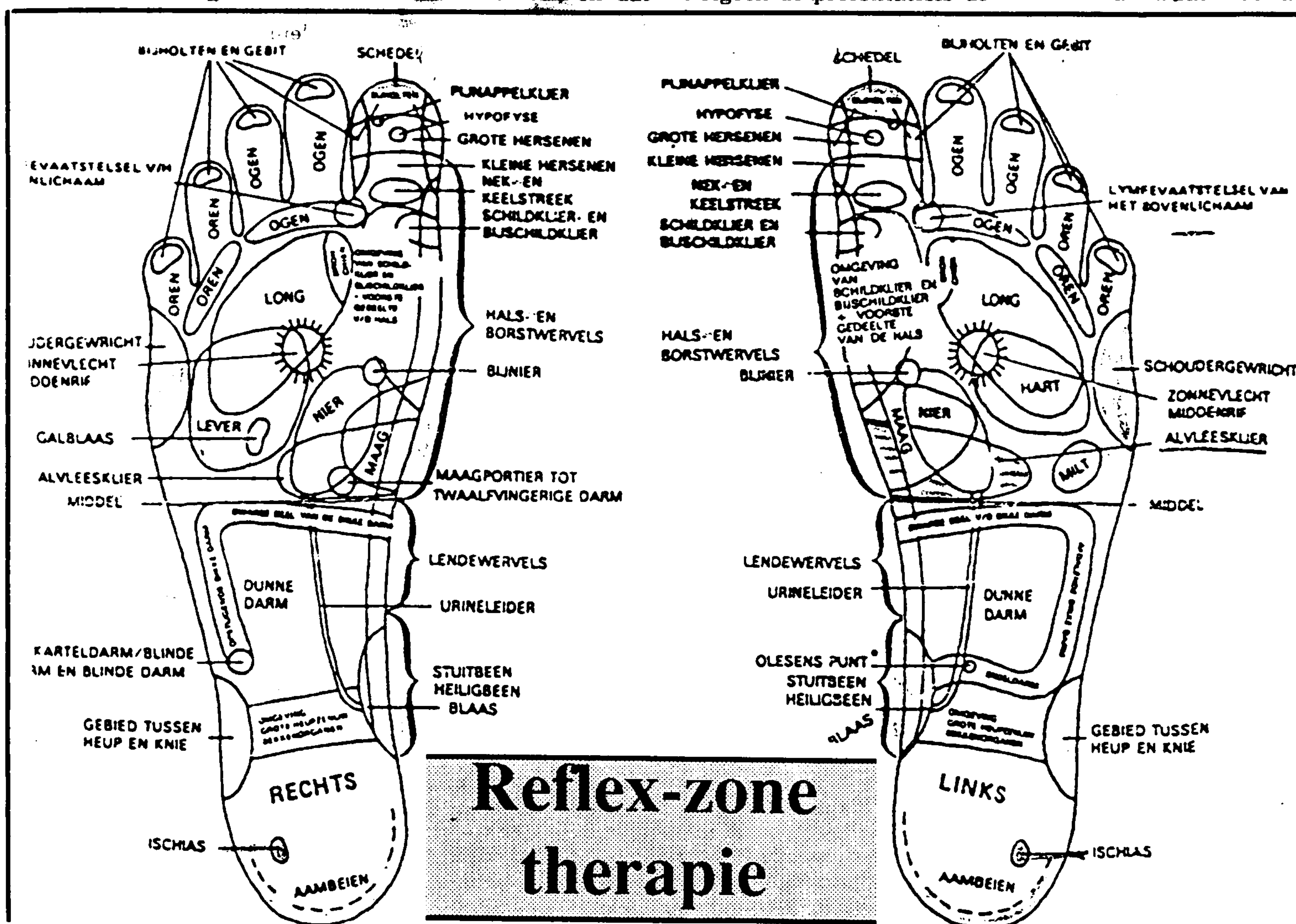
VOORBEELD

Trouwens met de renovatie van La Fortuna wil hij een voorbeeld zijn voor de rest van het zakenleven en zijn vertrouwen in de toekomst bewijzen. 'Er wordt geroepen dat er met het oog op het te verwachten toerisme uit Europa zaken met bekende namen moeten komen, zoals Gucci e.d. Daarbij wordt echter vergeten dat het opzetten van zulke winkels met kwaliteitsartikelen en grote merkennamen kapitalen vergt aan investeringen. Wat wij nu gedaan hebben is ook een risico, maar wij zijn ervan overtuigd dat als er op de juiste manier geïnvesteerd wordt, de kooptoeristen op den duur zullen komen', aldus Boolchand. Het bekende verhaald van het kip en het ei: zijn er geen kwaliteitswinkels dan blijven de kooptoeristen weg; zijn er geen toeristen dan is het opzetten van zo'n winkel moeilijk haalbaar.

Voor de transformatie van La Fortuna in St. Michaels Marks & Spencer, werd een lening aangegaan van 140 duizend gulden in het kader van de faciliteiten speciaal voor dit soort investeringen gecreëerd door Korpodeko en de Maduro & Curiels Bank (een zachte lening van 5 procent met een looptijd van 7 jaar). In totaal heeft de hele verbouwing, uitgevoerd door het bouwbedrijf Bohama onder architectuur van Van der Woude zo'n twee ton gekost. De vernieuwde St. Michaels winkel, zeker een aanwinst voor de binnenstad van Punda, is inmiddels voor het publiek geopend. De officiële opening vindt plaats op 16 november.

De pui van het gemoderniseerde gebouw van La Fortuna in de Heerenstraat, heeft nu het uiterlijk van een Europese boutique.

WILLEMSTAD — In een tijd van drukte en stress wordt van alles uitgevonden om geest en lichaam weer tot rust te brengen en ons nieuwe energie te geven om met onze dagelijkse bezigheden verder te kunnen gaan. Langs de wegen ziet men joggers en wandelaars het lichaam uitputten om in conditie te blijven en de geest te ontspannen. Fysiotherapeuten hebben het drukker dan ooit met massages en wijze raad. En in de 'gyms' wordt met alle macht getrokken en geduwd aan ijzeren machines of minutenlang aerobisch rondgesprongen, om niet alleen het vet kwijt te raken maar ook om de spanningen te doen vergeten.

Een van de laatste ontwikkelingen gericht op stressbestrijding en - vermijding is de reflexzonetherapie. Schoonheidsspecialiste Mieke Sannen, gevestigd te Janthiel, volgde een cursus in Nederland en brengt nu in haar salon deze therapie in praktijk. Ze vertelt dat het doel van reflexologie is het lichaam in balans te brengen en daarmee ook de conditie te herstellen of op peil te houden.

Reflexologie is gebaseerd op het principe, dat er plaatsen in en op de voet (en ook de hand) zijn, die corresponderen met alle organen en andere delen van het lichaam. Het unieke van reflexologie schijnt te zijn dat de hele methode bestaat uit het gebruiken van de duim en/of vingers op deze plaatsen om het gewenste effect te bereiken.

Reflexologie verhelpt volgens de kenners stress en druk, geeft een goede doorbloeding en deblokkeert nerveuse impulsen en helpt het lichaam op natuurlijke wijze normaliseren. In de menselijke voet bevinden zich vele reflexzones. Door het op een bepaalde manier masseren van deze zones gaan er reflexen via 'energiebanen' naar de organen of orgaanstelsels die met de betreffende reflexzones van de voeten corresponderen.

De mens is erop gemaakt om veel handenarbeid te verrichten en blootvoets te lopen op oneffen bodem. Er vindt dan een natuurlijke massage van handen en voeten plaats, waardoor alle organen en orgaanstelsels positief worden beïnvloed.

OUDE METHODE

Reflexzone-massage is volgens Mieke Sannen een eeroude kennis die reeds bij de Chinezen en Indianen bekend was en nu weer volop in de belangstelling is gekomen vanwege de gunstige resultaten die door deze vorm van behandeling worden verkregen bij tal van lichaamlijke ongemakken.

Het komt er op neer dat de therapeut en de klant, samen werken aan het herstel. De cliënt werkt thuis aan een afgesproken programma om de behandeling te ondersteunen. Ook observeert hij zelf of er veranderingen optreden om zo een bewustwording ten aanzien van de eigen gezondheid en de verantwoordelijkheid daarvoor te bevorderen. De therapeut geneest niet, maar ondersteunt en bevordert bij de reflexzone-therapie een natuurlijk proces, het lichaam doet de rest zelf.

Over het algemeen moeten er een aantal behandelingen met een vaste regelmaat na elkaar plaatsvinden om goede resultaten te verkrijgen. Een behandeling duurt gemiddeld 45 minuten, behalve de eerste die vanwege het informatieve karakter wat meer tijd in beslag neemt. Reflexzone-massage kan worden toegepast bij gezonde mensen ter aktivering van de energiecirculatie. Zij zullen de massage als prettig en ontspannen ervaren en zelden pijn voelen.

Bij mensen die uit balans zijn, bij wie het evenwicht verstoord wordt door bepaalde blokkades, kan reflexzone-massage een stimulerende werking hebben. Klachten kunnen verdwijnen of verminderen.

De reflexzone-massage kan echter niet kritiekloos overal en onbeperkt voor iedereen worden toegepast. De therapeut dient een gedegen vakkennis en praktijkervaring te hebben. Zo kunnen er contra- indicaties zijn die geen reflexzone-massage toestaan, dan wel alleen verantwoord zijn met goedkeuring van een arts. Een methode beheersen wil ook zeggen haar grenzen erkennen. En ook al verbazen zich velen over de mogelijkheden van reflexzone-massage, toch kan niet elke klacht verholpen worden en reageert niet iedereen even positief op de behandeling.

Voor meer informatie kan men zich richten tot Mieke Sannen, Beauty Paradise, tel.:675333.

Drieluik van Hugo Pos:

Spelen met schuld en schaamte

— door Jos de Roo —

DE VERHALENBUNDEL 'Het mausoleum van de innerlijke vrede' is het sluitstuk van een drieluik dat Hugo Pos op 71-jarige leeftijd in 1985 begon. Die eerste bundel — 'Het doosje van Toeti' — bevatte verrukkelijke verhalen over een Surinaams jongetje, dat in zijn pre-puberteit worstelt met begrippen als haat, liefde, passie en jaloezie. De hoofdfiguur is een anti-held, in elk verhaal doet hij iets waardoor hij zich schuldig voelt. Zo meent hij dat hij de dood van zijn grootvader op zijn geweten heeft, doordat hij hem met een waaier koelte toewuifde toen deze ziek was. Elk verhaal kende ook een sterk humoristische inslag, waardoor de pijnlijkheid van de herinnering werd verzacht.
Hetzelfde deed Hugo Pos in 'De ziekte van Anna Printemps', nu met volwassen hoofdfiguren. Het verbaast dan ook niet dat in de eerste alinea van de nieuwe bundel, waarin grijsaards de hoofdfiguren zijn, staat dat de ik-figuur gebeurtenissen zal oprakelen 'waarvan, zelfs door een milde dosering van ironie en ongeloof, de pijnlijkheid niet kan worden verzacht'.

Pos blijkt door onaangename herinneringen te worden gekweld. Gebeurtenissen en personen uit het verleden houden hem bezig, omdat hij ze niet heeft begrepen, of omdat hij zich schuldig weet aan hun ondergang en niet zelden worden onbegrip en schuld synoniemen. Hij wil de demonen die hem kwellen in zijn verhalen te lijf gaan, of zoals hij aan het slot van het eerste verhaal schrijft: 'Om ongestoord te kunnen leven moeten die (demonen) eerst onschadelijk worden gemaakt. Zij zijn de ware veroorzakers van impotentie, epilepsie, anorexia nervosa, schizofrenie en al dat soort plagen. Ik heb, wie weet, nog een lang leven voor de boeg. Misschien dat ik het nog meemaak. Dat zal me een feest zijn'.

NEUTRALISEREN

In elk verhaal probeert Pos een demon te neutraliseren. Daarbij gaat het om schuld en onschuld, met als aanleiding op het oog onschuldige vragen: Waardoor kwam het dat de hoofdfiguur eerst een blauwtje liep bij Ellen en dat het later, toen hij haar als getrouwde vrouw weer tegen kwam, opnieuw fout ging? Waarom pleegde de Antilliaanse zeeman Elfredo Isenio, beschuldigd van verkrachting, zelfmoord voordat het vonnis werd uitgesproken? Kijkt Mia, het meisje van mijn beste vriend Appie, met dezelfde tegenstrijdige gevoelens terug op de keer dat we samen Appie bedrogen? Bij de speurtocht naar een antwoord komen mysterieuze zaken naar boven, geven onverwachte wendingen een lichte toets aan het verhaal, maar onder deze lichtvoetigheid gaat een uniek thema verborgen.
Pos beeldt uit dat het leven tussen twee culturen — de Nederlandse en de Surinaamse — geen ontworteling hoeft te betekenen, maar dat het verrijkend kan zijn. Wat dat betreft laat hij onder de Surinaamse schrijvers een volstrekt eigen geluid horen. Hij schaart zich niet bij hen die hun verblijf in Nederland als een ontwortelingsproces zien. Volgens hem biedt een andere cultuur soms een uitlaatklep die de eigen cultuur niet heeft. Hij kan het weten, want hij kwam al op veertienjarige leeftijd uit Suriname naar Nederland en heeft sindsdien beurtelings in beide landen gewoond.
In zijn verhalen speelt hij met twee verschillende vormen van schuldbesef. Het ene is het niet-westerse, dat een schaamtebesef is. Een slechte daad hindert de dader niet, zolang de maatschappij er maar geen weet of last van heeft. In het verhaal 'Albina la Coquette' voelt de districtscommissaris die het aanlegde met de debiele vrouw van zijn tuinman, zich dan ook pas schuldig als hij op de markt, in het openbaar, door de vrouw wordt aangewezen.

De zin die daarop volgt in het verhaal, is kenmerkend voor de schaamtecultuur: 'Zijn rol van aanrander, profiteur, wellusteling was komen vast te staan, ontdaan van alle schutbladeren, die hij eromheen had aangebracht. Hij voelde hoe de ogen van de marktvrouwen hem doorpriemden en sloop, zonder iets gekocht te hebben, naar huis terug'.
De andere vorm van schuldbesef is het westerse zondebesef, waarbij het er niet toe doet of een daad al of niet in de openbaarheid komt, als hij slecht is, zadelt je dit op met wroeging en schuldbesef. Een voorbeeld daarvan is het verhaal 'In retrospectief' waarin een rechter zich afvraagt waarom de Antilliaanse zeeman zelfmoord pleegde voordat er vonnis was gewezen.
Als lezer kun je de conclusie trekken dat de rechtbank het oordeel al klaar had en dat dit vrijspraak zou luiden, maar dat er om een of andere reden werd gewacht met deze uitspraak al te doen; een zelfmoord door onnodig wachten met de bevrijdende uitspraak. Niemand buiten de rechters heeft het ooit geweten, maar desondanks kwelt het de rechter later nog steeds.
Pos bestrijdt zijn demonen door zijn Surinaamse schaamtebesef te overwinnen vanuit het westerse zondebesef.

Hoe zou hij anders zo openhartig kunnen spreken over zaken uit het verleden waar hij heeft gehandeld tegen de normen in? En het westerse zondebesef tempert hij weer door zijn lichte verteltoets niveau van de eerdere bundels. Het titelverhaal en 'Jeugd en ouderdom' zijn onvergetelijk. Daar staat tegenover dat 'Mister X' een te lange en overbodige inleiding heeft, alleen maar om

Moeiteloos schuiven tussen twee culturen

die er een mooi verhaal van maakt, alsof het over een ander gaat, een ander uit een schaamtecultuur.

EIGEN GELUID

Dit moeiteloos heen en weer schuiven tussen twee culturen geeft Pos een eigen geluid in de letteren. 'Het mausoleum van de innerlijke vrede' handhaaft in de meeste verhalen het hoge de dichter Bernardo Eshetu cachet te geven.
Wat de bejaarde Pos na dit drieluik gaat schrijven, weet ik niet. Ik hoop eerlijk gezegd, dat nog vele demonen hem achtervolgen en dat hij ze in nieuwe verhalen te lijf gaat.
Hugo Pos, Het mausoleum van de innerlijke vrede. In de Knipscheer, Amsterdam, 125 blz.

Interessante studie van Amerikaanse Nederlander

Arowaakse taal: behoud van indiaanse identiteit

WILLEM PET heeft enige tijd geleden zijn studie over de Arowakse taal afgerond met een thesis: LOKONO DIAN (=mensespraak). Hij behandelt de Arowakse taal van Suriname. De ondertitel is: 'sketsch of its grammatical structure and lexicon'. Deze studie is een onderdeel van zijn promotie tot doctor in de filosofie aan de Faculteit of the Graduate School of Cornell University, een van de beste van de USA.
W. Pet is een Amerikaan van Nederlandse afkomst. Op achtjarige leeftijd emigreerde hij met zijn familie naar de V.S. Eind 1972 kwam hij in het kader van de werkzaamheden van het Summer Institute voor Linguistics naar Suriname. Het SIL heet in Suriname Het Instituut voor Taalwetenschap en er zijn heel wat studies over de diverse Surinaamse talen verschenen en ook een hele partij boekjes in de talen voor onderwijs, alfabetisatie, gezondheidszorg.
Pet heeft zijn eerste kennis van het Arowaks opgedaan in de dorpen Powakka en Casipora, twee belangrijke centra van de Arowakse bevolking naast b.v. Matta, Washabo, Apura, Anyumakondre. Het zijn de families Karoafodi, Jubitana, Sabajo, Ebicilio, Beseana met de vele varieteiten.
Er waren geen handboeken voorradig en Pet had ook geenszins de bedoeling om zich specifiek toe te leggen op het Arowaks. Maar door de jaren heen is zijn interesse gegroeid en verbreed. Zijn studie die 383 pagina's telt en op micro-fiches staat, behandelt allereerst de fonologie en de morfologie van het Arowaks en dan de woord- en zinskonstruktie, de bijzinnen, de voorzetsels. Hij heeft nogal wat ruimte ingeruimd voor enkele Arowakse teksten, een bescheiden lexicon en tenslotte een Engels-Arowakse woordenlijst.
Bij zijn studie heeft hij vooral gebruik gemaakt van eerdere studies van b.v. C. de Goeje: THE ARAWAK LANGUAGE (Amsterdam 1928), van Nancy Hickerson: TWO VERSIONS OF A LOKONO DISCOURSE (New York 1954) en van Douglas Taylor: THE POSTPOSITIONS OF ARAWAK (Chicago 1970) en zijn LANGUAGES OF THE WEST INDIES (Baltimore 1977).

ZENDING

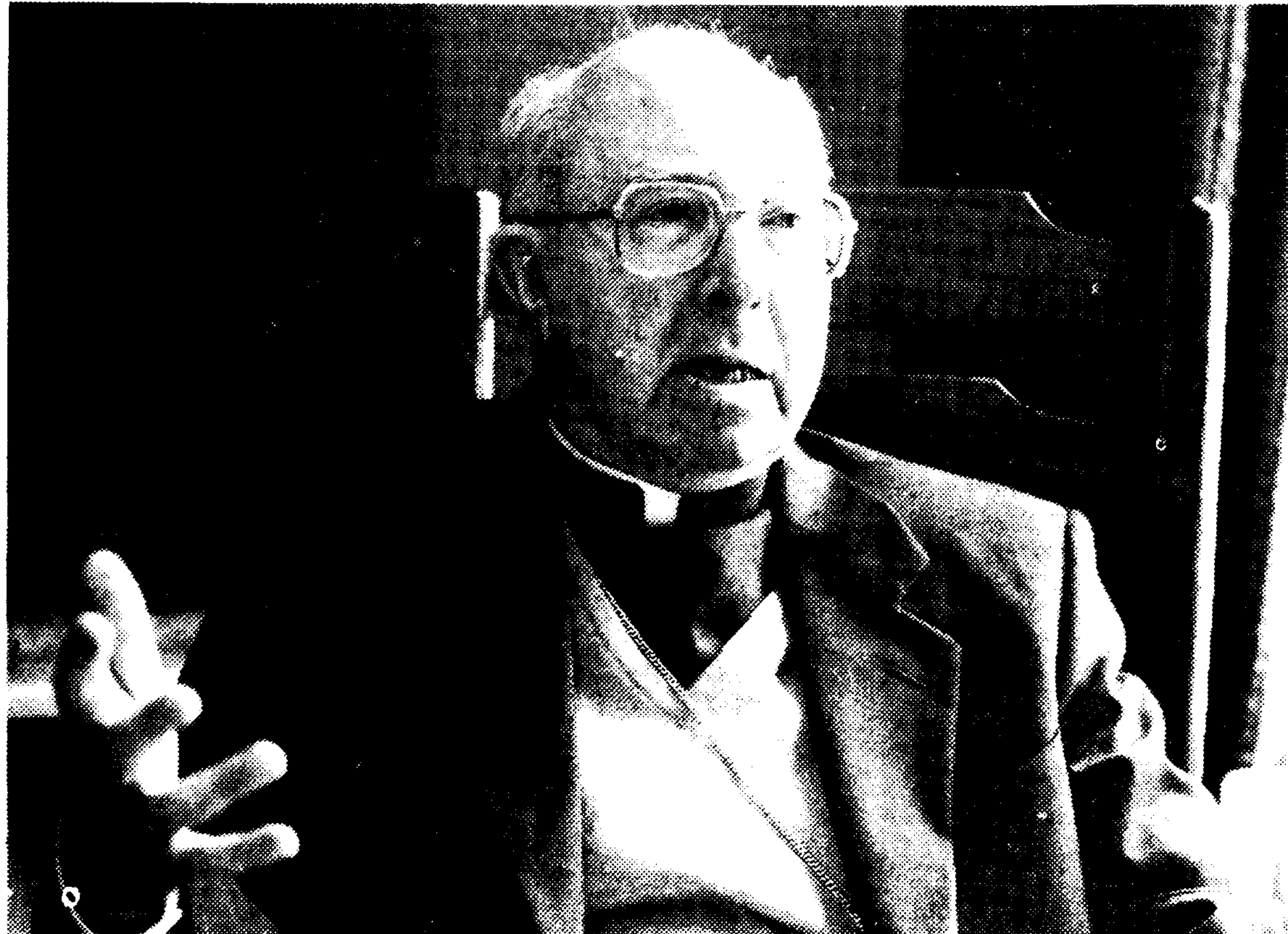
Zendelingen en missionarissen in Guyana en Suriname hebben vroeger veel werk gemaakt van het aanleren van het Arowaks en hebben delen van de bijbel, katechismussen en zangboeken in het Arowaks uitgegeven. Een van de bekendste is de moravische broeder Th. Schumann die in de 18e eeuw te Pilgerhut werkte. De paters C. van Coll en K. Klinkhamer gaven katechismussen uit in respectievelijk 1892 en 1956. Pet vindt deze gegevens voor taal historici van groot belang maar heeft er verder geen aandacht aan gegeven. Hij vindt ook dat de specifieke woordkeus en de zendelingentaal in deze geschriften naar voren komt en hij moest naar strukturen en substraten zoeken.
Pet heeft de taal geleerd van de mensen zelf en dat zijn dan vooral de ouderen boven de 35—40 jaren. Hij schat dat er een 700—800 Arowaksprekenden zijn op het geheel van een 2500 Arowakken. In Guyana zijn er ongeveer 5.000 Arowaksprekenden.
Het Arowaks is de grootste taalfamilie van heel Zuid-Amerika en de sprekers in Suriname zijn trots op hun taal. Het verschijnsel doet zich voor dat mensen die aan de feesten willen meedoen de taal toch wel een beetje moeten leren voor de liederen en verhalen. Vandaar dat jonge volwassenen, die vroeger niets van doen hadden met de Arowakse taal, de taal gaan leren ook als ze verantwoordelijkheden in de dorpsgemeenschap moeten gaan dragen.
De Arowakken kennen allemaal ook sranantongo en vaak ook Nederlands en er is eigenlijk niemand meer die alleen maar Arowaks zou kunnen spreken. Een andere kwestie is dat de mensen pas sinds kort iets in het Arowaks kunnen lezen. En zelfs schrijven begint ook een beetje op gang te komen.
Het is de mensen van het Instituut voor Taalwetenschap gebleken dat ze meer exemplaren van het kerstverhaal in het Arowaks verkocht hebben dan er mensen die Arowaks spreken, zijn. Er zit dus wel interesse bij de groep.

BIJZONDER

Het schijnt zo te zijn dat vooral de vrouwen die zich het meest met de opvoeding bezighouden, de taal doorgeven en dus de bewaaksters zijn van een stuk identiteit en traditie. De Arowakse gemeenschap is erg gemakkelijk in het overnemen van woorden en begrippen van andere talen maar is zelf ook erg elastisch. Er kunnen gemakkelijk nieuwe woorden worden gemaakt. Een auto is een 'viervoetig groot ding' of een 'instrument om snel te gaan voor blanken'. Een fiets is een 'tweevoetig groot ding' en een vliegtuig is een 'vliegend ding'.
Het Arowaks heeft een normale zinsbouw van onderwerp werkwoord, lijdend voorwerp etc. Opvallend is dat er gebruik gemaakt wordt van postposities. Men zegt niet: in het bakje, maar 'het bakje in'.
Opvallend is ook de telling. De telling loopt van 1 tot 5 en dan spreekt men van een hand. Twee handen is 10. En 12 is twee handen en 2. Merkwaardig is dat 15 dan 2 handen en 1 hand is geworden. En 20 is een man of mens (2x5 vingers en 2x5 tenen). Het Arowaks heeft geen woord voor week en het woord voor maand is het woord maan. Het woord jaar heeft te maken met ster.

TOEKOMST

De naam Arowaks of Arowakken gebruiken de mensen zelf niet. Dat is een uitvinding van buitenstaanders, Europeanen. Het woord lokono is normaal. Pet heeft de ervaring na al die jaren in Suriname dat het Arowaks natuurlijk minder gebruikt wordt. Er gaan zoveel mensen in geurbaniseerde gebieden wonen. Ze trekken naar Nederland. En er zijn nauwelijks mensen of groepen die opkomen voor het behoud en de groei van het Arowaks.
Maar toch is hij van mening dat dit verminderingsproces minder vlot verloopt dat hij in 1972 gedacht had. Het is hem nog goed meegevallen. Met het veranderen van de kultuur zal de taal ook wel te lijden hebben. Nu veel mannen in overheidsdienst werken moeten de vrouwen eigenlijk voor voedsel zorgen maar traditioneel visten en jaagden de mannen.
Dat heeft dan weer een nadelig gevolg voor het dieet. Want van kassave alleen kan je niet leven: er moet vis of wild bij voor de proteïne. En de mensen eten geen groente. Dat is maar een klein voorbeeld van de grote veranderingen in die groepen of dorpen.
Het Instituut voor Taalwetenschap heeft in 1975 een WEGWIJS IN HET AROWAKS (Tb Boratabo Khatho By'jadoan= om je te helpen als je op reis bent) uitgegeven met naast het Arowaks ook Nederlands, Engels en Sranan-Tongo. In dat jaar verscheen ook een kerstverhaal ADAJALI YSA KAJARAN KHONAN (=over de geboorte van het kind van God) en in 1977 ALIKA LAN JEZUS ODON KEN LY'KAKYTONOAN KHIBA, KHONAN (=hoe Jezus dood ging en weer opgestaan was). Met behulp van Arowakken zelf is uitgegeven KABYN YDIAHY JOKHA KHONAN met 3 verhalen over jagen en DE KOBOROKOAKA KOAN ALIKA THAN ABA KABADARO HIBIN BOKOTON LI DORI BITHI (=ik herinner me nog hoe een jaguar mijn zwager bijna te pakken had). Pet, die eigenlijk computer- en linguistic consulting doet bij het Instituut voor Taalwetenschap, werkt samen met zijn vrouw aan leesboekjes voor alfabetisatie. De zaak gaat dus door.
Dit jaar gaf de Indianenvereniging Mushiro (in oprichting) samen met het Instituut voor Taalwetenschap een KALINHA-NEDERLANDS WOORDENBOEK uit. De overheid, de gemeenschap en de Caraïben in Arowakken mogen er blij mee zijn. De overheid heeft normaliter geen mensen voor dergelijke jobs en bovendien geen geld. W. Pet heeft er niet met de pet naar gegooid en heeft een bijdrage geleverd aan de identiteit van de Lokono en de Surinaamse gemeenschap.

MGR WILLEBRANDTS

KARDINAAL JO WILLEBRANDS TACHTIG JAAR

Van afwijzing tot actieve medewerking

Beleid R.K. kerk tegenover oecumene zeer veranderd

EGMOND - Het beleid van de Rooms-katholieke kerk tegenover de oecumenische beweging is in de afgelopen veertig jaar veranderd van afwijzing tot actieve medewerking. Vooral het document van het Vaticaans concilie over de Oecumenische betrekkingen ('Unitatis redintegratio') heeft hierbij een grote rol gespeeld. Maar misschien is de verhouding tot het joodse volk door een ander conciliedocument ('Nostra aetate') nog diepgaander gewijzigd. Daarin wordt het wezen van de kerk gefundeerd in de relatie van de kerk tot haar wortels in het jodendom.

Tot die conclusie komt Johannes kardinaal Willebrands in een vraaggesprek naar aanleiding van zijn tachtigste verjaardag. Sinds 1969 is hij als voorzitter van de Vaticaanse raad voor de Bevordering van de eenheid der christenen de hoogste autoriteit binnen de Rooms-katholieke kerk op het gebied van de oecumene en de religieuze betrekkingen met het jodendom. Bij de oprichting in 1960 werd hij benoemd tot secretaris van deze raad (toen nog secretariaat). In Nederland speelde Willebrands al in 1948 een vooraanstaande rol in de oecumene toen hij de eerste voorzitter werd van de Sint Willibrord vereniging, het oecumenisch orgaan van de RK kerk in Nederland.

GELOOF BEWAARD

"Het laatste jaar heb ik een paar keer gehad dat mensen dachten: 'och hij wordt oud en gaat er binnenkort uit' en dat ze me dan vroegen: 'Wat hebt U bereikt?' Die vraag heb ik mezelf nooit gesteld. Nooit. Dat is de vraag van een handelsmaatschappij of misschien van een politicus. Als ik rekenschap moet afleggen, dan moet ik mezelf met de apostel Paulus de vraag stellen: Heb ik de goede strijd gestreden en heb ik het geloof bewaard? Ik strijd voor de zaak van de eenwording omdat ik meen dat ik deze opdracht van de Heer en van mijn kerk heb gekregen." Willebrands heeft overigens "geen enkele aanwijzing" dat hij binnenkort zou aftreden als president van de Raad voor de eenheid.

Het zijn anderen die een balans van de eerste tachtig jaar van zijn leven opmaken. In de Bondsrepubliek verscheen de bundel 'Mandatum unitatis' (Opdracht tot eenheid) met artikelen en toespraken van Willebrands over de verhouding van RK kerk tot de protestantse kerken. In Engeland verschijnt binnenkort een bundel met artikelen en toespraken van Willebrands over de verhouding tot het jodendom. Half september werd een 'Festschrift' aan Willebrands aangeboden dat door een Amerikaanse Lutheraan is geredigeerd.

MOEITE

De opkomst van de oecumenische beweging kan volgens Willebrands niet het resultaat van een conferentie of het werk van een geleerde zijn. "Ineens is er een beweging gegroeid die biina de gehele christenheid omvat nadat kerken eeuwenlang tegenover elkaar stonden. Nu willen we naar elkaar toe groeien en niet meer uit elkaar gaan. Die beweging moet van de Heilige Geest zijn gekomen en moet daarom doorgaan."

Willebrands erkent dat er wel eens besluiten zijn geweest waar hij moeite mee had. Als voorbeeld noemt hij de 'vermaning' uit 1948 van het Heilig Officie (de huidige

Leven in dienst van oecumene

Congregatie voor de Geloofsleer), waarbij Rooms-katholieken werd verboden aan oecumenische bewegingen en bijeenkomsten deel te nemen. Dat was enkele maanden na de oprichting van de Sint Willibrord vereniging.

BEWEGING

Maar, zo vervolgt hij, "tot nu toe hebben wij ons vrij goed kunnen ontplooien wat ons werk betreft. Dat wil niet zeggen dat we alles hebben bereikt dat we graag zouden bereiken. Dat heeft geen enkele kerk, ook de Wereldraad van Kerken niet. We willen veel meer bereiken dan we in staat zijn te doen. Beweging is er wel. Ik hoop dat dat blijft doorgaan."

Na de fase van de eerste oecumenische doorbraak zit de oecumene nu in de fase van de fundamentele theologische verschillen (ecclesiologie, ambtsopvatting). Bovendien spelen niet-theologische factoren een rol: de spiritualiteit, de traditie, het kerkgevoel. Met een verwijzing naar het Samen-op-weg-proces: "Hoe moeilijk is het proces niet in Nederland van twee kerken van dezelfde Hervormde traditie."

VELE OPGAVEN

Toch is Willebrands ervan overtuigd dat de samenwerking tussen de kerken op veel terreinen nog kan groeien. De mogelijkheden die het 'oecumenisch directorium' (de officiele handleiding van de RK kerk) biedt, worden nog lang niet ten volle benut. De kerken kunnen naar zijn mening ook nog veel meer samenwerken in de strijd voor de mensenrechten, de godsdienstvrijheid, de vrede, het behoud van de schepping. "Ik zie voor de oecumenische beweging nog vele opgaven."

Het naar elkaar toegroeien moet doorgaan. Dat vindt zijn uitdrukking in het gebed voor de eenheid, "uitermate belangrijk en misschien wel het belangrijkste". Het gebed vraagt bekering des harten. Ook de theologische gesprekken moeten doorgaan. De schisma's ("zeer ernstige momenten in de geschiedenis van de kerk") hadden immers theologische elementen.

OOK LIJDEN

"Twee jaar geleden heb ik in de Verenigde Staten een lezing gehouden getiteld 'The passion for unity'. De titel is te vertalen met hartstocht naar eenheid, maar ook lijden omdat die eenheid er nog niet is."

Een grote verandering in de RK houding tegenover de oecumene is het besluit van het concilie dat de RK kerk aan de oecumenische beweging ging deelnemen. Werd daarvoor de oecumene afgewezen, het concilie sprak uit dat deze beweging door de Heilige Geest was geinspireerd.

STIMULATOR

Uiteraard kwam deze ontwikkeling niet uit de lucht vallen maar was ze voorbereid door allerlei personen en groepen. Willebrands noemt onder anderen Paul Watson, stichter van de Franciscaans-Anglicaanse orde 'Fathers of the atonement', die veel heeft gedaan voor het gebed voor de eenheid der christenen, de Italiaanse religieuze Maria Gabriela, die enkele jaren geleden door de paus zalig is verklaard, en de Dominicaan Yves Congar. "En waarom zouden we ook de Willibrord vereniging niet noemen en de in 1952 opgerichte Katholieke conferentie voor oecumenische vragen." Hierin werkten de belangrijkste RK oecumene-theologen uit Europa samen. Willebrands was de secretaris en stimulator ervan.

Nadat het Heilig officie in 1948 nog tegen de oecumene had gewaarschuwd, kwam hetzelfde curieorgaan een jaar later met een 'instructie' waarin een opening werd gegeven. "Als je de deur op een kier zet, dan komen er heel wat mensen door. Die instructie heeft voor mij een grote rol gespeeld om door te zetten" zegt Willebrands.

KARDINAAL BEA

Andere belangrijke momenten waren het bijeenroepen van het Vaticaans concilie door paus Johannes XXIII, die het herstel van de eenheid van alle christenen een van de doelstellingen ervan noemde, en de uitnodiging aan andere kerken officiele waarnemers te sturen. Verder het conciliedocument over oecumenische betrekkingen. Het document werd door Augustin kardinaal Bea, de eerste voorzitter van het secretariaat voor de Eenheid, zelf in Geneve aangeboden.

Overigens was het contact met de Wereldraad al ouder. In 1960 vond er in Milaan een geheime ontmoeting plaats tussen kardinaal Bea en dr. W.A. Visser 't Hooft, die van de oprichting in 1948 tot 1967 secretaris-generaal van de Wereldraad van Kerken was.

Nooit mij afgevraagd wat ik heb bereikt

Vanzelfsprekend noemt Willebrands in dit verband ook de oprichting van het Secretariaat voor de Eenheid. "Ik herinner mij nog goed hoe belangrijk Visser 't Hooft het vond dat er in Rome een bureau kwam dat was georienteerd op de andere christenen. 'Wij hebben er toegang' zei hij." De eerste vergadering van de in 1965 opgerichte gemeenschappelijke werkgroep van de RK kerk en de Wereldraad werd voorgezeten door Willebrands en Visser 't Hooft, beiden afkomstig uit Noord-Holland.

In zijn memoires (1971) noemt Visser 't Hooft zijn Rooms-katholieke confrater "een progressieve oecumenist, op zoek naar mogelijkheden om werkelijke vorderingen te maken op de weg naar de eenheid, en tegelijkertijd een realist, die wist dat een oecumenisch beleid, net als ieder ander beleid, de 'kunst van het mogelijke' diende te beoefenen en geen luchtkasteel moest willen bouwen."

ERKENNING

De medewerking van de RK kerk aan verschillende activiteiten van de Wereldraad (Geloof en kerkorde, Zending en evangelisatie) houdt volgens Willebrands ook de erkenning in dat er een oecumenische beweging is, hoezeer de kerken ook verschillen of verschillende modellen van eenheid op het oog hebben.

De toetreding van de RK kerk in de oecumenische beweging heeft volgens Willebrands enorm veel tot stand gebracht. Hoewel er aanvankelijk enige aarzeling bij de Wereldraad bestond over de bilaterale gesprekken van de RK kerk met verschillende kerken of kerkelijke 'families', is dit nooit de bedoeling geweest en hebben deze gesprekken ook nooit als concurrent voor de Wereldraad gewerkt.

STEUN

Documenten zoals het zogenaamde Lima-rapport waarop men van de Wereldraad en uit de RK kerk verregaande overeenstemming bereikte over doop, Avondmaal/Eucharistie en ambt, zouden niet tot stand zijn gekomen zonder het voorbereidend werk van al die bilaterale dialogen.

Ook de aanwezigheid van Rooms-katholieke waarnemers bij vergaderingen van de Wereldraad -- op de recente zendingsbijeenkomst in San aNtonio waren er twintig -- moet worden gezien als steun aan de samenwerking van christenen die in de Wereldraad naar eenheid streven. "Een groot en belangrijk initiatief dat voor-uitgedragen moet worden."

Zo heeft de Australische bisschoppenconferentie nu reeds in boodschap aan de parochies gewezen op het feit dat in 1991 de Wereldraad zijn Algemene vergadering in Canberra houdt. "Daar werken we graag positief aan mee."

GEEN DATUM

Verder doet de RK kerk actief mee aan de voorbereiding van het (conciliair) proces voor Gerechtigheid, vrede en het behoud van de schepping. De Europese bijeenkomst, dit voorjaar in Basel, werd georganiseerd door de Raad van RK bisschoppenconferenties en de Conferentie van (protestantse en orthodoxe) Europese kerken.

Het is voor Willebrands moeilijk te zeggen wanneer het definitieve antwoord van het Vaticaan komt op de vraag van de Wereldraad of de RK kerk officieel meedoet aan de internationale vergadering, volgend jaar februari in Seoul. "Dat hangt niet alleen van mij af. Ik vind het wel jammer maar ik kan geen datum noemen. Anderen die niet zo geinvolveerd zijn, hebben meer tijd nodig om dat te bezien." en op de vraag of de RK kerk meedoet, zegt Willebrands: "Laten we het hopen."

LONGEN

Paus Paulus VI had in 1964 op de Olijfberg in Jeruzalem een historische ontmoeting met patriarch Athenagoras van Constantinopel. De huidige paus heeft over de verhouding tot de Oosterse kerken meermalen het beeld gebruikt van de twee longen waarmee het ene lichaam ademt. Dat slaat duidelijk op de Oosterse en de Westerse traditie die elkaar aanvullen. De eerste oecumenische reis van Johannes Paulus II was in 1979 naar Dimitrios I, de huidige patriarch van Constantinopel. Bij die gelegenheid is tot een theologische dialoog van alle orthodoxe kerken met de RK kerk besloten. Het is voor het eerst sinds het schisma van 1054 dat dit gebeurt.

Ook bij de viering van duizend jaar Russisch christendom in 1988 heeft de RK kerk nadruk gelegd op het belang ervan voor heel de verhouding van Rome met de orthodoxie. De pastorale brief die de paus bij die gelegenheid schreef, 'Euntes in mundum' (Gaat uit in de wereld), is in de orthodoxe wereld positief ontvangen. De RK kerk voert ook gesprekken met de oude oosterse kerken (de Koptisch-, Syrisch-, Armeens-, Indisch- en Ethiopisch-orthodoxe kerken). De scheiding met deze kerken dateert al van het Concilie van Chalcedon in 451. "Het is eigenlijk verwonderlijk" zegt Willebrands, "dat we ondanks vijftien eeuwen scheiding theologisch gezien zo dicht bij elkaar zijn gebleven."

Er is in de RK kerk een orientatie op het Oosten maar niet minder op het Westen. Deze paus noemt het herstel van de eenheid van de christenen als een van de doelstellingen van zijn pastoraal beleid. Daarbij heeft hij bepaald niet alleen het Oosten op het oog. Als voorbeeld van de gerichtheid op het Westen noemt Willebrands het tegenbezoek in 1986 van Hervormden, Gereformeerden en Lutheranen aan het Vaticaan als antwoord op de oecumenische ontmoeting met de paus in Utrecht. Toen bleek dat het mogelijk is in het Vaticaan met de paus over de geloofsverschillen te spreken. "Dat was natuurlijk in de tijd van Luther onmogelijk. Maar er wordt in de RK kerk nu ook anders over Luther gedacht. De hernieuwing van het Luther-onderzoek is van ons uitgegaan. Wij hadden het ook nodig, om zo te zeggen."

De RK kerk heeft zich in het conciliedocument 'Nostra aetate' over de verhouding tot andere godsdiensten officieel tegen alle vormen van antisemitisme uitgesproken. Het kerkelijk verzet tegen het antisemitisme had volgens Willebrands krachtiger gekund, hoewel er vanuit de kerken hier en daar toch wel verzet is geboden.

Voor de Tweede Wereldoorlog ontbrak het aan voldoende bezinning op de culturele en theologische wortels van het antisemitisme. De Rooms-katholieke theologie had een weinig positieve kijk op de joden en het jodendom omdat de Middeleeuwse opvatting die het joodse volk verantwoordelijk voor de dood van Christus stelt, toen nog sterk leefde.

De tekst over de verhouding tot de joden in 'Nostra aetate' is een keerpunt in de geschiedenis van joden en christenen, zo schreef de huidige voorzitter van de Willibrord vereniging, dr. Th. van Montfoort, in juni bij gelegenheid van de 25e verjaardag van de bisschopswijding van Willebrands.

Lima-rapport in 31 talen Oecumenische bestseller

GENEVE - Het Lima-rapport over doop, Avondmaal (Eucharistie) en ambt is het best verkochte boek dat de Wereldraad van Kerken in de 41 jaar van zijn bestaan heeft uitgegeven. Volgens een mededeling van de Wereldraad is de oplage van deze "Oecumenische bestseller" inmiddels tot 450.000 gestegen.

De commissie voor Geloof en kerkorde van de Wereldraad, waarin ook Rooms-katholieken zitting hebben, bereikte in 1982 in de Peruaanse hoofdstad Lima overeenstemming over doop, Avondmaal en ambt, drie onderwerpen die de kerken al eeuwen verdeeld houden. In hun reacties op het rapport hebben de kerken vooral kritiek geleverd op het document over het ambt. De secretaris-generaal van de Wereldraad, dr Emilio Castro, beschouwt het rapport als het belangrijkste "instrument van de kerken" voor de oecumenische beweging. Nog nooit hebben zoveel kerken - op dit moment zijn het er meer dan 180 - op een document van de Wereldraad gereageerd, aldus Castro. Het rapport is inmiddels in 31 talen vertaald. Bij de Wereldraad zijn inmiddels in totaal meer dan duizend schriftelijke reacties binnengekomen.

Willebrands positief over bezoek Runcie

VATICAANSTAD - Kardinaal Willebrands is positief gestemd over het recente bezoek van de Anglicaanse aartsbisschop Runcie aan de paus. Daardoor is er "een zeer belangrijke ontwikkeling" in de oecumenische dialoog op gang gebracht, zo zei Willebrands voor Radio Vaticaan.

Over de protesten in Engeland tegen Runcie's uitspraak dat hij niet afwijzend tegenover een symbolisch pausschap staat, zei Willebrands dat Runcie geen voorstander van een "politiek" primaat is. Er moet meer in de richting van een "geestelijk" primaat worden gedacht, bijvoorbeeld aan de vooraanstaande rol van een herder, dan aan de macht van een president of een koning. Het feit dat vandaag de dag niet meer in termen van geestelijke maar alleen nog in termen van politieke categorieen wordt gedacht, heeft in deze zaak verwarring geschapen, aldus kardinaal Willebrands.

VERANDERD

Dat in de oecumenische dialoog Rome als zetel van de primaat acceptabel lijkt, wijst er op dat de eertijds vijandige houding tegenover Rome is veranderd, aldus kardinaal Willebrands.

"Wetenschappelijk crimineel gedrag ...."

Paarden werden beinvloed met ultrasoon geluid)))))))

- door ir.H.Menckeberg-

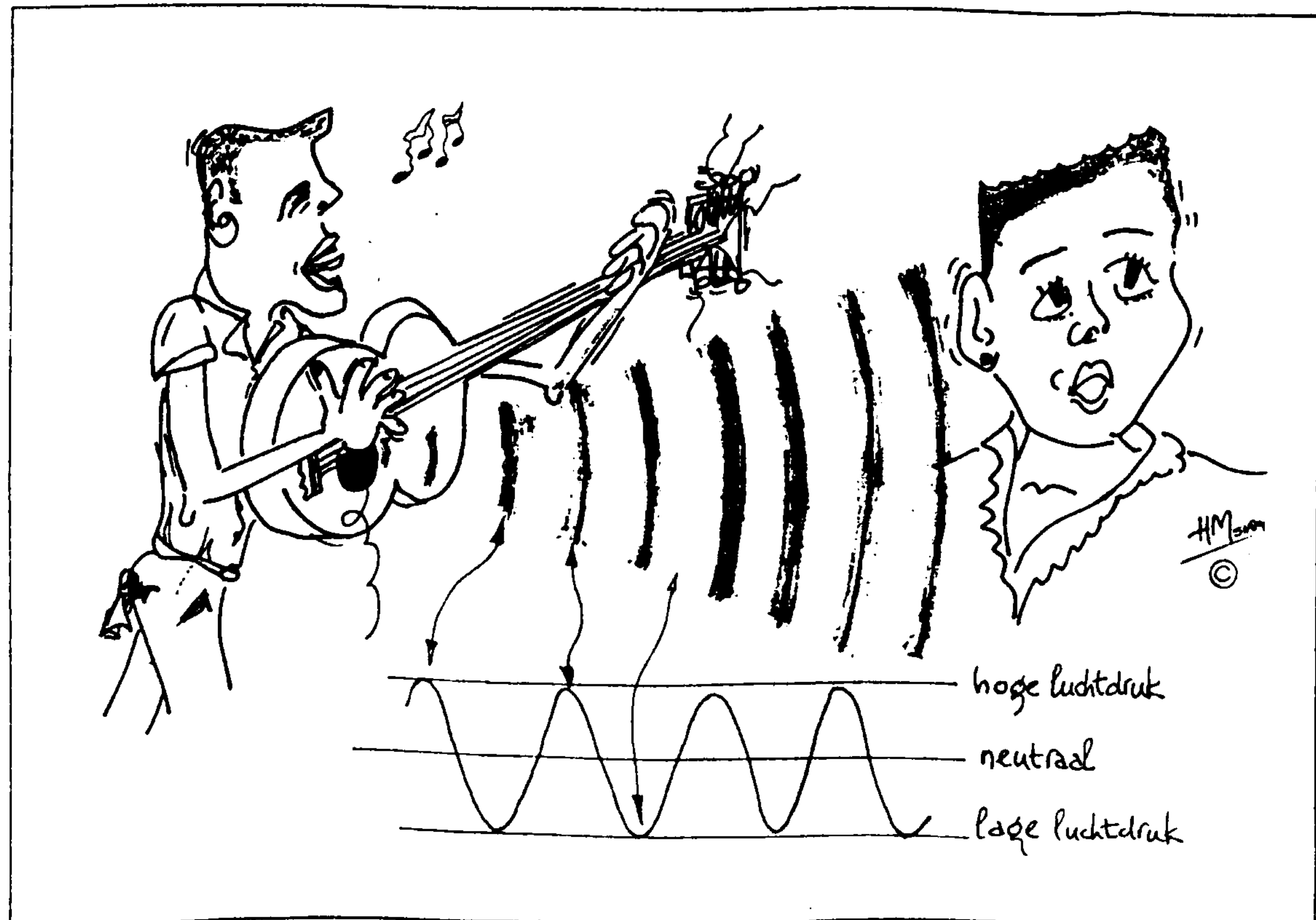
IEMAND BEDENKT iets unieks - bijvoorbeeld een ander, vreemd gebruik van een alledaags voorwerp - en we vinden het mooi. Is die nieuwigheid er één, waar de vonken van af spetteren: wanneer daar veel geld mee verdiend wordt of, nog beter, als er nog méér geld op onreglementaire wijze van eigenaar verwisselt, dan vinden we het fantastisch; dan smullen we er van. 'Pracht stunt!' zeggen we en we praten er nog jaren over. U niet? Oh. Maar de meesten van ons herinneren zich bijvoorbeeld de Nederlandse inbreker Aage M. Die ging met een thermische lans tekeer, dwars door meters dik beton en staal heen en brandde zichzelf regelrecht een bankkluis en het cachot in. Mooi was dat. Mag natuurlijk allemaal niet, absoluut niet, maar mooi vinden we 't toch stiekem wel. Vorige week hadden we weer zo een bedenksel, ditmaal van een Londense autohandelaar. Van zo'n 50 meter afstand bracht de man renpaarden tijdens een race aan het schrikken. Daarmee beïnvloedde hij de uitslag van de race natuurlijk, waarop zijn maten grote geldsbedragen hadden ingezet. Hij zegt niet te weten om welk geld het ging (het was drugsgeld). Nou ja, dat zoeken de rechters wel uit. Maar hoe haalde hij eigenlijk zijn stunt uit? Met ultrasoon geluid! Wie had daar nou aan gedacht. Daar zullen we het dus over hebben: vandaag een les in wetenschappelijk verantwoord crimineel gedrag!

We slaan de Encyclopaedia Britannica (E.B.) open, want daar zegt de handelaar zijn kennis vandaan te hebben. Wat geluid is weten we bijna allemaal: de meesten van ons kunnen het horen. Velen, die het niet kunnen horen, kunnen wel voelen waar het vandaan komt. In de natuurkundeboekjes staat: 'geluid verplaatst zich als een drukgolf'. Aan de hand van een geluidsveroorzaker zullen we nagaan wat die omschrijving inhoudt. We kiezen als geluidsveroorzaker een trillend voorwerp: een dove kan de trilling voelen; de niet dove kan het resultaat van de trilling horen (een toon). Om de trilling te voelen of te horen moet het voorwerp sterk genoeg trillen en met een geschikte snelheid. Is de snelheid te hoog of te laag of is de trillingssterkte te klein, dan zullen wij er niets van merken; geen geluid horen, geen trilling voelen.

DRUKGOLF

Een trillend voorwerp, zoals een gong of een snaar van een gitaar, veroorzaakt een plaatselijke verdichting van het materiaal, waar het mee in kontakt is. Meestal is dit materiaal de lucht om ons heen. Wat gebeurt er nu? Omdat de optredende verschijnselen in praktisch alle elastische materialen op dezelfde manier plaatsvinden, gaan we na wat er in de lucht gebeurt. Kijk (in gedachten) naar de lucht in een klein laagje vlakbij het trillende voorwerp, dat bijvoorbeeld snel van links naar rechts beweegt. Als het naar rechts beweegt, worden de luchtdeeltjes aan die kant wat dichter naar elkaar toe gedrukt, de luchtdruk in dit laagje neemt toe. Lucht is elastisch, anders zouden onze autobanden de schokken op een kuilige weg niet dempen; dus de samengeperste lucht expandeert weer. Hierbij wordt nu de lucht in het laagje naast de eerste laag wat samengedrukt: ook de druk in dit tweede luchtlaagje verandert daardoor, neemt toe. Met andere woorden: de druktoename is van het eerste naar het tweede laagje doorgegeven. Nu expandeert ook deze nieuw samengeperste lucht na enige tijd en het spel herhaalt zich, de druktoename wordt naar een derde laagje overgebracht; dan naar een vierde en zo verder. Dit verschijnsel verplaatst zich heel snel; het geluid plant zich voort, en wel met een snelheid van ongeveer 344 meter per seconde (1238 km/u) in lucht.

Samendrukken van lucht kost natuurlijk energie. Een deel van deze energie komt terug wanneer de lucht weer expandeert. Maar de rest gaat verloren. Dat komt omdat lucht niet volkomen elastisch is, zoals dat heet, en er gaat energie verloren in wrijvingswarmte: de lucht wordt warmer als we praten - vandaar dus! Elk volgend luchtlaagje wordt daarom steeds minder samengedrukt; de drukverhoging zal dus na zekere afstand uitsterven: geluid plant zich niet over een oneindige afstand voort. Dit weten we uit de ervaring van alle dag natuurlijk maar al te goed. Wanneer de drukverandering tijdig bij ons oor aankomt, zullen wij die waarnemen. Is het één enkele drukverandering, dan horen we een plof of een dergelijk kort geluid. Dit noemt men een transiënt. Is de drukverandering veroorzaakt door een bel, een gong, of door een gitaarsnaar, dan komt er niet één, maar een hele trein van drukveranderingen aan bij ons oor. We horen het geluid een tijdje voortduren. Zo'n trein van drukveranderingetjes wordt een drukgolf genoemd.

Geluid plant zich voort als een drukgolf.

FREKWENTIE

De drukveranderingen van een regelmatige geluidsgolf, een toon zoals de midden C op de piano, heeft twee uitersten: een maximum en een miminum. Het aantal keren per seconde, dat hetzelfde uiterste wordt bereikt, noemen we de frekwentie van de toon. Frekwentie wordt gemeten in Herz (Hz). Hoe meer drukveranderingen er zijn per seconde - hoe groter dus de frekwentie is - des te hoger is de toon die we horen. De midden C op de piano heeft een frekwentie van 261,6 Hz, er zijn dus 261,6 drukveranderingen per seconde. Een voorwerp, bijvoorbeeld een stemvork, die met deze frekwentie trilt, veroorzaakt een midden C. Om de A daar vlak boven te maken, moeten de benen van de stemvork 440 keren per seconde op en neer gaan, dus trillen met 440 Hz. Met behulp van een speciaal apparaat, een oscillator, kunnen we geluidsgolven van verschillend frekwenties maken. Dat doet men bij gehooronderzoek om een audiogram op te nemen. Degene die onderzocht wordt, krijgt een koptelefoon op. Daarmee worden toontjes op verschillende geluidssterkte ten gehore gebracht. De meeste mensen horen geluidstrillingen tussen pakweg 40 en 12.000 Hz goed. Is de trilling hoger, bijvoorbeeld 14.000 Hz, dan beginnen de ouderen onder ons moeite te hebben hem te horen. Wordt de trillingsfrekwentie hoger, dan horen steeds minder mensen het voortgebrachte geluid. Bij 20.000 Hz zijn er alleen jonge kinderen over, die hun gehoororgaan nog niet met een draagbare Japanse geluidsdoos hebben verknald - of in een disco, met een geluidsnivo en eigenlijk dezelfde soort geluiden als op Hato bij het vertrek van een DC-9.

EVOLUTIE

Geluid met een frekwentie boven 20.000 Hz noemt men ultrasoon geluid (ultra betekent iets als groter dan). Deze geluiden kunnen door sommige van onze huisdieren nog worden gehoord. De kat hoort 25.000 Hz nog. De hond, bekend om zijn scherpe gehoor, hoort tot 35.000 Hz. En het paard? De Britse encyclopedie zegt alleen maar: 'Het paard hoort waarschijnlijk zeer goed. Maar hij heeft in de evolutieslag vertrouwd op zijn ogen en op zijn loopvermogen, niet speciaal op zijn oren.' Wijsheid over het paard heeft onze Engelse vriend dus zeker niet uit de E.B. Maar het zal voor hem en zijn kornuiten niet lastig geweest zijn om die kennis met wat praktijk proeven aan te vullen. Dat heeft de rechter, die het onderzoek leidt, onlangs ook laten doen. Men heeft het ultrasone kanon op drie pony's gericht; twee schrokken hevig. Dieren, die in de evolutie wel op hun gehoororgaan hebben vertrouwd, zijn bijvoorbeeld de vleermuis en de dolfijn. De vleermuis spoort insecten op met zijn sonar (zie volgende paragraaf). Hij schijnt zelfs in staat te zijn het soort insect aan de echo te herkennen!

SONAR

Ultrasoon geluid wordt zowel door mensen als door dieren gebruikt, zoals de dolfijn en vleermuis. De mens heeft er vele prettige en een aantal onprettige toepassingen voor bedacht; van inbraakalarmen tot detectoren van obstakels voor blinden. Ultrasone geluidsgolven laten zich namelijk veel beter bundelen dan de golven met een lage frekwentie. We kunnen de ultrasone golven uitstralen zoals we dat doen met een bundel licht van een zaklantaarn. Zo gebruiken vele vissers en andere zeevarenden een sonar. Dit is een apparaat, dat ultrasone geluidsgolven uitzendt om de diepte van het water ter plekke te meten - of om te kijken of zich daar onder water een ander schip bevindt, een vijandige duikboot misschien. Een sonar straalt de geluidsstraal naar de zeebodem. Daar kaatst de geluidsstraal terug: er ontstaat een echo. Als het heel diep is komt de echo pas na relatief lange tijd terug bij de boot. Is het heel ondiep, dan komt de echo bijna direct terug. Men kan dus de diepte meten door te meten hoe lang het duurt voor de echo terug is. Sonar heet eigenlijk in goed Nederlands 'echolood'. De daad heet 'echopeiling'. Het woord sonar is een mooi acronym (letterwoord) van 'sound navigation and ranging'.

ECHOSCOPIE

Ultrasoon geluid gaat door lichaamsweefsel heen (gewoon geluid soms ook: door merg en been). Sturen we een ultrasone geluidsbundel door het lichaam, dan komt een deel van de bundel snel terug; het is door het bovenliggende weefsel teruggekaatst. Deze echo negeren we. We letten alleen op de echo die enige tijd later terugkomt: die komt van dieper liggend weefsel. Met de echo maken we langs elektronische weg een beeld op een soort t.v. scherm. Door te spelen met de echo - we beelden een vroegere af of juist een latere echo - kunnen we bepalen van welk orgaan (of organisme) we een beeld maken. De techniek heet echoscopie (scoop is zien in het Grieks: 'zien' met de 'echo'). Een belangrijke toepassing is beelden maken van een ongeboren kind. Het is alsof de dokter een echopeiling doet naar de aanwezigheid van de baby. Een meer recente medische ontwikkeling, is het verbrijzelen van nierstenen met ultrasoon geluid. Hierdoor hoeft men voor het verwijderen van deze stenen niet meer geopereerd te worden.

INFRASOON

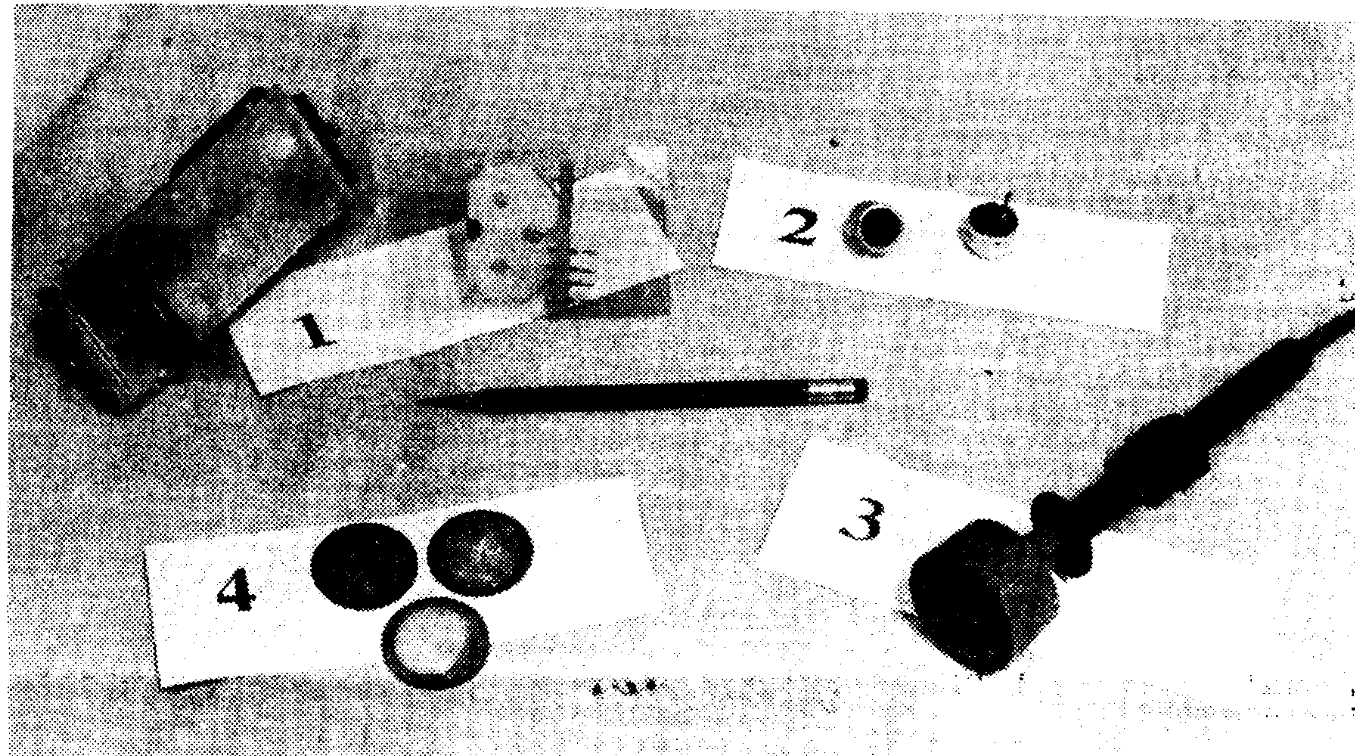
Geluiden, met een frekwentie lager dan die we kunnen horen (dus lager dan pakweg 20 Hz), heten infrasone geluiden. Deze geluiden veroorzaken bij sommigen o.a. duizeligheid. Infrasone trillingen ontstaan bijvoorbeeld in een auto, die rijdt met open ramen. Ze worden ook opgewekt door aardbevingen. Het schijnt dat sommige dieren (honden weer) dergelijke langzame trillingen kunnen waarnemen en er onrustig van worden, nog voor er sprake is van merkbare beving: schudden, zwaaien, schokken, waar ik onrustig van zou worden. Kan het, overigens, dat de infrasone geluiden de reden zijn waarom honden hun kop graag uit het raam van een rijdende auto steken? Of doen ze dat alleen maar om de miljoenen langs waaiiende geuren, die hen veel meer vertellen dan ons, op te snuiven? Men maakt een ultrasone trilling met een ultrasone oscillator. Dat zegt niets natuurlijk. Oscilleren is slingeren of trillen. En een oscillator is een apparaat, dat slingeringen of trillingen veroorzaakt; in het bijzonder is het een apparaat dat een slingerende elektrische spanning veroorzaakt. Als men deze slingerende elektrische spanning aanbrengt op een piëzo-elektrische omzetter, dan gaat dit apparaatje trillen. Op deze wijze kan men uit de elektrische slingering geluid maken, dat voor mensen al dan niet hoorbaar is, bijvoorbeeld voor gehooronderzoek. Deze omzetters zijn gewoon te koop, in een winkel bij u in de buurt. U hebt er waarschijnlijk zelfs al twee van in huis - niet persé voor ultrasone toepassing, maar ook daarvoor zijn ze gewoon in de handel. Het zijn de tweetertjes, die in de meeste hifiboxen te vinden zijn. In een piëzo-elektrische omzetter zit een piëzo-elektrisch kristal, bijvoorbeeld kwarts of Rochelle-zout. Dit kristal heeft de eigenschap, dat het 'samentrekt' als er een elektrische spanning over wordt gezet. Omgekeerd, als het wordt samengeperst ontstaat er een elektrische spanning. Die spanning kunnen we mooi gebruiken om vuur te maken: de vuursteenloze gasaanstekers, die hard klikken in plaats van ritsen als een Zippo, zijn uitgerust met een dergelijk kristal. Door er hard op te drukken ontstaat een hoge elektrische spanning. En die spanning geeft een vonk, die de 'Klik!' doet en waarmee we gas kunnen aansteken. We zouden overigens ook van het verschijnsel magneto-strictie gebruik kunnen maken. Dit is het verschijnsel, waardoor transformatoren, bijvoorbeeld die achter uw ijskast, zonder noemenswaardige aanleiding staan te brommen - alleen omdat de ijskast aan is? Maar dit type omzetter wordt onhandig groot; we kunnen er wel flink wat vermogen mee in geluid omzetten. Piëzo-elektriciteit is al in 1880 ontdekt door Pierre en Jacques Curie.

ULTRASOON KANON

We weten nu meer dan genoeg om een eigen ultrasoon kanon te vervaardigen. Wat was weer nodig? Eerst een elektrische oscillator, die ultrasoon staat te slingeren. Dan een omzetter, die deze elektrische slingering omzet naar geluid. We hebben nog een energiebron nodig, want de oscillator staat niet voor niets te slingeren; een paar grote A-batterijen zal wel genoeg zijn. Goede omzetters vinden we bij de stereoboer. We moeten wel handige uitzoeken. Bijvoorbeeld een stel, dat in een verrekijker kan worden ingebouwd, zoals onze Engelse collega ons geleerd heeft; een verrekijker valt op een renbaan niet op, vandaar natuurlijk. Tenslotte moeten we nu nog één ding weten: op welke frekwentie moet onze oscillator werken? Dat vinden we niet in de boeken, zelfs niet in de Encyclopaedia Britannica. Dit stellen we dus proefondervindelijk vast. We maken de oscillator zodanig, dat we met één knopje de frekwentie kunnen veranderen. Nu gaan we naar de renbaan. En de rest raadt u al: we worden daar onmiddellijk door de politie opgepakt.

In deze verrekijker had een vernuftige Brit een zendertje verstopt dat ultrasoon geluid uitzond om renpaarden bij races te beinvloeden. Hij had echter niet gerekend op de detectors die bij elke moderne racebaan zijn geinstalleerd...

Voorbeelden van piezo-electrische omzetters voor ultrasoon geluid: 1. vertragingslijnen voor t.v.; 2. sensors voor inbraakalarm; 3.kleine sonar en 4. Piezo-elektrische kristallen op een plaatje .

TENNISBALLEN

De eigenaren van de renbaan zijn namelijk ook niet gek. Zij hebben ondertussen een installatie neergezet, die detecteert wanneer er een ultrasoon geluid wordt uitgezonden. Hoe dát werkt mag ik niet vertellen. Overal ter wereld waar renbanen zijn, zal er nu wel een markt zijn voor deze apparaten.

Men zou ze kunnen aansluiten op een grote lamp en een enorme sirene: zodra er een ultrasoon geluid is waargenomen, flikkert de lamp en loeit de sirene en de race is ongeldig. Afgelopen is dus de pret. Natuurlijk moeten vleermuizen niet in de buurt van de renbanen, anders is al deze moeite voor niets. We zijn overigens te weten gekomen, dat in een geheim laboratorium gewerkt wordt aan een apparaat, waarmee de vlucht van tafeltennisballetjes in een luchtstroom, verstoord kan worden via een televisiesignaal ...

Geen kans voor "business" of medicijnen

Wat heeft Georgia te bieden aan studenten uit Antillen ...?

MET EEN totaal aantal van 24.960 studenten behoort de University of Georgia tot de grootste en de beste universiteiten van de Verenigde Staten. De Universiteit biedt een breed scala van studierichtingen zoals: Business Administration, Landbouw, Journalistiek en Massacommunicatie, Rechten, Farmacie, Diergeneeskunde en Lucht- en ruimtevaart.
De laatste jaren heeft de universiteit haar image van een goede universiteit nog verder weten op te waarderen door het aantrekken van gerenommeerde geleerden. Desondanks slaagt deze universiteit er niet in afgestudeerden van de undergraduate- colleges te motiveren verder te studeren. Waar dat aan ligt vermeldt men niet.

Uitzonderingen hierop vormen de studierichtingen in de medische richtingen. De University of Georgia geniet nationaal vooral bekendheid door de studierichtingen business administration en journalistiek die beide erg hoog scoren.
Net zoals dat het geval is bij andere grote universiteiten is het contact tussen docent en student minimaal. Heel vaak gebeurt het dat collegestof en laboratoriumonderzoek tijdens de eerste jaren van de studie nogmaals uitgelegd moeten worden door ouderejaarsstudenten.
Bij aanmelding geldt het systeem van 'wie het eerst komt'. Jaarlijks maakt men voor 300 studenten een uitzondering. Dat zijn ~~universiteits-~~ atleten en studenten met een uitzonderlijk hoge examenuitslag. Op een totaal aanmeldingen van plus minus 7800 studenten is dat nog altijd ongeveer 4%. De toelatingseisen op zich zijn niet bijzonder streng te noemen. Zo verlangt men een TOEFLscore van 500, een SATverbal van 350 en SAT-math. van 450.
Daarnaast verlangt men een gemiddeld examencijfer van 8. Deze universiteit heeft al aangekondigd dat HAVO-studenten niet zomaar aangenomen worden. Bij aanmelding van deze kandidaten kijkt men vooral naar de studierichting die men wil volgen.
Evenals dat bij de andere universiteiten het geval was, blijken HAVO-kandidaten al bij voorbaat min of meer uitgesloten te zijn van plaatsing, en dat terwijl er juist met HAVO-kandidaten goede resultaten behaald zijn aan Amerikaanse Universiteiten. Dat zijn dan andere universiteiten dan de door de Curaçaose Overheid geselecteerde zes.
Voor een enkele studierichting is de toelating zelfs voor VWO studenten uitzonderlijk zwaar. Dat geldt met name voor de richting Business Administration. Waarschijnlijk speelt hier een grote rol dat de University of Georgia een uitwisselingsprogramma heeft met o.a. Nijenrode en een aantal universiteiten in Frankrijk, Italië, Engeland en Duitsland. Men kan het zich niet veroorloven slecht uit de bus te komen, vandaar dat men reeds van te voren zwaar selecteert.
Bij de keuze van deze universiteit dient men zich wel af te vragen wat de waarde van deze universiteit voor de Antillen is. Immers, de toelating tot Business Administration (een redelijk aantal Antillianen volgt deze studie) is bijna niet mogelijk. De medische studierichtingen, waaronder Diergeneeskunde nemen geen buitenlanders aan. Blijven over de richtingen Journalistiek, Liberal Arts, Wiskunde en Natuurwetenschappelijke studierichtingen waarvoor de meeste Antilliaanse studenten naar Nederland gaan.
De bevolking van de University of Georgia bestaat merendeels uit inwoners van de staat Georgia. De meeste studenten hangen een of andere religie aan. In totaal komen er twaalf religies voor. De grootste groep wordt gevormd door de Baptisten. Ongeveer 5% van de studenten is buitenlander, verdeeld over een 100-tal nationaliteiten.
De campus beslaat een groot terrein waarop een flink aantal studentenwoningen staat. 6300 Studennten vinden er woonruimte in 18 studenten.-huizen. De studentenkamers op de bovenste verdiepingen zijn meestal het kleinst en worden toegewezen aan eerstejaars. Deze kamers deelt men met zijn drieën.
De benedenkamers zijn ruimer, terwijl deze voor twee personen bestemd zijn. De mogelijkheid bestaat een kamer voor één persoon te nemen. Men huurt dan een tweepersoonskamer, bewoont die in zijn eentje, en betaalt de prijs van twee. Op de campus bestaat de mogelijkheid te lunchen en te dineren. Allerlei 'Meal-plans' bieden de student een goede maaltijd tegen een acceptabele prijs.
Daarnaast bestaat de mogelijkheid te koken in de kitchenette van de studentenhuizen. Dit wordt afgeraden vanwege de slechte en vaak onhygiënische toestand waarin deze zich bevinden. Bovendien zou er, als iedereen zou besluiten de keuken te gaan gebruiken, een ware veldslag geleverd moeten worden om een plekje aan het fornuis te kunnen bemachtigen.
De dienst Studentenhuisvesting biedt de mogelijkheid om koelkasten te huren. Veel Amerikaanse studenten verplaatsen zich per eigen automobiel. Volgens de Universiteit is daar niets op tegen; er is echter een verschrikkelijk groot tekort aan parkeerruimte.
Overigens is Athens een van de weinige Amerikaanse steden waar het openbaar vervoer goed verzorgd is. Er is een goede gratis busverbinding met de stad. Voor wie van het buitenleven houdt biedt de campus veel groenvoorzieningen en prachtige wandelingen zijn mogelijk. Geeft men meer om stads vertier zoals discotheken, nightclubs, bars, filmtheaters (acht stuks) en restaurants, dan is een tochtje per gratis openbaar vervoer naar het centrum van de stad noodzakelijk.
In het centrum van de stad bevindt zich ok het football stadion. University of Georgia heeft een vermaard footballteam. Als de club speelt loopt de hele stad uit om haar team bij te staan. Naast football zijn tennis en basketball erg populair onder de studenten. Ieder weekend vinden er sportwedstrijden plaats. Tweemaal per jaar verhuizen de studenten van de University of Georgia massaal af naar het zuiden, richting Florida.
De eerste keer voor de football wedstrijden in Florida, de tweede keer in de voorjaarsvakantie, als het in Georgia nog behoorlijk koud kan zijn. In de winter bedraagt de gemiddelde temperatuur tussen de 0 en de 9 graden Celcius. De zomertemperaturen variëren tussen 18 en 30 graden.
Aanstaande studenten wordt aangeraden een goede verzekering af te sluiten. Medische verzorging in de Verenigde Staten is duur. Voor 32 dollar kan men in de tandartsenkliniek van de universiteit zijn gebit laten reinigen, fluoride laten aanbrengen en een diagnose laten stellen. Voor dit bedrag is men niet verzekerd; daar moet men een aparte verzekering voor af sluiten.
Behalve de tandartsenhulp kan men ook gebruik maken van de diensten van vrouwenartsen, huisartsen en psychologen. Er is een kliniek voor de bestrijding van huidziekten en allergieën. Voorlichting op medisch en voedingsgebied behoort ook tot de mogelijkheden.
Speciaal voor buitenlandse studenten is een grote groep adviseurs aangetrokken. Deze adviseurs kunnen op verschillende wijzen de studenten met raad en daad bijstaan. Er zijn juridische, financiële en gezondheids-adviseurs. Buitenlandse studenten worden bij aankomst goed ontvangen. Er worden voor hen veel aktiviteiten ontplooid om de integratie met de Amerikaanse studenten zo snel mogelijk te laten verlopen.
De relatie tussen ingezeten en buitenlanders is goed. In geen enkele gids wordt melding gemaakt van het voorkomen van rassendiscriminatie, hetgeen niet inhoudt dat die er niet is.

P. CASIMIRI

Wat schreef de Amigoe

Persvrijheid

— door [illegible] —
PERSVRIJHEID is een groot goed als een democratie naar behoren moet functioneren. Kranten en andere bladen, zijn vaak vanuit een bepaalde politieke richting ontstaan, maar vaak zie je dat door de jaren heen de kranten niet meer zo sterk partij-gebonden zijn. Daarnaast is er in democratische landen een grote keuze aan aanbod zodat men niet alleen maar de mening van één politieke richting kan vernemen.
Op deze plaats wil ik een uitspraak doen over de persvrijheid op de Nederlandse Antillen. Ik denk echter dat hier een heel ander soort censuur speelt dan een politieke. Door de kleinschaligheid komt de journalist haast dagelijks in aanraking met de mensen waarover hij schrijft. En het is soms erg moeilijk om als je iemand kent, er kritisch over te schrijven.
Op 23 april 1960 verscheen er in de Amigoe een artikel dat in zijn geheel uit de N.R.C. (de Nieuwe Rotterdamse Courant) werd overgenomen. De kop boven dit stuk luidde 'Aanslag op de Antilliaanse persvrijheid'. Het artikel verhaalde over de lotgevallen van de heer Van Gijn die werkzaam was geweest als hoofdredacteur van de Beurs- en Nieuwsberichten.
Door met name politieke druk was hij niet in staat om de onafhankelijkheid van dit dagblad te garanderen, zodat hij uiteindelijk ontslag heeft genomen. Het artikel opende met: 'Op de Nederlandse Antillen is een nieuwe ernstige aanslag gepleegd op wat er nog van de persvrijheid was overgebleven'. In het artikel werd duidelijk gemaakt dat Van Gijn nog maar twee (na zijn vertrek één) bladen op de Antillen als onafhankelijk beschouwde. Naast zijn eigen krant was dit vooral de Amigoe.
Waarom Van Gijn moest verdwijnen was het volgende volgens de NRC: 'hij had het veld moeten ruimen omdat hij weigerde in zijn blad propaganda te maken voor de regeringsgezinde coalitie'. Voor deze propaganda werd Van Gijn benaderd door de hoofdredacteur van La Prensa, die de mening was toegedaan dat er partij-propaganda-kolommen in de Beurs moesten verschijnen.
Van Gijn weigerde, waarna hij een stroom van ingezonden brieven kreeg te verwerken waarin veel partij-politieke propaganda was opgenomen. Ook deze weigerde hij te plaatsen. Daardoor ging de 'echte' politiek zich ermee bemoeien: 'De heer Van Gijn werd hierover prompt benaderd door de heer Rozendal, fractieleider van de Democratische partij.... Ook de minister van Sociale en Economische zaken, de heer Kroon meende er zich mee te moeten bemoeien'.
Nadat dit geschil geregeld werd in een 'vrije tribune' werd er toch steeds weer opnieuw druk op Van Gijn uitgeoefend. 'Van Gijn werd opnieuw onder druk gezet onder het argument, dat voor diens contract nog steeds geen definitieve regeling getroffen was'. Langzaam maar zeker ziet Van Gijn de nutteloosheid van zijn verzet in en neemt ontslag.

'Ten gevolge van het muilkorven van de pers wordt de rechtszekerheid dermate ondermijnd, dat het vrijwel onmogelijk is geworden daartegen nog met enige kans te ageren'. De redactie van de Amigoe reageerde in een klein naschrift op de uitspraak van Van Gijn, dat ook de Amigoe onder zware druk stond. Men noemt Van Gijn met betrekking tot de Amigoe te pessimistisch.
'De lezer oordele zelf maar moge intussen afgaan op onze mededeling, dat van enige druk op ons blad hoegenaamd geen sprake is'. Dat was in 1960 en nu dertig jaar later. Ik denk dat door de jaren heen de Nederlandstalige dagbladen zich voldoende hebben gewapend tegen enige vorm van politieke druk en ik hoop dat dit zo blijft.

Problemen dreigen in Oberammergau

Vrouwen zijn niet gewenst bij Beierse Passiespelen

Opname bij een repetitie van de beroemde Passiespelen van Oberammergau: vrouwen komen er nauwelijks aan te pas.

OBERAMMERGAU.- Het duurt nog een hele poos voor het weer Pasen wordt, maar nu al zijn de gemoederen in beroering in het Beierse plaatsje Oberammergau, een stadje van amper 4800 inwoners, maar wereldberoemd door de Passiespelen. De tragedie van het lijden en sterven van Jezus Christus, wordt door de dorpsbewoners eens in de tien jaar opgevoerd, volgens een traditie die in 1633 begon met een gelofte om gespaard te worden van de vreselijke builenpest die Europa in die tijd teisterde.

En volgend jaar is het weer zover en er worden weer zo'n half miljoen bezoekers verwacht in het slaperige Beierse stadje, dat zich nu reeds verheugd op de toeristendollars die binnen zullen stromen. Bij de vorige Passiespelen werd er door toeristen ruim 60 miljoen dollars uitgegeven in Oberammergau en verwacht wordt dat de inkomsten in 1990 nog hoger zullen uitvallen. Tenminste als alles normaal doorgaat, want de voorbereidingen hebben geleid tot een compleet drama toen de vrouwen van Oberammergau die tot nu toe slechts bijrollen toegewezen hadden gekregen, er genoeg van hadden en dreigden het spektakel te zullen boycotten. Zij eisen van hun mannelijke tegenspelers meer erkenning. Tot nu toe hebben vrouwen niets te vertellen in het 'devote spektakel ter ere van Christus'. Alleen ongehuwde vrouwen uit het stadje die verondersteld worden nog maagd te zijn, kunnen zich melden voor de audities voor een van de 36 hoofdrollen en 1700 figurantenrollen.

OUWE JONGENS

De organisatie en regie is geheel in handen van mannen. De 'ouwe jongens' die zitting hebben in de gemeenteraad voeren de 'traditie' aan als hun alleenrecht om te beslissen over de rolverdeling en blijken nog steeds niet bereid de vrouwen van het stadje een vinger in de pap te gunnen. De vrouwen echter, betwijfelen ten zeerste of De Here zelf de bedoeling had hun uit te sluiten van het spel toen de plechtige gelofte werd gedaan en Oberammergau van de plaag werd behoed. Regisseur Christian Strickl zorgde voor nog meer beroering toen hij besloot de 36-jarige gehuwde Elisabeth Petre uit te kiezen voor de rol van de maagd Maria. 'Een schande', vonden de bierdrinkende Beierse patriarchen en sommige hoofdrolspelers dreigden zelfs zich terug te trekken en eisten het ontslag van de regisseur. Deelname aan het meest beroemde Passiespel van de wereld is een kwestie van prestige in Oberammergau en de vrouwen van het stadje willen er niet langer van uitgesloten worden.

EER EN GELD

'Meedoen in het spel is voor mij belangrijker dan het krijgen van een bontjas', zegt Annelies Zunterer. Daarbij moet men bedenken dat er behalve de eer ook aan de pecunia wordt gedacht, want voor de belangrijkste rollen worden gages van 20 duizend dollar uitbetaald. Al eerder, in 1978 en 1983 zijn de Oberammergause vrouwen rechtszaken begonnen tegen de organisatoren van de Passiespelen om meer inbreng te krijgen en niet meer uitsluitend te worden gebruikt voor het bedienen van de gasten. De rechtbank verwierp de eisen van de dames met de mededeling dat ook historisch mannen de voornaamste rol hadden gespeeld bij het lijden en sterven van Christus. Bovendien, vond de rechter, berusten de Passiespelen op traditie en niet op wettelijke regelingen. Uiteindelijk ging de gemeenteraad met tegenzin akkoord om een gehuwde vrouw de rol van Maria te geven, onder voorwaarde dat er geen andere vrouwen hoofdrollen zouden krijgen. Annelies Zunterer en andere vrouwen lieten het er niet bij zitten en zijn een nieuwe zaak begonnen, ditmaal gebaseerd op de anti discriminatie wetgeving in West Duitsland en het ziet er naar uit dat zij nu wel gelijk gaan krijgen.

KLEEDKAMERS

De goegemeente in Oberammergau hoopt dat de kwestie geen roet in het eten gaat gooien vlak vóór de Passiespelen van volgend jaar. Om beschuldigingen als 'vrouwen discriminatie' te ontwijken, wordt nu gezegd dat er niet voldoende plaats is voor gescheiden kleedkamers voor mannen en vrouwen !

De ouderlingen van Oberammergau menen dat het delen van kleedkamers door mannen en vrouwen niet netjes is en leidt tot morele decadentie. De oude garde van Oberammergau wordt ook bekritiseerd wegens vermeend anti-semitisme en het handhaven van een passage in de tekst van de Passiespelen die zeer racistisch klinkt en indertijd door Adolf Hitler werd geprezen. In de jaren na de Tweede Wereldoorlog is zelfs middels een rechtszaak getracht deze tekst te doen veranderen, maar ook dat is niet gelukt. En voorlopig houden de vroede vaderen van Oberammergau vast aan de traditie, geemanicipeerde vrouwen en andere critici ten spijt.

KIESKEURIG

Confectie-kunde

— door Pedro Casimiri —

DE STUDIERICHTING Technische-Commerciële Confectiekunde is ondergebracht aan de Technisch Maritieme afdeling van de Algemene Hogeschool Amsterdam. Zoals de naam al zegt gaat het om een technisch-commerciële opleiding die afgestudeerden in staat stelt leidinggevende functies te gaan bekleden in de kledingindustrie of de kledinghandel.
De studie duurt vier jaar. De eerste twee studiejaren zijn voor beide afstudeerrichtingen gelijk. In het derde jaar volgt een stage welke in het bedrijfsleven wordt doorgebracht. In het vierde studiejaar kan de student kiezen uit de varianten: Technisch Management of Commercieel Management.
Bij de afstudeerrichting Technisch Management richt de opleiding zich vooral op carrière-perspectieven op het gebied van produktiemanagement, waarbij de student wordt voorbereid op het leidinggeven in bedrijven die de kleding produceren. Bij de afstudeerrichting Commercieel Management gaat het in het bijzonder om carrièreperspectieven op het gebied van inkoop/inkoopmanagement en produktmanagement/marketingmanagement.
Afgestudeerden van deze HBO-opleiding mogen na het behalen van het diploma voor hun naam de titel ingenieur, 'Ing', voeren.
Toelating geschiedt op grond van een diploma MBO, dus b.v. MTS met wiskunde en natuurkunde, HAVO met wiskunde en natuurkunde of VWO met wiskunde en natuurkunde. Inplaats van wiskunde voor HAVO en VWO accepteert men ook economie.
De vakken voor deze opleiding kunnen ingedeeld worden in een viertal groepen. Tot de eerste groep behoren de technische vakken als materiaal, vormgeving, fabricage en machines. Het zou te ver voeren ieder vak apart te beschrijven. Wat opvalt is het veelvuldige gebruik van computers bij de opleiding.
Bij het vak Vormgeving wordt de student inzicht bijgebracht in CAD-systemen als styling, kollektionering en stofontwerp. CAD staat voor Computer Aided Design: ontwerpen met behulp van de computer.
Bij het onderdeel fabricage krijgt de student te maken met CAM: Computer Aided Manufacturing oftewel computergestuurd produceren. Een tweede groep vakken wordt gevormd door Commercieel beleid en Financieel beleid. Organisatie en management vormen de derde groep vakken. De laatste groep vakken wordt gevormd door de algemene vakgebieden zoals wiskunde, informatica, taalbeheersing Nederlands en Engels.
Het praktijkjaar wordt doorgebracht in een of meer confectiefabrieken, bij adviesbureaus, grootwinkelbedrijven, bureaus voor marketing en marktonderzoek en computer service bureaus. Al naargelang de behoefte en de afstudeervariant van de student.
Voor meer informatie: Instituut voor Confectie 'Mr. Koetsier', Terheideweg 10, 1062 HL Amsterdam.

'Joker' Nicholson vervult unieke rol

Batman verovert de wereld met simpel marketingconcept

'HET SIMPELSTE marketingconcept ooit voor een film uitgedokterd. Zo werd de Batman-handel met shirts, petjes, speelgoed en buttons in het kader van de commerciële campagne van de filmproducent Warner Bros onlangs betiteld. In de Verenigde Staten heeft het buitengewoon fraai verfilmde stripverhaal inmiddels al het lieve bedrag van ruim 250 miljoen dollar opgestreken: het grootste commerciële succes uit de ruim zestigjarige geschiedenis van Warner. Al in een zeer vroeg stadium, lang vóór de première, werden een Batman-clip met popidool Prince en talloze Batman-attributen gelanceerd. In steden dook een geheimzinnig vleermuis-logo op zonder tekst of uitleg. Er werd over gepraat. Ging het hier om een vleermuis of een slecht gebit ?

De Amerikaanse producent had beslist dat Batman zonder inhoudelijke voorinformatie moest worden uitgebracht, journalisten werden niet ingelicht. 'Zwijgen werkt soms beter', meende Warner die samen met het reclamebureau Grey doelbewust 'nalatigheid, verwarring en geheimzinnigheid', rond de film creëerde.

De betaalde publiciteit nam daarentegen grootse vormen aan. Het publiek is heel geraffineerd rijp gemaakt voor dit produkt, waarop het blijkens een onderzoek niet op zat te wachten. Op Curacao, waar er geen geregelde filmvoorstellingen meer zijn, zal men moeten wachten tot de film vrijgegeven wordt voor de video-handel, wat medio november zal gebeuren. Intussen moeten wij ons tevreden stellen met de enorme publiciteit die er aan de film wordt gegeven in allerlei buitenlandse bladen en via t.v.-programma's. 'Batman', heel direct terugverwijzend naar de oorspronkelijke strip van Bob Kane uit 1939, is gesitueerd in een duistere schemerwereld: de misdadige metropool Gotham City, waar de zon nooit doorbreekt en de in zwart rubber gehulde vleermuisman dreigend de ruimte doorklieft om het kwaad te bestrijden.

HUMORISTISCH

Dat kwaad wordt op humoristische en karikaturale wijze belichaamd in de persoon van de acteur Jack Nicholson. Als een ondeugende satan dartelt hij door het in nachtblauw gehulde Gotham City, waar zijn clowneske grijnslach tussen de lugubere, eindeloos hoge wolkenkrabbers echoot.

Jack Nicholson steelt onmiskenbaar de show in 'Batman'. Zonder hem had de humor vrijwel ontbroken. Hij is ook de enige acteur van formaat in de film. De acteerprestaties van Nichael Keaton als Batman en Kim Bassinger als de fotojournaliste Vicky Vale, steken er wat bleekjes bij af. Keaton is net als in de strip de keurige, rijke vrijgezel met bril, Bruce Wayne, die 's nachts de onoverwinnelijke vleermuisgedaante aanneemt en dan met ijzeren vuist en futuristische wapens, criminelen te grazen neemt. In zijn onschuldige vrijgezellen-gedaante is Keaton echter wel erg braaf en tobberig; geen man van wie heroïsche acties kunnen worden verwacht. Toch wordt de journaliste Vicky Vale verliefd op hem als zij naar Gotham City is afgereisd om achter het mysterie van de onbekende vleermuis-misdaadbestrijder te komen. Hoewel zij zowel aan Wayne's dag- als nachtzijde verblijft, heeft zij alsmaar niet door wie hij in werkelijkheid is. Ook zij wordt bijna het slachtoffer van de duivelse Joker, die haar schoonheid graag zou willen bedoezelen.

ZWAVELZUUR

De Joker heeft zijn eigen verwrongen grimas te danken aan een val in een bad met zwavelzuur na de eerste confrontatie met Batman. Voordien was hij al de gangsterbaas Jack Napier, die de corrupte politie regeerde. Na een plastische gezichtsbehandeling, is hij een duivel die er een 'estetisch'genoegen aan beleeft om onschuldigen via chemische weg eenzelfde misvorming te bezorgen en die later heel Gotham City dreigt te vergiftigen, nadat hij eerst vrolijk met bankbiljetten heeft gestrooid. De film lijkt zich gelijktijdig af te spelen in de jaren dertig, veertig en tachtig. De monumentale architectuur herinnert vooral aan het harde gebeitelde expressionisme van de jaren twintig en dertig; dreigend en somber. Het vormt tevens een afspiegeling van hedendaagse styling.

DEPRESSIE

De sloppen en stegen van de stad en de rommelige redactieburelen van de Gotham Globe (de plaatselijke krant), herinneren aan de jaren dertig en veertig. Zij worden bevolkt door mannen met hoeden die zo uit de gangsterfilms uit die periode lijken te zijn weggelopen.

Het beeld van de verloedering gaat samen met dat van luxe, waarin onze eigen tijd weerspiegeld wordt. Ontwerper Anton Furst tekende een imposant stadsbeeld, dat goeddeels ontkleurd is. Een wonder van monumentale stilering zijn ook de zwarte gestroomlijnde Batmobile en de Batwing, de vervoermiddelen van Batman.

In de film wordt teruggeblikt- in flashbacks- naar de oorsprong van Bruce Wayne's obsessie om de misdaad te willen uitroeien. Als jochie ziet hij hoe zijn ouders voor zijn ogen worden neergeschoten. Ook dit verwijst naar het oude Batmanverhaal. Wie ontbreekt, is de jonge assistent van de rijke vrijgezel: Robin. Sinds in zijn aanwezigheid een tendens van pedofilie werd bespeurd, is Robin taboe in Amerika. hoewel er geruchten gaan dat hij terug zal keren in een nieuw stripverhaal.

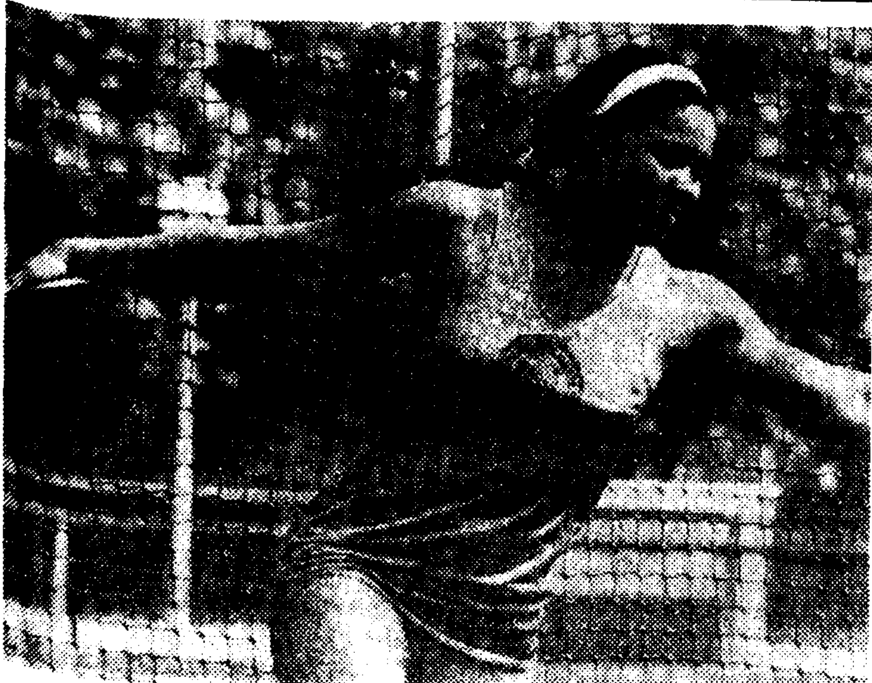
AMUSEMENT

Batman is een uniek stuk amusement, dat niet gehinderd wordt door herrie en disco-kabaal De eenvoud van het verhaal, de eendimensionale 20karaktertekening en de economische close-ups herinneren helemaal aan wat Batman eigenlijk is: een stripverhaal.

De film werd geregisseerd door de nog vrij onbekende Tim Burton, begonnen bij Walt Disney als animatiefilmer en later regisseur van verschillende sprookjesfilms. In 1988 onderscheidde hij zich met de komische griezelfilm 'Beetlejuice', die zijn succes eveneens aan zijn bijzondere uiterlijk en trucage te danken had.

De populaire acteur Jack Nicholson is geweldig op dreef als 'Joker' in de film 'Batman'.

Jacqueline Goormachtigh: "laat ze maar denken"

Nederlandse discuswerper schuift vooroordelen opzij

JACQUELINE GOORMACHTIGH. Ze won een misstitel, maar haar maten werden niet bekendgemaakt, althans niet die waar het bij normale missverkiezingen om gaat. Ze is 1.78 meter lang, weegt 83 kilo en werd op de Europese juniorenkampioenschappen atletiek in Joegoslavië derde bij het discuswerpen om vervolgens te worden uitgeroepen tot de aantrekkelijkste atlete van het toernooi. Ze woont in Overschie, samen met haar vriend; ze is negentien jaar en droomt van een optreden op de Olympische Spelen in 1992 te Barcelona. Ze hoopt volgend jaar gesponsord te worden om een stage in Oost-Duitsland te lopen, want ze gelooft heilig dat alleen daar de technieken te leren zijn die haar naar de top zullen brengen. Daarbij heeft zij natuurlijk de pech, dat anders dan in het Olympisch gloriejaar van de atlete Ria Stalman (goud in Los Angeles), het ijzeren gordijn zo is opgetrokken dat er op de volgende Olympische Spelen geen sprake zal zijn van een boycot van welk Oostblokland dan ook. Ze moet dus ook de Oostduitse discuswerpsters verslaan straks.

ZE IS net terug van een krachttraining in een naburige sportschool, giechelt dat er, toen ze bezig was een jongeman naar haar toekwam die bezorgd vroeg of het wel verstandig was dat ze zo in haar eentje zulke verschrikkelijk zware gewichten aan het tillen was. Straks, waarschuwde hij, scheur je een spier of erger.

Jacqueline Goormachtigh: 'Ik wek wel meer verbazing in de sportschool. Dan staan er jongens naar me te kijken en die begrijpen maar niet dat ik veel meer kilo's aan kan dan zijzelf. Maar ik ben nu eenmaal altijd sterk geweest. Vroeger, toen ik negen was, zat ik op turnen. Ik kwam al gauw in de selectie. Ik was een paar jaar bezig, toen moest ik een keer bij de schoolarts komen en die vroeg me of ik aan bodybuilding deed. Hij kon maar niet geloven dat ik zulke schouderspieren gekregen had zonder aan body-building te doen. Ik heb nu eenmaal aanleg om snel spieren te kweken.' 'De eigenaar van de sportschool is helemaal gek van mij. Die zegt, schei uit met dat discuswerpen, daar is geen droog brood in te verdienen, ga powerliften, dan verdien je lekker. Maar daar pas ik voor. Ik wil mijn grenzen leren kennen bij het discuswerpen. Er zijn wel eens mensen die zeggen tegen me, jammer dat je niet bent gaan tenissen of golfen. Met zulke sporten kan je miljonair worden. Maar ja, ik heb nu eenmaal aanleg voor het discuswerpen en ook het kogelstoten, en niet voor tennis of golf'.

KOMEET

Ze is als een komeet verschenen in de Nederlandse atletiekwereld. Drie jaar geleden had niemand nog van Jacqueline Goormachtigh gehoord. In 1986 overbrugde ze een afstand van 29 meter 96, in '87: 38.02 meter, in '88: 48.28 meter en dit jaar 59.22 meter. Ze staat nu derde op de Nederlandse ranglijst aller tijden achter de gouden medaillewinnaars op de Olympische Spelen van Los Angeles Ria Stalman en achter de inmiddels met de sport gestopte Friezin Bea Wiarda (59.36) Dit seizoen verbeterde ze vier keer het meisjesrecord, kwam via 53.36, 56.28, 57.02 op 59.22 meter.

Ze rekent het lachend voor. In haar eerste goede jaar kwam ze negen meter verder dan het jaar daarvoor, in haar tweede tien en in haar derde elf meter. Zet die lijn zich voort dan zit ze het komende seizoen temidden van de wereldtop. De in Dordrecht uit Surinaamse ouders geboren atlete: ' Maar ik zal al tevreden zijn met vier meter er bij. Me kwalificeren voor de EK ploeg in Split. De b-limiet daar heb ik al aan voldaan, de a-limiet is 62.50 meter. Dat moet te doen zijn'. Ze zegt dat ze indertijd van turnen afgegaan is omdat het milieu haar niet meer beviel. Veel meisjes rookten, gingen uit, zetten zich niet voor de volle honderd procent in. Jacqueline Goormachtigh: 'M'n ouders hebben me niet zoals zo vaak gaat zo ongeveer gedwongen om aan sport te gaan doen. M'n vader werkt op een drukkerij, m'n moeder is maatschappelijk werkster, die hebben het druk zat. Maar nu het goed gaat zijn zij wel apetrots. Ik begon met atletiek omdat mijn oudste broer mij meenam naar PAC. Ik wilde eerst niet maar hij bleef aandringen. Je zal het hartstikke leuk vinden, zei hij.

Mijn trainer en ik geloven heilig in de Oostduitse technieken. De beste discuswerpsters komen uit Oost-Duitsland. Dat kan geen toeval zijn'. Ze trainen daar verschrikkelijk veel, de staat betaalt alles, ze hebben geen financiële zorgen, misschien zit het daarin? Jacqueline Goormachtigh niet zonder humor: 'Dat geldt voor mij toch ook? Ik train nu ook zes dagen in de week. Ik krijg ook geld van de staat'.

Ik was een keer op de sportschool bezig komt er een man naar me toe. Jij slikt, zegt hij. Ik zeg, je bent gek. Nee, zegt hij, ik zit al zeventien jaar in het vak, ik kan zo zien of iemand slikt. Nou vraag ik je. Maar ik leg dat naast me neer. Ach, men denkt maar'. 'Vindt je het niet erg dat je er zo gespierd gaat uitzien, vragen de mensen me. Nou en. Ik vind dat niet lelijk ik ben trots op mijn lijf. Ik schaam me er niet voor dat ik bredere schouders heb dan de meeste jongens. Waarom zou ik? Ik leef voor de sport. Ik rook niet en ik drink niet. Ik hou van dansen maar ik ga niet graag naar disco's want daar wordt mij teveel gerookt, daar stik je zo ongeveer. Ik voel me happy als ik na een zware training op de sportschool onder de douche sta.

Dan heb ik wat gespresteerd. Ik ben met een vak bezig. Het is alleen jammer dat ik het in het huidige Nederlandse sportklimaat moet doen via de sociale dienst. Dat zit me niet lekker. Maar het is niet anders'.

Vervolg van Pag. 1

'Een maagd laat zich niet in publiek uitkleden'

digheden geen citroen opeten omdat u zegt dat het een perzik is...
Nee, wel als ik ze 1000 gulden geef.

Je kan de twee niet vergelijken...
Hypnose gebeurt alleen vrijwillig. Hypnose met tegenzin gaat niet. Daarnaast is ieder vreemd-hypnose zelfhyponese. Het publiek denkt dat ik de baas ben, maar ik heers niet. De mensen hebben de hele tijd controle over zich zelf. Het is moeilijk om te verklaren. Toen ik zelf dit soort shows zag, dacht ik hetzelfde. Ik kwam er na studie achter, dat niemand iets tegen zijn zin in doet. Alles is zelfhypnose. (Afgerond) heb ik de afgelopen 7 jaar zo'n 20.000 mensen gehypnotiseerd. Waarom is geen van hen ooit achterof op de stage gekomen op me een klap te verkopen als ze echt vinden dat ik ze misbruikt heb? Ik had het wel gedaan, als ik me misbruikt voelde. Niemand heeft ooit bij mij geklaagd.

Mensen zijn nieuwsgierig. Ethiek bij de hypnotiseur gaat een rol spelen Vindt u zelf dat u soms te ver gaat...
Nee, dat niet. Ik doe soms wel dingen tegen mijn zin in, omdat ik weet dat het publiek het leuk vindt. Soms doen zich onverwachts incidenten voor, daar steek ik direct een stokje voor. Er is een act waarbij mensen het warm krijgen, een meisje trok eens haar blouse uit en ontblootte haar borsten. Dat vind ik jammer. Zij vindt het misschien niet erg, maar het publiek heeft er niet om gevraagd.

Wat zijn de dingen die u liever niet zou doen, maar toch doet?
Ik hou niet zo erg van het glasnummer (waarbij iemand met zijn blote rug in glasscherven gaat liggen en Rastelli vervolgens boven op hem gaat staan met zijn 92 kilo). Het blijft gevaarlijk: het risico 000,1%. Er zijn daarentegen genoeg dingen die ik wel graag zou willen doen, maar dat zal het publiek niet begrijpen. Het vuurlopen is voor mij een 'highlight'. Het publiek vindt dat blijkbaar niet zo interessant. Ze vinden het citroen-nummmer leuker. Dat vind ik jammer.

Je merkt dat de mensen het eigenlijk pas echt leuk vinden, als degenen op stage echt belachelijke dingen gaan doen...

Mensen houden er gewoon van, anderen uit te lachen. Iedereen doet het op zijn manier. Het gewone publiek lacht. Een zaal vol artsen zal het misschien ook leuk vinden, maar dat niet laten merken, waar iedereen bij is. Thuis voor de buis zal hij wel lachen.

De kritiek komt echter van professionals én leken. Hypocrisie?
Ze zijn kritisch omdat ze er een andere denkwijze op nahouden. Niet iedereen heeft dezelfde mening, denkt hetzelfde: die filosofie heeft me erg veel geholpen in mijn leven. Dring mensen je mening niet op. Respecteer de meningen van anderen. Om mijn show te bezoeken moet je zo'n 25 gulden neertellen, als je het niet leuk vind kom je niet. Als vrijwilliger weet je wat er gebeurt als je op stage komt. Als je dat niet wil, blijf je gewoon op je plaats zitten en kijk je alleen. Niet iedereen heeft dezelfde mening: wat de een erg vind, vindt de andere juist leuk. Natuurlijk zijn er bepaalde acts die de een erg vind, de ander juist niet. Omgekeerd ook.

Hypnose gebeurt alleen vrijwillig

Als je afgaat op de reacties dan blijft er niets over. Dan betalen ze 25 gulden en krijgen niets te zien. Niemand is altijd 100% tevreden. Zelfs Micheal Jackson -de megastar- wordt bekritiseerd! Kritiek kan echt gemeend zijn of jaloezie zijn.

Voelt u zich happy bij dit werk?
Ik zal dit niet blijven doen tot ik 45 of 50 ben. Ik doe het omdat ik moet leven en ik er m'n brood mee kan verdienen. Sommige dagen heb ik helemaal geen zin. Dat is menselijk. Iedereen heeft dat wel eens. Maar dat verandert als een 70-jarig vrouwtje op de eerste rij zoveel plezier heeft dat de tranen haar in de ogen schieten, dan is mij avond weer helemaal gemaakt.

Hoe staat het met het verantwoordelijkheidsgevoel?
Natuurlijk. Als je niet verantwoordelijk te werk gaat, dan zal je geen succes hebben en gaat de show naar de maan. Je moet bij alles zeker zijn, ben je dat niet, dan moet je het niet doen. Je naam gaat eraan. TROS Aktua wilde me kapot maken. Als ze harde bewijzen hadden, hadden ze me kapot gemaakt.

U begon een rechtszaak, maar verloor die..
Ja, van de rechter krijg je geen recht, maar een oordeel. De rechter bepaalde vanuit zijn optiek dat zo'n show er eigenlijk niet mag zijn en vond hetgeen de TROS had gezegd niet zo erg. Dat is een mening. We hebben ook een keer een krant voor de rechter gesleept. Die had onder de kop 'Vrouwen verkracht en misbruikt onder hypnose' een artikel geplaatst met mijn foto erbij. In het artikel werd enkel uitleg gegeven over mijn show en in twee regels werd melding gemaakt van twee Duitse hypnotiseurs die vrouwem misbruikt zouden hebben. Die hebben geld- en gevangenisstraffen gehad. Een grote foto van mij erbij. Ik stapte naar de rechter en verloor de zaak: de krant had immers niet gezegd dat ik die vrouwen had misbruikt. Zo ging het met de TROS ook: die liet meningen horen.

U schiet soms geblinddoekt een pijl op iemand af. Een truc?
Dat is ook een soort meditatie en concentratie waarbij ik het energieveld -aura- van de mens voel. De mensen noemen ze voor alle zekerheid 'trucjes'. Drie Duitste professoren gaven me gelijk, ze hebben dit in India gezien. Andere geloven me niet. Die haalden er een goochelaar bij. Een deskundige zei eens dat hij nog nooit iemand zo onder hypnose had gezien, maar toch vindt hij dat ik te ver ga. Met andere woorden: hij kan het niet zo goed, maar vindt dat ik het niet goed doe. Het allervreemdste vind ik dat niemand me ooit heeft aangevallen op het lopen op hete kolen. Dat is namelijk het gevaarlijkste onderdeel. Ik zou persoonlijk aanraden dat onderdeel uit de show te schrappen.

Ik heb een eigen stijl ontwikkeld

Waarom doet u dat dan niet?
Omdat het publiek het wil zien. De risicofactor is 3%. In een circus heb je ook risico's. De temmer wordt blootgesteld aan gevaar. We moeten voor alle vormen van leven respect hebben, dan zouden we minder problemen hebben.

Bent u zelf ooit gehypnotiseerd?
Nee. Niemand heeft het ooit geprobeerd.

Als dat een keer wel gebeurt?
Ik moet een reden hebben. Ik weet namelijk wat hypnose inhoudt: ik doe aan zelf-hypnose.

Als een goede collega u wilde hypnotiseren...
Ik kan dat nu moeilijk zeggen. Als je bijvoorbeeld arts bent en je kan op je zelf operaties doen, waarom moet je er dan een ander bijhalen? Ik vertrouw me zelf toch meer, tenzij het niet anders kan...

U vertrouwt ze dus niet?
Het heeft niets met vertrouwen te maken. Als ik het zelf kan, doe ik het zelf.

U hypnotiseert u zelf dus vaak, maar dan geen citroenen en hete kolen en dergelijke neem ik aan..
Ik heb daar dan geen reden voor. Dat is geen show. Zelf-hypnose doe ik voor mijn gezondheid. Niet als ik graag een perzik wil eten en er zijn toevallig alleen citroenen in de buurt. Het heeft me goed geholpen, na mijn ongeluk, bij hoofdpijn, als je down bent, het helpt me met mijn zelfvertrouwen. Tegenwoordig denk ik dan ook bij negatieve kritieken: als ze maar schrijven, dat is publiciteit.

Het onmogelijke werd altijd mogelijk

Heeft u enig idee wat u gaat doen als u hypnotiseur/showman-af bent?
Ik ga dan met pensioen (lacht). Kijk die gave behou ik. In Duitsland hebben we een groot hypnose-centrum. Firma's sturen vertegenwoordigers voor een 'brainwash' om beter te werken, mensen die willen afvallen, met roken willen stoppen, of mensen met andere problemen. Ik verricht daar vooral klinisch werk, het showaspect speelt geen rol. Die show helpt natuurlijk. Mensen die nooit van hypnose hadden gehoord, gaan naar de dokter. Artsen sturen soms ook mensen naar me toe, niet officieel, hoor. Artsen komen soms zelf op les. Ik word beroemd door de show, maar persoonlijk hou ik meer van dat klinische werk.

Je voelt het aan ; net als bij koken

Wanneer heeft u het door wanneer iemand gehypnotiseerd is?
Ervaring en een gevoel. Net als bij koken. Spier-en lichaamsbewegingen verklappen ook veel én vangvragen. Je hebt altijd toneelspelers op de stage. Ik stoor me niet aan hen, ik voel me niet belazerd.

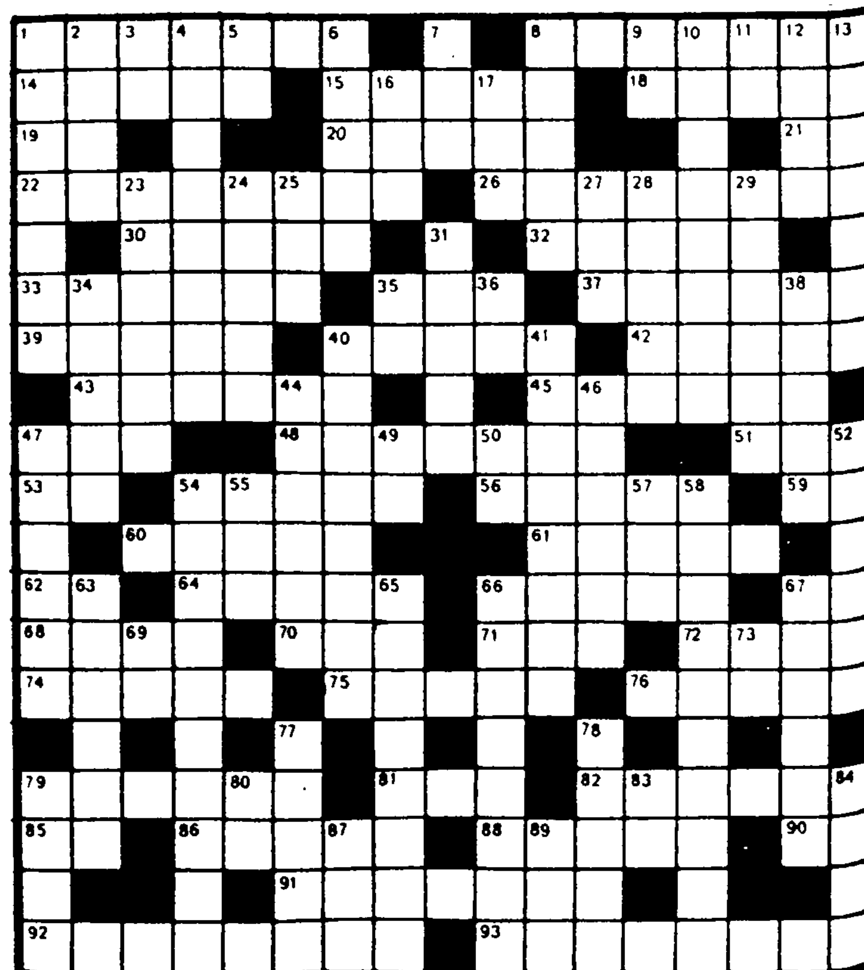
De truc waarbij u contact heeft met iemand in de zaal lijkt verdacht veel op afgesproken werk...
Ik doe geen trucjes. Sommige dingen kan je met behulp van een trucje natuurlijk aannemelijker maken. Je hebt mensen die dat doen.

Heeft u ooit brokken gemaakt? Iemand geraakt of gesneden?
Nee. Je kan me vergelijken met iemand die goed kan schieten. Die doet het ook met zijn ogen dicht.

Is het wel eens voorgekomen dat het helemaal niet lukte?
Dat komt God zij dank niet vaak voor. Soms gaat het beter dan anders, maar dat ik echt voor schut stond? Nee, laten we hopen dat dat nooit gebeurt.

Anderhalf uur Roland van der Berg. In burger. De zakelijke tovenaar, de Duits-Arubaanse 'mago.' Wegwezen, je weet maar nooit, wanneer Rasti weer Rasti wordt...

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. Zeer onbeschaafd iemand; 8. Vingergewricht; 14. Gebieden; 15. Tabaksverbruiker; 18. Soort plant; 19. Godsdienst; 20. Positieve elektrode; 21. Muzieknoot; 22. Zwerver; 26. Uit een bepaald werelddeel; 30. Gekozen, maar nog niet gewijd; 32. Bijbel der Mohammedanen; 33. Verwoesting; 35. Dicht; 37. Hekeldicht; 39. Op slinkse wijze verkrengen voordeel; 40. Bruine verfstof; 42. Schild; 43. Zuivelbereiding; 45. Attribuut van het tennisspel; 47. Jongensnaam; 48. Maximaal; 51. Troefkaart; 53. Bijwoord; 54. Landelijk; 56. IJzeren vat; 59. Silicium; 60. Aantal bij elkaar horende personen; 61. Laaggelegen; 62. Spil; 64. Dierenhouder; 66. Graveren; 67. Knolgewas; 68. Geen uitgezonderd; 70. Soort papegaai; 71. Tocht; 72. Beschaafde vrouw; 74. Dans; 75. Proeftijd; 76. Kweek; 79. Insekten; 81. Duw; 82. Klemtoon; 85. Voegwoord; 86. Kostbare beker; 88. Na aftrek der tarra; 90. Buislamp; 91. Bewoner uit het Midden Oosten; 92. Versieren; 93. Zielig persoon.

VERTIKAAL: 1. Verdorven; 2. Meisjesnaam; 3. Rund; 4. Vogel; 5. Voegwoord; 6. Wijze; 7. Krantenverkoper op een station; 8. Oneffenheid; 9. Rund; 10. Europees gebergte; 11. Nederlands legeronderdeel; 12. Land in Europa; 13. Bepaald onderricht; 16. Onderwerp (afkorting); 17. Plaats in Gelderland; 23. Hachelijke toestand; 24. Aanvang; 25. In orde; 27. Paard; 28. Via de mond; 29. Een paar; 31. Afschrift; 34. Scheepstoerusting; 35. Voorzetsel; 36. Zuivelprodukt; 38. Godsdienstig gebruik; 40. Stukjes papier; 41. Afwezigheid; 44. Uitroep van Archimedes; 46. Getuigschrift; 47. Lawaai; 49. Toets alleen; 50. Godsdienst; 52. Uiterste grens; 54. Plaats in Utrecht; 55. Familielid; 57. Plaats in Gelderland; 58. Primitief kledingstuk; 63. Vrouw in harde dienstarbeid; 65. Rommel; 66. Aanstoot; 67. Leesteken voor klankwijziging; 69. Eenheid van lichtsterkte; 73. In het afgelopen jaar (Latijn); 77. Deel van een muziekinstrument; 78. Voorvoegsel dat binnen betekent; 79. Binnenste substantie; 80. Bijwoord; 83. Astatium; 84. Vlek; 87. Oppervlaktemaat; 89. Bevel.

OPLOSSING VORIGE KEER

Uit het grote aantal inzendingen van deze Amigoe kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Derk Kleinveld
Boebiweg 4
Curaçao

De winnaar kan zijn prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden:
KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Nassaustraat 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkels.

HORIZONTAAL: 1. Degelijk; 7. Bestand; 12. Oliestook; 15. Enige; 17. Ellie; 18. Alpen; 20. Meren; 22. Notie; 24. Niet; 26. Cel; 28. Pep; 29. Trui; 31. In; 32. As; 34. Nopen; 36. De; 37. T.S.; 38. Stilte; 41. Lak; 42. Korvet; 44. En; 45. Ach; 47. Art; 48. R.N.; 49. Drek; 50. Hengelo; 51. Pest; 52. Ne; 53. Bel; 54. Mes; 56. Di; 57. Cineac; 59. BLO; 61. Speels; 64. H.s.; 65. L.S.; 66. Sodom; 68. Ai; 69. Ia; 70. Atol; 72. Opa; 73. Ram; 75. Span; 77. Veste; 80. Nijver; 82. Amant; 83. Colli; 86. Erica; 87. Animerend; 90. Ellende; 91. Raadsel.

VERTIKAAL: 1. Deernis; 2. Grime; 3. Loer; 4. IJl; 5. Kienen; 6. Oslo; 7. Boenen; 8. E.O.; 9. Skat; 10. Amper; 11. Dentist; 13. El; 14. Ti; 16. Getal; 19. Liter; 21. Ec.; 23. Op; 25. Internist; 27. Lol; 28. Pek; 30. Utensilia; 33. Sta; 35. Pasgeld; 36. Dot; 39. Ineen; 40. Echec; 42. Kroes; 43. Vrede; 46. Hel; 47. Alm; 53. Bas; 55. Spa; 57. Charade; 58. Ellen; 59. Boa; 60. Oor; 62. Eiser; 63. Sandaal; 66. Specie; 67. Manier; 71. Ovaal; 72. O.T.; 74. Mij; 76. Prins; 78. Stan; 79. Klef; 81. Veda; 84. Om; 85. LR; 88. ND; 89. Na.